

Α.Τ.Ε.Ι Πάτρας
Σχολή: Διοίκησης και Οικονομίας
Τμήμα: Λογιστικής

Θέμα: Φορολογία φυσικών προσώπων την
τελευταία 7ετία (1994-2001).

Εισηγητής :Ανδριόπουλος Νικόλαος

Καραπάντσος Νικόλαος
Ραυτόπουλος Διονύσιος
Βαμβακά Βασιλική

Πάτρα 2003

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	6077
----------------------	------

ΠΕΡΙΟΧΟΜΕΝΑ

<u>ΠΡΟΛΟΓΟΣ</u>	12
------------------------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΤΟΥΣ	14
---	----

ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ 2001 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 4.....	17
---	----

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΝΟΜΟΣ 2753/1999 ΑΡΘΡΟ 4 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 16.....	19
--	----

ΑΡΘΡΟ 20 ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΤΟΥ.....	19
---	----

ΟΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ 2001 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 20.....	21
--	----

ΑΡΘΡΟ 21 ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ.....	22
---	----

ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ 2001 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 21.....	26
--	----

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.....	27
-------------------------	----

ΑΡΘΡΟ 22 ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ.....	28
---	----

ΝΟΜΟΣ 2214/1994 - ΑΡΘΡΟ 4 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ.....	33
--	----

ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ 2001 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 22 ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 2238/1994 ΚΑΙ 2214/1994.....	37
ΝΟΜΟΣ 2238/1994 - ΑΡΘΡΟ 24 ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΚΙΝΗΤΕΣ ΑΞΙΕΣ.....	40
ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ 2001 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 24.....	41
ΝΟΜΟΣ 2238/1994 - ΑΡΘΡΟ 28 ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.....	42
ΑΡΘΡΟ 1 ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 2214/1994 ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.....	46
ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ 2001 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 28 ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΞΗΣ :	61
ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ 2001 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 1 ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 2214/194 ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΞΗΣ :	63
ΝΟΜΟΣ 2238/1994 - ΑΡΘΡΟ 40 ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	81
ΑΡΘΡΟ 40 ΈΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ.....	81
ΑΡΘΡΟ 6 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΘ. ΓΕΩΡΓ. ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ.....	81
ΝΟΜΟΣ 2214/1994 - ΑΡΘΡΟ 9 ΜΙΣΘΩΜΑ ΑΠΟ ΕΚΜΙΣΘΩΣΗ ΓΑΙΩΝ...	86
ΝΟΜΟΣ 2238/1994 - ΑΡΘΡΟ 45 ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΜΙΣΘΩΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	87

ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ 2001 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 45.....	90
--	----

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΝΟΜΟΣ 2336/1995 ΑΡΘΡΟ 9 (ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΕΙΔΟΣ ΠΡΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ).....	92
---	----

ΝΟΜΟΣ 2238/1994 - ΑΡΘΡΟ 48 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΑΛΛΗ ΠΗΓΗ.....	94
---	----

ΑΡΘΡΟ 2 ΝΟΜΟΣ 2214/1994 ΓΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΑΡΘΡΟ 2 ΕΛΑΧΙΣΤΟ ΠΟΣΟ ΚΑΘΑΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ.....	96
--	----

ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ 2001 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 48.....	109
--	-----

ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ 2001 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 2 ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 2214/94.....	110
---	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΝΟΜΟΣ 2238/1994 - ΑΡΘΡΟ 16 ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΔΑΠΑΝΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ	120
--	-----

ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΤΕΚΜΗΡΙΟΥ 86 ΤΟ ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΤΗΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ:.....	131
--	-----

ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΕΓΙΝΑΝ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ 2001 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 16 ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 2238/1994.....	134
---	-----

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.....	142
-------------------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΒΕΒΑΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ ΔΗΛΩΣΗ-ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΑΡΘΡΟ 61 ΥΠΟΧΡΕΟΙ ΣΕ ΥΠΟΒΟΛΗ ΔΗΛΩΣΗΣ.....	144
--	-----

ΑΡΘΡΟ 62 ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ.....	122
---	-----

ΑΡΘΡΟ 63 ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ.....	161
---	-----

ΑΡΘΡΟ 64 ΔΗΛΩΣΗ ΕΤΑΙΡΙΩΝ, ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΠΟΥ ΑΣΚΟΥΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ.....	163
--	-----

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 10 ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ.....	166
---	-----

ΑΡΘΡΟ 65 ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ ΔΗΛΩΣΕΩΝ ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΤΟΣ 2001.....	167
--	-----

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΝΟΜΟΣ 2873/2000, ΑΡΘΡΟ 8 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 8.....	179
--	-----

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΝΟΜΟΣ 2753/1999, ΑΡΘΡΟ 18 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 5.....	180
---	-----

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.....	180
-------------------------	-----

ΝΟΜΟΣ 2992/2002, ΑΡΘΡΟ 13 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 11.....	181
--	-----

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2001.....	183
ΠΟΙΟΙ ΕΧΟΥΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΝΑ ΥΠΟΒΑΛΛΟΥΝ ΔΗΛΩΣΗ.....	184
ΠΟΥ ΥΠΟΒΑΛΛΕΤΑΙ Η ΔΗΛΩΣΗ.....	186
ΠΟΤΕ ΥΠΟΒΑΛΛΟΥΝ ΤΗ ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥΣ, ΟΙ ΜΙΣΘΩΤΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ.....	186
ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΟ.....	188
ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΑ.....	189
ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΚΙΝΗΤΕΣ ΑΞΙΕΣ.....	189
ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.....	191
ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΜΙΣΘΩΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ.....	192
ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΟ.....	193
ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.....	195
ΑΡΘΡΟ 8 ΝΟΜΟΣ 2238/1994 ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ ΔΑΠΑΝΩΝ.....	197
ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.....	207
ΑΡΘΡΟ 43 ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.....	208
ΑΡΘΡΟ 44 ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.....	209
ΑΛΛΑΓΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 2238/1994 ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ 2001.....	210
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ.....	221

ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ- Φ.Π.Α.	22
<u>ΕΠΙΛΟΓΟΣ</u>	225
<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>	227

PROLOG

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Όλοι πλέον γνωρίζουμε ότι η φορολογική νομοθεσία είναι πολύπλοκη με συστήματα κανόνων και εξαιρέσεων, με ένα σύνολο διατάξεων του οποίου η αρχή χάνεται στο βάθος του χρόνου. Οι μεταβολές, οι προσθήκες, οι τροποποιήσεις δημιουργούν διαρκώς ένα νεώτερο σύνολο που παρακολουθείται δύσκολα και ερμηνεύεται εξίσου δύσκολα. Η πλήρης γνώση των διατάξεων αυτών και η ορθή εφαρμογή τους αποτελεί διαρκώς επιδιωκόμενο στόχο. Φοβόμαστε πως στην πορεία του χρόνου με την πολυπλοκότητα των διατάξεων αυτών, αντί να πλησιάζουμε στο στόχο, απομακρυνόμαστε εμείς η απομακρύνεται ο στόχος. Πρέπει πλέον κατά την άποψη μας, να περάσουμε σε μια νέα εποχή όχι εξειδίκευσης και λεπτομερειακής περιγραφής διατάξεων κατά τομέα, κλάδο, ειδικότητα, περίπτωση, αλλά σε ομαδοποίηση περιπτώσεων, σε σχεδιασμό διατάξεων -πλαισίων, έστω και αν η κάθε ομάδα ή μερικό σύνολο του πληθυσμού επιθυμεί να εντάσσεται σε δική της διάταξη είτε αφορά φορολογία, είτε έκπτωση, είτε τεκμήριο.

Η σχεδίαση γενικών διατάξεων -πλαισίων, η ομαδοποίηση χωρίς πολλές εξαιρέσεις θα οδηγήσει σε μερική απλοποίηση, θα βοηθήσει να πλησιάσουμε στη γνώση και στην ορθή εφαρμογή τόσο εκ μέρους των φορολογουμένων, όσο και εκ μέρους των φορολογικών αρχών, γιατί η εφαρμογή τους σήμερα και για τους ελεγχόμενους και τους ελεγκτές εμφανίζει εξαιρετικές δυσκολίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Το εισόδημα ανάλογα με την πηγή της προέλευσής του διακρίνεται στις εξής κατηγορίες

Α-Β. Εισόδημα από ακίνητα.

Γ. Εισόδημα από κινητές αξίες.

Δ. Εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις.

Ε. Εισόδημα από γεωργικές επιχειρήσεις.

ΣΤ. Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες.

Ζ. Εισόδημα από υπηρεσίες ελευθέρων επαγγελματιών και από κάθε άλλη πηγή.

Το εισόδημα ανάλογα με την πηγή της προέλευσής του διακρίνεται κατά τις επόμενες κατηγορίες ως εξής:

Α-Β. Εισόδημα από ακίνητα.

Γ. Εισόδημα από κινητές αξίες.

Δ. Εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις.

Ε. Εισόδημα από γεωργικές επιχειρήσεις.

ΣΤ. Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες.

Ζ. Εισόδημα από υπηρεσίες ελευθέρων επαγγελματιών και από κάθε άλλη πηγή.

Άρθρο 4 Εισόδημα και εξεύρεσή του

1. Εισόδημα στο οποίο επιβάλλεται ο φόρος είναι το εισόδημα που προέρχεται από κάθε πηγή ύστερα από την αφαίρεση των δαπανών για την απόκτηση του, όπως αυτό προσδιορίζεται ειδικότερα στα άρθρα 20 έως 51. Ο φόρος αυτού του νόμου, τα πρόστιμα και οι πρόσθετοι φόροι δεν αναγνωρίζονται για έκπτωση από το εισόδημα αυτό.

2. Εισόδημα από υπηρεσίες ελευθέρων επαγγελματιών και από κάθε άλλη πηγή.

3. Για να βρεθεί το συνολικό εισόδημα, αθροίζονται τα επί μέρους εισοδήματα των κατηγοριών Α' έως Ζ' της προηγούμενης παραγράφου τα οποία αποκτώνται από κάθε φυσικό πρόσωπο είτε κατά το οικονομικό έτος το προηγούμενο από τη φορολογία, είτε κατά το ημερολογιακό ή διαχειριστικό ή γεωργικό έτος το οποίο έληξε μέσα στο

προηγούμενο από τη φορολογία οικονομικό έτος. Κατά την άθροιση αυτή συμψηφίζονται τα θετικά και αρνητικά στοιχεία των επί μέρους εισοδημάτων. Ειδικά, το αρνητικό στοιχείο (ζημία) του εισοδήματος από εμπορικές, γεωργικές, βιομηχανικές, βιοτεχνικές, μεταλλευτικές και ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που προκύπτει από τα βιβλία του υπόχρεου που τηρούνται επαρκώς και ακριβώς, αν δεν καλύπτεται με συμψηφισμό θετικού στοιχείου εισοδήματος άλλης πηγής, είτε γιατί δεν υπάρχει τέτοιο στοιχείο εισοδήματος είτε γιατί αυτό που υπάρχει είναι ανεπαρκές, μεταφέρεται για να συμψηφισθεί ολόκληρο στην πρώτη περίπτωση ή κατά το υπόλοιπο αυτού στη δεύτερη, διαδοχικώς στα πέντε (5) επόμενα οικονομικά έτη κατά το υπόλοιπο που απομένει κάθε φορά, με την προϋπόθεση ότι κατά τα έτη αυτά τα βιβλία του υπόχρεου τηρούνται επαρκώς και ακριβώς.

4. Αρνητικό στοιχείο εισοδήματος από πηγή που βρίσκεται στην αλλοδαπή συμψηφίζεται μόνο με θετικά εισοδήματα του φορολογουμένου που προκύπτουν στην αλλοδαπή.

5. Το καθαρό εισόδημα από κύριες αποδοχές που αποκτούν αποκλειστικά από την άσκηση του επαγγέλματος τους:

α) Οι συντάκτες οι οποίοι είναι μέλη της Ένωσης Συντακτών Ημερήσιων Εφημερίδων Αθηνών, της Ένωσης Συντακτών Ημερήσιων Εφημερίδων Μακεδονίας - Θράκης, της Ένωσης Συντακτών Ημερήσιων Εφημερίδων Πελοποννήσου - Ηπείρου - Νήσων, της Ένωσης Συντακτών Ημερήσιων Εφημερίδων Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας - Εύβοιας και της Ένωσης Συντακτών Περιοδικού Τύπου, καθώς και οι δημοσιογράφοι που έχουν ασφαλιστική κάλυψη ως δημοσιογράφοι στα οικεία ασφαλιστικά ταμεία για πέντε (5)

τουλάχιστον συνεχή έτη και ο χρόνος ασφάλισης βεβαιώνεται από τα ασφαλιστικά ταμεία, οι οποίοι εργάζονται στις εφημερίδες, στα περιοδικά, στη ραδιοφωνία και την τηλεόραση, στο Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων, στη Γενική Γραμματεία Τύπου και Πληροφοριών και στα γραφεία τύπου των κρατικών υπηρεσιών και δεν έχουν την ιδιότητα του μόνιμου δημόσιου υπαλλήλου και

β) οι εικονολήπτες επικαίρων τηλεόρασης, μειώνεται κατά ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) στο ποσό του καθαρού εισοδήματος αυτού, για την αντιμετώπιση ειδικών δαπανών του επαγγέλματος

6. Το ποσό της κύριας σύνταξης, που καταβάλλεται στα πρόσωπα που αναφέρονται στην περίπτωση α' της προηγούμενης παραγράφου, τα οποία συνταξιοδοτήθηκαν λόγω της ιδιότητας τους ως διευθυντών σύνταξης, αρχισυντακτών, συντακτών της ύλης κ.λπ. και μόνο για τη σύνταξη που τους καταβάλλεται από αυτήν την αιτία, γειώνεται κατά ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) στο καθαρό ποσό αυτής.

7. Εισοδήματα από την εκμίσθωση ακινήτων και από τόκους δανείων που θεωρούνται ότι έχουν αποκτηθεί κατά τις διατάξεις του παρόντος και τα οποία αποδεδειγμένα δεν έχουν εισπραχθεί από το δικαιούχο, επιτρέπεται να μη συνυπολογίζονται στο συνολικό καθαρό εισόδημά του, εφόσον εκχωρηθούν στο Δημόσιο χωρίς αντάλλαγμα. Η εκχώρηση γίνεται με απλή έγγραφη δήλωση του υπόχρεου σε φόρο η οποία υποβάλλεται στον αρμόδιο για τη φορολογία του προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας μέσα στο οικονομικό έτος στο οποίο τα εισοδήματα αυτά υπόκεινται σε φόρο. Μαζί με τη δήλωση αυτή παραδίνονται στον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας τα αποδεικτικά έγγραφα της εκχωρούμενης απαίτησης και

με την ίδια δήλωση ο εκχωρών βεβαιώνει ότι δεν κατέχει κανένα άλλο αποδεικτικό στοιχείο. Το Δημόσιο υποκαθίσταται στα δικαιώματα του εκχωρητή.

Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών καθορίζεται η διαδικασία, ο τύπος και το περιεχόμενο της δήλωσης εκχώρησης εισοδημάτων στο Δημόσιο, τα δικαιολογητικά που συνυποβάλλονται με αυτήν, η διαδικασία βεβαίωσης των ποσών των εισοδημάτων που εκχωρούνται στο Δημόσιο, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια που είναι αναγκαία για την εφαρμογή των διατάξεων αυτής της παραγράφου.

Οι σημαντικότερες αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν έως και το 2001 σχετικά με το άρθρο 4 είναι οι εξής :

(1) Η παράγραφος 5 του άρθρου 4 καταργήθηκε με την περίπτωση 8 του άρθρου 1 του Ν. 2459/1997 (ισχύει για εισοδήματα που αποκτώνται από 1.1.1997). Η διάταξη που καταργήθηκε είχε ως εξής:

Το καθαρό εισόδημα από κύριες αποδοχές που αποκτούν αποκλειστικά από την άσκηση του επαγγέλματός τους

α) Οι συντάκτες οι οποίοι είναι μέλη της Ένωσης Συντακτών Ημερήσιων Εφημερίδων Αθηνών της Ένωσης Συντακτών Ημερήσιων Εφημερίδων Μακεδονίας-Θράκης, της Ένωσης Συντακτών Ημερήσιων Εφημερίδων Πελοποννήσου -Ηπείρου -Νήσων, της Ένωσης Συντακτών Ημερήσιων Εφημερίδων Θεσσαλίας -Στερεάς Ελλάδας - Εύβοιας και της Ένωσης Συντακτών Περιοδικού Τύπου, καθώς και οι δημοσιογράφοι που έχουν ασφαλιστική κάλυψη ως δημοσιογράφοι στα οικεία ασφαλιστικά ταμεία για πέντε (5) τουλάχιστον συνεχή έτη και ο χρόνος ασφάλισης βεβαιώνεται από τα ασφαλιστικά ταμεία, οι οποίοι

εργάζονται στις εφημερίδες και στα περιοδικά, στη ραδιοφωνία και την τηλεόραση, στο Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων, στη Γενική Γραμματεία Τύπου και Πληροφοριών και στα γραφεία Τύπου των κρατικών υπηρεσιών και δεν έχουν την ιδιότητα του μόνιμου δημόσιου υπαλλήλου και

β) οι εικονολήπτες επικαίρων τηλεόρασης, μειώνεται κατά ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) στο ποσό του καθαρού εισοδήματος αυτού, για την αντιμετώπιση ειδικών δαπανών του επαγγέλματος".

(2) Η παράγραφος 6 του άρθρου 4 καταργήθηκε με την περίπτωση 9 του άρθρου 1 του Ν. 2459/1997 (ισχύει για εισοδήματα που αποκτώνται από 1.1.1997). Η διάταξη που καταργήθηκε είχε ως εξής:

Το ποσό της κύριας σύνταξης, που καταβάλλεται στα πρόσωπα που αναφέρονται στην περίπτωση α' της προηγούμενης παραγράφου, τα οποία συνταξιοδοτήθηκαν λόγω της ιδιότητάς τους ως διευθυντών σύνταξης αρχισυντακτών, συντακτών της ύλης κ.λπ. και μόνο για τη σύνταξη που τους καταβάλλεται από αυτήν την αιτία, μειώνεται κατά ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) στο καθαρό ποσό αυτής".

(3) Οδηγίες της Διοικήσεως για την εκχώρηση εισοδημάτων στο Δημόσιο από την εκμίσθωση ακινήτων βλ. στην Υπ. Οικ. Ν. 5246/1963, πολ. 170 και τόμο Α' Ερμηνείας Φορολογίας Εισοδήματος

(4) Το τελευταίο εδάφιο της παράγραφος 7 του άρθρου 4 προστέθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 8 του Ν. 2873/2000 και ισχύει από 28.12.2000.

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Νόμος 2753/1999 άρθρο 4 παράγραφος 16

Ζημίες επιχειρήσεων που προκύπτουν από τα τηρούμενα βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κ.Β.Σ και δηλώθηκαν μέχρι το τέλος του οικείου οικονομικού έτους στην υποβαλλόμενη δήλωση φορολογίας εισοδήματος κατά το χρόνο πραγματοποίησής τους, συμψηφίζονται με τα δηλούμενα κέρδη επόμενων χρήσεων, εφόσον υφίστανται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 4 του ν. 2238/1994, ανεξάρτητα αν το ποσό των ζημιών αυτών που δηλώθηκαν έχει μεταφερθεί και συναθροισθεί με το ποσό της ζημίας των επόμενων ετών.

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής έχουν εφαρμογή για ζημίες που δεν μεταφέρθηκαν και δεν περιελήφθησαν στις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος μέχρι και του οικονομικού έτους 1999.

ΑΡΘΡΟ 20

Εισόδημα από ακίνητα και απόκτησή του

Τί θεωρείται εισόδημα από ακίνητα :

1. Εισόδημα από ακίνητα είναι αυτό που προκύπτει κάθε οικονομικό ή κατά περίπτωση γεωργικό έτος, είτε από εκμίσθωση ή επίταξη ή έμμεσα από ιδιοκατοίκηση ή ιδιοχρησιμοποίηση μιας ή περισσότερων οικοδομών είτε από εκμίσθωση μιας ή περισσότερων γαιών, το οποίο αποκτιέται από κάθε ιδιοκτήτη, νομέα, επικαρπωτή ή από αυτόν στον οποίο μεταβιβάστηκε η άσκηση του δικαιώματος της επικαρπίας ή από

αυτόν που έχει το δικαίωμα χρήσης ή οίκησης είτε, αν πρόκειται για επιφάνειες και εμφυτεύσεις, που διατηρούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 58 και 59 του α. ν. 2783/1941 (ΦΕΚ 29 Α), καθώς επίσης και για οικοδομές που έχουν ανεγερθεί σε έδαφος κυριότητας τρίτου, το δικαίωμα το οποίο αποκτιέται από τον κύριο του εδάφους.

Αναδρομικά μισθώματα

2. Για εισοδήματα από εκμίσθωση ακινήτων, που καταβάλλονται αναδρομικά με βάση νόμο ή δικαστική απόφαση, χρόνος απόκτησης αυτών θεωρείται ο χρόνος στον οποίο ανάγονται τα μισθώματα.

Εκμίσθωση ακινήτου με έπιπλα

3. Προκειμένου για εκμίσθωση ολόκληρης ή τμήματος οικοδομής μαζί με έπιπλα ή μηχανήματα, στο εισόδημα συνυπολογίζεται και το τυχόν μίσθωμα των συνεκμισθούμενων επίπλων ή μηχανημάτων.

Τί θεωρείται εισόδημα από γαίες :

4. Στην έννοια του όρου "γαίες", που αναφέρεται στην παράγραφο 1, περιλαμβάνονται οι γαίες που καλλιεργούνται ή είναι φυτεμένες, τα δάση και οι δενδρώδεις εκτάσεις, τα λιβάδια και οι κάθε είδους βοσκήσιμες γαίες, τα μεταλλεία και λατομεία, οι πηγές, τα φρέατα, οι λίμνες και οι δεξαμενές, τα ιχθυοτροφεία, καθώς και κάθε άλλη έκταση γης, μαζί με τα στοιχεία που είναι στην επιφάνεια του εδάφους και τις κάθε είδους ύλες που είναι κάτω από αυτό.

**Οι σημαντικότερες αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν
έως και το 2001 σχετικά με το άρθρο 20 είναι οι εξής :**

(1) Η παράγραφος 1 του άρθρου 20 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 10 του άρθρου 2 του Ν. 2753/1999 και ισχύει για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1.1.1999 και μετά. Η παράγραφος που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

1. Εισόδημα από ακίνητα είναι αυτό που προκύπτει κάθε οικονομικό ή κατά περίπτωση γεωργικό έτος, είτε από εκμίσθωση ή επίταξη ή έμμεσα από ιδιοκατοίκηση ή ιδιοχρησιμοποίηση μιας ή περισσότερων οικοδομών είτε από εκμίσθωση μιας ή περισσότερων γαιών, Το οποίο αποκτιέται από κάθε ιδιοκτήτη, νομέα, επικαρπωτή ή από αυτόν στον οποίο μεταβιβάστηκε η άσκηση του δικαιώματος της επικαρπίας ή από αυτόν που έχει το δικαίωμα χρήσης ή οίκησης είτε, αν πρόκειται για επιφάνειες και εμφυτεύσεις, που διατηρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 58 και 59 του α.ν. 2783/1941 (ΦΕΚ 29 Α'), καθώς επίσης και για οικοδομές που έχουν ανεγερθεί σε έδαφος κυριότητας τρίτου, το δικαίωμα το οποίο αποκτιέται από τον κύριο του εδάφους».

ΑΡΘΡΟ 21

Εισόδημα ακινήτων ειδικών περιπτώσεων

Εισόδημα από γήπεδα

1. Ως εισόδημα από ακίνητα λογίζεται:

α) Το εισόδημα από γήπεδα, ιδιαίτερα όταν αυτά χρησιμοποιούνται ως αποθήκες, εργοστάσια, ή εργαστήρια ή ως χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων, θεαμάτων, καφενείων, γυμναστηρίων και γενικά για κάθε άλλη χρήση. Υπολογισμός μισθώματος ακινήτου που κτίστηκε σε οικόπεδο του εκμισθωτή.

β) Η αξία που έχει κατά το χρόνο της ανέγερσής της η οικοδομή που ανεγέρθηκε με δαπάνες του μισθωτή σε έδαφος του οποίου την κυριότητα έχει ο εκμισθωτής, αν μετά τη λήξη του χρόνου της μίσθωσης του εδάφους η οικοδομή παραμένει στην κυριότητα του εκμισθωτή. Το ετήσιο εισόδημα εξευρίσκεται με διαίρεση του υπολοίπου, που προκύπτει μετά την αφαίρεση του τυχόν ανταλλάγματος, που έχει ορισθεί στη σύμβαση για τη μεταβίβαση της κυριότητας της οικοδομής, από την αξία αυτής, κατά το χρόνο της ανέγερσής της, σε μέρη ίσα με τον αριθμό των ετών κατά τα οποία διαρκεί η μίσθωση του εδάφους. Ως αξία της οικοδομής που έχει ανεγερθεί σε έδαφος κυριότητας τρίτου λαμβάνεται η πραγματική αξία της οικοδομής, η οποία εξευρίσκεται από τα επίσημα βιβλία και λοιπά στοιχεία εκείνου που ανήγειρε την οικοδομή. Σε περίπτωση που δεν τηρούνται βιβλία ή αυτά που τηρούνται κρίνονται ανεπαρκή ή

ανακριβή, καθώς και σε περίπτωση αμφισβήτησης από τον ενδιαφερόμενο της αξίας που υπολογίστηκε με αυτόν τον τρόπο, αυτή καθορίζεται ύστερα από εκτίμηση που ενεργείται από τον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας και σε συνέχεια από τα διοικητικά δικαστήρια.

Υπεκμίσθωση

γ) Σε περίπτωση υπεκμίσθωσης, αυτό που αποκτιέται από το μισθωτή. Ετήσιο εισόδημα πολυετούς μίσθωσης

δ) Στις περιπτώσεις μισθώσεων διάρκειας μεγαλύτερης από εννέα (9) έτη, για τις οποίες υπάρχει υποχρέωση μεταγραφής τους, σύμφωνα με το άρθρο 1208 του Αστικού Κώδικα ή των επιφανειών και εμφυτεύσεων που διατηρούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 58 και 59 του α. ν. 2783/1941, καθώς επίσης και στις περιπτώσεις οικοδομών που έχουν ανεγερθεί σε έδαφος κυριότητας τρίτου, το εισόδημα που αποκτιέται από το μισθωτή ή επιφανειούχο ή εμφυτευτή, ή από αυτόν που ανήγειρε τα κτίσματα της οικοδομής σε έδαφος κυριότητας τρίτου, είτε άμεσα από υπεκμίσθωση είτε έμμεσα από ιδιοχρησιμοποίηση.

Εισόδημα από μεταβίβαση επικαρπίας

ε) Σε περίπτωση μεταβίβασης του δικαιώματος της επικαρπίας για ορισμένο χρόνο, ενός ή περισσότερων ακινήτων, σε ημεδαπά ή αλλοδαπά νομικά πρόσωπα, το αντάλλαγμα που αποκτά ο κύριος ή ο επικαρπωτής του ακινήτου από τη μεταβίβαση αυτή.

Για τον προσδιορισμό του ετήσιου εισοδήματος, το αντάλλαγμα αυτό διαιρείται σε μέρη ίσα προς τον αριθμό των πραγματικών ετών διάρκειας της επικαρπίας. Σε περίπτωση που το αντάλλαγμα αυτό είναι μικρότερο τουλάχιστον κατά δέκα τοις εκατό (10%) από την πραγματική αξία του δικαιώματος της επικαρπίας, όπως αυτή προσδιορίζεται με τις διατάξεις του ν.δ. 118/1973 (ΦΕΚ 202 Α) (φορολογία κληρονομιών, δωρεών, γονικών παροχών), κατά το χρόνο της μεταβίβασής της, για τον προσδιορισμό του ετήσιου εισοδήματος λαμβάνεται η πραγματική αξία της επικαρπίας, διαιρούμενη σε μέρη ίσα με τον αριθμό των πραγματικών ετών διάρκειάς της.

Εισόδημα από εκμίσθωση δάσους

στ) Το αντάλλαγμα που καταβάλλεται, κατόπιν συμφωνίας στον ιδιοκτήτη, νομέα κ.λπ. δάσους για την παραχώρηση της εκμετάλλευσής του σε ποσοστό της δασικής παραγωγής, το οποίο υπολογίζεται κατά μονάδα βάρους ή όγκου επί της παραγωγής ή με άλλη παρόμοια αναλογία.

Εισόδημα από παραχώρηση εκμετάλλευσης γαιών

ζ) Το αντάλλαγμα το οποίο με οποιονδήποτε τρόπο υπολογίζεται και καταβάλλεται κατά συμφωνία ή κατά συνήθεια στον ιδιοκτήτη, νομέα κ.λπ. σε ποσοστό της παραγωγής, για την παραχώρηση της εκμετάλλευσης των γαιών, εφόσον αυτός δεν συμμετέχει στις δαπάνες καλλιέργειας ή συγκομιδής των γεωργικών προϊόντων.

Εισόδημα σε εμφυτεύσεις

η) Στις περιπτώσεις των επιφανειών και εμφυτεύσεων που διατηρούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 58 και 59 του α. ν. 2783/1941, το εισόδημα που αποκτιέται από τον επιφανειούχο ή τον εμφυτευτή από την εκμίσθωση των γαιών στις οποίες έχει το δικαίωμα του.

Εισόδημα από τοποθέτηση φωτεινών επιγραφών

θ) Το αντάλλαγμα που καταβάλλεται για την παραχώρηση χώρου για την τοποθέτηση φωτεινών επιγραφών και κάθε είδους διαφημίσεων.

2. Δεν λογίζεται ως εισόδημα από ακίνητα αυτό που προκύπτει:

Ιδιόχρηση Βιομηχανοστασίου

α) Από βιομηχανοστάσια που ιδιοχρησιμοποιούνται, μαζί με τα παραρτήματά τους και τα εξαρτήματα, καθώς και με τις αποθήκες και τα οικόπεδα που είναι συνεχόμενα με αυτά και χρησιμοποιούνται για την αποθήκευση πρώτων υλών και για την πρώτη εναπόθεση των βιομηχανικών προϊόντων. Ως βιομηχανοστάσια θεωρούνται τα οικοδομήματα που έχουν ειδικά ανεγερθεί για τη λειτουργία βιομηχανίας, στα οποία έχουν νόμιμα προσαρμοστεί μηχανικές εγκαταστάσεις, καθώς και τα οικοδομήματα επεξεργασίας και συντήρησης καπνών σε φύλλα ή άλλων εξαγωγήσιμων γεωργικών προϊόντων.

Ιδιόχρηση αγροικιών

β) Από οικοδομήματα που ιδιοχρησιμοποιούνται και τα οποία βρίσκονται μέσα ή έξω από αγροτικά κτήματα και χρησιμοποιούνται για τη διεξαγωγή των έργων της γεωργικής, γενικά, επιχείρησης.

Οι σημαντικότερες αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν έως και το 2001 σχετικά με το άρθρο 21 είναι οι εξής :

(1) Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 21 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 9 του άρθρου 4 του Ν. 2873/2000 και ισχύει για τα εισοδήματα που αποκτούν οι υπόχρεοι από 1.1.2000 και μετά. Το εδάφιο που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

«Ως εισόδημα από ακίνητα λογίζεται:».

(2) Το τελευταίο εδάφιο της περίπτωσης β' της παραγρ. 1 του άρθρου 21 προστέθηκε με την παράγρ. 8 του άρθρου 1 του Ν. 2954/2001 (ΦΕΚ 255Α'/2.11.2001) και ισχύει από τη δημοσίευση του νόμου στο ΦΕΚ, δηλ. από 2.11.2001. Οι διατάξεις αυτής της περίπτωσης εφαρμόζονται ανάλογα και για βελτιώσεις ή επεκτάσεις που γίνονται με δαπάνες του μισθωτή σε οικοδομή της οποίας την κυριότητα έχει ο εκμισθωτής, αν μετά τη λήξη του χρόνου της μίσθωσης της οικοδομής οι βελτιώσεις ή επεκτάσεις παραμένουν στην κυριότητα του εκμισθωτή.

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Νόμος 2992/2001, άρθρο 34 § 7.- Στο άρθρο 7 του ν. 2364/1995 προστίθενται παράγραφοι 21 και 22, που έχουν ως εξής:

21. Τα έσοδα των Ε.Δ.Α ή της Δ.Ε.Π.Α κατά περίπτωση από την εισφορά δικαιωμάτων της παραγράφου 4 του άρθρου 4 του παρόντος στις Ε.Π.Α απαλλάσσονται από το φόρο εισοδήματος. Τυχόν καταβληθέντα ποσά φόρου δεν επιστρέφονται. Η απαλλαγή αυτή παρέχεται με την προϋπόθεση ότι τα πιο πάνω έσοδα θα εμφανισθούν σε λογαριασμό ειδικού αποθεματικού. Σε περίπτωση κεφαλαιοποίησης ή διανομής του αποθεματικού αυτού εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 106 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, που κυρώθηκε με το ν. 2238/1994 (ΦΕΚ 151 Α').

Η αξία που έχουν κατά το χρόνο ολοκλήρωσης της κατασκευής τους τα Συστήματα Διανομής Φυσικού Αερίου, τα οποία κατασκευάζονται με δαπάνες των Ε.Π.Α και των οποίων η κυριότητα ανήκει στις Ε.Δ.Α ή τη Δ.Ε.Π.Α κατά περίπτωση, λογίζεται ως εισόδημα των τελευταίων. Για τη φορολογία το εισόδημα αυτό κατανέμεται και φορολογείται ισόποσα στη διαχειριστική περίοδο εντός της οποίας ολοκληρώνεται η κατασκευή των Συστημάτων αυτών και σε όσες διαχειριστικές περιόδους απομένουν μέχρι τη λήξη του δικαιώματος χρήσης και κάρπωσης αυτών από τις Ε.Π.Α. Για τον προσδιορισμό της αξίας των εν λόγω Συστημάτων εφαρμόζονται ανάλογα τα δύο τελευταία εδάφια της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 21 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος.

Η απόσβεση της αξίας των Συστημάτων Διανομής Φυσικού Αερίου των Ε.Δ.Α ή της Δ.Ε.Π.Α κατά περίπτωση ενεργείται είτε σύμφωνα με τα οριζόμενα από το π.δ. 100/1998 είτε τμηματικά και ισόποσα μέσα στο

χρονικό διάστημα που οι Ε.Π.Α έχουν το δικαίωμα χρήσης και κάρπωσης τους.

22. Η απόσβεση της αξίας των δικαιωμάτων των Ε.Δ.Α ή της Δ.ΕΠ.Α κατά περίπτωση της παραγράφου 4 του άρθρου 4 του παρόντος που αποκτήθηκαν από τις Ε.Π.Α ενεργείται είτε με σταθερό συντελεστή δέκα τοις εκατό (10%) κατά τα οριζόμενα από το π.δ. 100/1998 είτε τμηματικά και ισόποσα μέσα στο χρονικό διάστημα που έχουν το δικαίωμα χρήσης και κάρπωσης αυτών.

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζονται ανάλογα και για τις δαπάνες που πραγματοποιούν οι Ε.Π.Α για την κατασκευή μη ιδιόκτητων Συστημάτων Διανομής Φυσικού Αερίου».

Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου ισχύουν για τον προσδιορισμό των καθαρών κερδών των Ε.Δ.Α και Ε.Π.Α που προκύπτουν από ισολογισμούς που κλείνουν μετά την 30ή Δεκεμβρίου 2001.

ΑΡΘΡΟ 22

Ακαθάριστο εισόδημα οικοδομών

Υπολογισμός μισθώματος όταν δεν προσάγεται μισθωτήριο ή όταν υπάρχει δυσαναλογία :

1. Ακαθάριστο εισόδημα, προκειμένου για οικοδομή που εκμισθώνεται είναι το μίσθωμα που έχει συμφωνηθεί. Σε περίπτωση που δεν προσάγεται το συμφωνητικό ή άλλο στοιχείο που μπορεί να αποδείξει τη συμφωνία ή αν τα συμφωνητικά ή τα αποδεικτικά στοιχεία που προσάγονται εμφανίζουν μίσθωμα που είναι δυσαναλόγως κατώτερο

σε σχέση με τη μισθωτική αξία της οικοδομής, ο προσδιορισμός του εισοδήματος που προκύπτει από αυτή γίνεται αφού αυτή συγκριθεί με άλλες οικοδομές που εκμισθώνονται κάτω από παρόμοιες συνθήκες. Θεωρείται ότι υπάρχει περίπτωση δυσανάλογου μισθώματος, σε σχέση με τη μισθωτική αξία της οικοδομής, όταν η μισθωτική αξία της είναι ανώτερη από το μίσθωμα που δηλώνεται σε ποσοστό δεκαπέντε το εκατό (15%) τουλάχιστον του μισθώματος αυτού.

Ειδικώς, το εισόδημα αυτό δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το τριάντισι το εκατό (3,5%) της αξίας του ακινήτου, που εκμισθώνεται και χρησιμοποιείται ως κατοικία, όπως η αξία αυτή προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 41 του ν. 1249/1982, για τις περιοχές που ισχύει κάθε φορά το σύστημα αυτό. Ο φορολογούμενος μπορεί να αμφισβητήσει τον καθορισμό της μισθωτικής αξίας αυτού του ακινήτου, εφόσον από εξαιρετικούς λόγους που ανάγονται αποκλειστικά στους παράγοντες που επηρεάζουν τη μισθωτική αξία του, αυτή είναι μικρότερη από το τριάντισι το εκατό (3,5%) της πιο πάνω αξίας του. Η επίκληση λόγων αυτών, καθώς και η προσαγωγή των σχετικών αποδεικτικών στοιχείων γίνεται με την προσφυγή η οποία ασκείται από το φορολογούμενο, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις μέχρι την 31 η Δεκεμβρίου του οικείου οικονομικού έτους.

Αμφισβήτηση κατώτερου μισθώματος

Αν ο φορολογούμενος λάβει το εκκαθαριστικό σημείωμα μετά την 31^η Δεκεμβρίου του οικείου οικονομικού έτους, η προσφυγή ασκείται μέσα στις προθεσμίες που ορίζονται στο άρθρο 77 του Ν. 4125/1960 (ΦΕΚ-Α' 202). Ισχυρισμοί που δεν περιέχονται στην προσφυγή αυτή δεν μπορούν να προβληθούν παραδεκτός ενώπιον του αρμόδιου

διοικητικού πρωτοδικείου εκτός αν η όψιμη προβολή τους κρίνεται από το διοικητικό πρωτοδικείο αποχρώντως δικαιολογημένη.

Σε ιδιοκατοίκηση ή δωρεάν χρήση ακινήτου, κατώτερο και ανώτερο μίσθωμα

2. Σε περίπτωση που η οικοδομή κατοικήθηκε από τον ιδιοκτήτη της, το ετήσιο ακαθάριστο εισόδημα αυτής δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το τριάντισι τοις εκατό (3,5%) της αξίας του ακινήτου, όπως αυτή προσδιορίζεται ως το γινόμενο των εξής παραγόντων:

α) Της κύριας επιφάνειας της οικοδομής στην οποία προστίθεται και ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) της επιφάνειας των αποθηκευτικών χώρων, καθώς και των χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων που ενδεχόμενα υπάρχουν στην οικοδομή - κατοικία.

β) Της τιμής ζώνης για τις περιοχές που ισχύει το αντικειμενικό σύστημα προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων ή της τιμής εκκίνησης για τις λοιπές περιοχές, οι οποίες ισχύουν κατά την 1 η Ιανουαρίου κάθε έτους, όπως αυτές ορίζονται από τις διατάξεις των άρθρων 41 και 41 α του ν.1249/1982 (ΦΕΚ 43 Α').

γ) Του διορθωτικού συντελεστή, ο οποίος ανάλογα με την τιμή ζώνης ή εκκίνησης του ακινήτου ορίζεται ως ακολούθως:

Τιμή ζώνης ή εκκίνησης
για κάθε τετραγωνικό μέτρο

Συντελεστής

Μέχρι 150.000 δρχ.	1,10
Από 150.001 έως 250.000δρχ.	1,20
Από 250.001 έως 400.000 δρχ.	1,30
Από 400.001 και πάνω	1,40

δ) Του συντελεστή παλαιότητας. Ως συντελεστής παλαιότητας λαμβάνεται αυτός που ισχύει κάθε φορά στη φορολογία κεφαλαίου για τον προσδιορισμό της αξίας κτιρίων με βάση την τιμή ζώνης. Το τεκμαρτό μίσθωμα μιας ή περισσότερων εξοχικών κατοικιών υπολογίζεται σε καθεμία από αυτές για τρεις (3) μήνες το έτος. Οι διατάξεις των τεσσάρων τελευταίων εδαφίων της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται ανάλογα και στην περίπτωση αυτή.

3. Σε περίπτωση που η οικοδομή κατοικήθηκε ή χρησιμοποιήθηκε με άλλο τρόπο από τον ιδιοκτήτη, το νομέα, τον επιφανειούχο, τον επικαρπωτή κλπ. ή με τη συγκατάθεση αυτού, κατοικήθηκε ή χρησιμοποιήθηκε με άλλο τρόπο από τρίτο χωρίς αντάλλαγμα, το ακαθόριστο εισόδημα βρίσκεται ύστερα από τη σύγκρισή της με άλλες οικοδομές που εκμισθώνονται, πάντως, το ετήσιο ακαθόριστο εισόδημα που καθορίζεται με αυτόν τον τρόπο δεν μπορεί να είναι ανώτερο από το πέντε τοις εκατό (5%) ούτε μικρότερο από το τριάντα τοις εκατό (3,5%) της αξίας του ακινήτου, όπως η αξία αυτή προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 41 του Ν. 1249/1982. Ειδικό, για τις περιοχές που δεν ισχύει το αντικειμενικό σύστημα προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων, το ετήσιο ακαθόριστο εισόδημα δεν μπορεί να είναι ανώτερο από το τέσσερα τοις εκατό (4%)

της πραγματικής αξίας της οικοδομής κατά το χρόνο της φορολογίας. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των τεσσάρων τελευταίων εδαφίων της παραγράφου 1.

Υπολογισμός μισθώματος γαιών

4. Προκειμένου για γαίες που εκμισθώνονται, ως ακαθάριστο εισόδημα λαμβάνεται αυτό που προκύπτει με βάση τη συμφωνία.

Αν το μίσθωμα ή αντάλλαγμα έχει συμφωνηθεί σε είδος, αυτό αποτιμάται σε χρήμα, με βάση τη μέση τιμή χονδρικής πώλησης του είδους αυτού, κατά το χρόνο και στον τόπο παραγωγής του.

Αν δεν προσάγεται συμφωνητικό ή άλλο στοιχείο που αποδεικνύει τη συμφωνία ή όταν το μίσθωμα που συμφωνήθηκε σε χρήμα ή σε είδος είναι δυσαναλόγως κατώτερο από τη μισθωτική αξία των γαιών ή όταν η εκμετάλλευση των γαιών παραχωρήθηκε σε τρίτο χωρίς αντάλλαγμα, το ακαθάριστο εισόδημα εξευρίσκεται με σύγκριση των γαιών με άλλες γαίες που εκμισθώνονται κάτω από παρόμοιες συνθήκες. Θεωρείται ότι υπάρχει περίπτωση δυσαναλόγου μισθώματος σε σχέση με τη μισθωτική αξία των γαιών, κάθε φορά που η μισθωτική αξία είναι ανώτερη του συμφωνημένου μισθώματος κατά είκοσι πέντε τα εκατό (25%) του μισθώματος αυτού.

Μίσθωμα γαιών μικρότερο των αντικειμενικών κριτηρίων

5. Αν το δηλούμενο εισόδημα από εκμίσθωση γεωργικής γης ή το τεκμαρτό μίσθωμα από δωρεάν παραχώρηση προς οποιονδήποτε τρίτο είναι μικρότερο του προσδιοριζόμενου με την αντικειμενική μέθοδο του άρθρου 42, για την εφαρμογή των φορολογικών διατάξεων λαμβάνεται υπόψη το μίσθωμα που προσδιορίζεται αντικειμενικά,

εκτός αν πρόκειται για δωρεάν παραχώρηση γεωργικής γης μεταξύ συζύγων, κατά κύριο επάγγελμα αγροτών ή από γονείς ηλικίας άνω των εξήντα πέντε (65) ετών σε τέκνα τους κατά κύριο επάγγελμα αγρότες.

Ο φορολογούμενος μπορεί να αμφισβητήσει το ύψος του αντικειμενικού μισθώματος, εφόσον από εξαιρετικούς λόγους, που ανάγονται αποκλειστικά στους παράγοντες που επηρεάζουν τη μισθωτική αξία της γεωργικής γης, αποδεικνύεται ότι αυτή είναι μικρότερη της προσδιοριζόμενης με την αντικειμενική μέθοδο. Η επίκληση των λόγων αυτών, καθώς και η προσαγωγή των αποδεικτικών στοιχείων, γίνεται από το φορολογούμενο με την άσκηση προσφυγής κατά τις κείμενες διατάξεις, μέχρι την 31 η Δεκεμβρίου του οικείου οικονομικού έτους.

Επίσης σύμφωνα με το νόμο 2214/1994 και το άρθρο 4 αναφέρονται τα εξής :

Νόμος 2214/1994 - Άρθρο 4

Άρθρο 4 Προσδιορισμός ελάχιστου κόστους κατασκευής οικοδομών

1. Για την εφαρμογή των ισχυουσών διατάξεων περί φορολογίας εισοδήματος και Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) των εργολάβων, υπεργολάβων και εν γένει επιτηδευματιών που εκτελούν οποιαδήποτε επί μέρους εργασία σε ανεγειρόμενη οικοδομή, καθώς και των επιχειρήσεων που ασχολούνται με την κατασκευή και πώληση οικοδομών, καθιερώνεται σύστημα αντικειμενικού προσδιορισμού του ελάχιστου συνολικού κόστους κατασκευής των οικοδομών και των

ελάχιστων ποσοστών συμμετοχής των επί μέρους εργασιών στο συνολικό κόστος. Το προσδιοριζόμενο ελάχιστο συνολικό κόστος κατασκευής και τα ελάχιστα κόστη των επί μέρους εργασιών αποτελούν τη βάση προσδιορισμού των φορολογικών υποχρεώσεων των επιτηδευματιών της παραγράφου αυτής.

Με τον όρο "κόστος" νοείται το καθαρό κατασκευαστικό κόστος το οποίο περιλαμβάνει την αξία αγοράς των υλικών με το Φ.Π.Α. και την αμοιβή εργασίας, η οποία προσφέρεται απευθείας ή μέσω υπεργολάβου, χωρίς τις ασφαλιστικές εισφορές και το Φ.Π.Α.

2. Για τον προσδιορισμό του ελάχιστου κόστους των οικοδομών και των ποσοστών συμμετοχής των επί μέρους εργασιών λαμβάνονται υπόψη:

α) Οι τιμές εκκίνησης κόστους κατά τετραγωνικό μέτρο, οι οποίες αναπροσαρμόζονται με βάση τη μεταβολή του δείκτη κόστους κατασκευής κτιρίων της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος.

β) Συντελεστής αναγωγής των βοηθητικών χώρων των διαφόρων κατηγοριών οικοδομών σε κύριους χώρους αυτών.

γ) Συντελεστές αυξομείωσης των τιμών εκκίνησης, για τον προσδιορισμό του συνολικού κόστους, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου κτηρίου, όπως μέγεθος, ποιότητα, αριθμός όψεων.

δ) Πίνακες των ελάχιστων ποσοστών συμμετοχής των επί μέρους εργασιών στο συνολικό κόστος. Σε επί μέρους εργασίες ή σε κτίρια με ιδιαιτερότητες, όπου δεν ορίζονται ελάχιστα ποσοστά συμμετοχής, αυτά καθορίζονται από το μηχανικό μελετητή της οικοδομής πριν από

την έκδοση της οικοδομικής άδειας. Μετά το πέρας των εργασιών, ο κύριος της οικοδομής ή η επιχείρηση που ασχολείται με την κατασκευή και πώληση αυτής, υποβάλλει τελικό πίνακα με τα τελικά ποσά κόστους των επί μέρους εργασιών, τα πλήρη στοιχεία των εργολάβων, υπεργολάβων και προμηθευτών, το συνολικό αριθμό των εκδοθέντων στοιχείων και τη συνολική αξία αυτών. Εξαιρετικά, προκειμένου για επί μέρους εργασίες που έγιναν χωρίς την ανάθεση τους σε εργολάβο ή υπεργολάβο, αλλά με τη χρησιμοποίηση ημερομισθίων τεχνιτών και εργατών αυτό γίνεται δεκτό για συνολικό ποσό μέχρι το είκοσι τοις εκατό (20%) του ελάχιστου συνολικού κόστους της κατασκευής. Το όριο αυτό δεν ισχύει για επιχειρήσεις που αποδεδειγμένα απασχολούν δικό τους προσωπικό για το σκοπό αυτόν. Εάν κατά την εκτέλεση των εργασιών υπάρξουν μεταβολές στα ποσοστά συμμετοχής του αρχικού πίνακα, οι ως άνω υπόχρεοι συμπληρώνουν στον τελικό πίνακα τα αναθεωρημένα ποσοστά συμμετοχής με αιτιολόγηση των μεταβολών αυτών. Η προσκόμιση βεβαίωσης της αρμόδιας για τη φορολογία εισοδήματος Δ.Ο.Υ. του ιδιοκτήτη ή της επιχείρησης κατασκευής και πώλησης οικοδομών, από την οποία θα προκύπτει ότι υποβλήθηκαν οι πίνακες που προβλέπονται από την παράγραφο αυτή, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την τελική ηλεκτροδότηση της οικοδομής.

3. Στην περίπτωση που υποβάλλεται τελικός πίνακας, ο οποίος περιέχει ανακριβή στοιχεία ως προς τα μεγέθη του έργου, τα στοιχεία των εργολάβων, υπεργολάβων και προμηθευτών, καθώς και ως προς την αξία των δηλωθέντων φορολογικών στοιχείων, επιβάλλεται σε βάρος του υπόχρεου πρόστιμο ίσο με το πενήντα τοις εκατό (50%) της διαφοράς φόρου προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.), που προκύπτει από την ανακρίβεια. Ειδικώς για ανακρίβεια που αναφέρεται στα στοιχεία των εργολάβων, υπεργολάβων και προμηθευτών, από την οποία δεν

προκύπτει διαφορά φόρου, επιβάλλεται πρόστιμο μέχρι εκατό χιλιάδες (100.000) δραχμές. Για την εν γένει διαδικασία επιβολής, βεβαίωσης και είσπραξης του προστίμου αυτού, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του Ν.Δ. 3323/1955, όπως ισχύουν κάθε φορά.

4. Τα οριζόμενα από τις διατάξεις της παραγράφου 2 στοιχεία, για τον προσδιορισμό του ελάχιστου κόστους, καθορίζονται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών και του κατά περίπτωση καθ' ύλην αρμόδιου υπουργού, μετά από εισήγηση της επιτροπής που θα αποτελείται από τρεις (3) οικονομικούς υπαλλήλους, τον προϊστάμενο του τμήματος αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων της Διεύθυνσης Κεφαλαίου του Υπουργείου Οικονομικών, ένα (1) μηχανικό, μόνιμο υπάλληλο του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. έναν (1) εκπρόσωπο του Τ.Ε.Ε., έναν (1) εκπρόσωπο της Ελληνικής Ομοσπονδίας Κατασκευαστών και Οικοδομικών Επιχειρήσεων (Ε.Ο.Κ.Ο.Ε.) και μέχρι δύο (2) ακόμη πρόσωπα που διαθέτουν ειδικές γνώσεις ή ιδιάζουσα εμπειρία.

5. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται:

α) Οι λεπτομέρειες και η διαδικασία εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου αυτού.

β) Η συγκρότηση της επιτροπής που προβλέπουν οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, καθώς και κάθε αναγκαία δαπάνη για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού.

γ) Ο τύπος, το περιεχόμενο, η διαδικασία και ο χρόνος υποβολής των δηλώσεων, που απαιτούνται για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου.

δ) Οι υποχρεώσεις των προσώπων της παραγράφου του παρόντος άρθρου.

6. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται για κατασκευές οικοδομών, των οποίων η οικοδομική άδεια θα εκδοθεί μετά την 31η Δεκεμβρίου 1994.

7. Για υποθέσεις, που εμπίπτουν στις διατάξεις του παρόντος, δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 8 του Ν.1882/1990 (ΦΕΚ 43 Α').

Οι σημαντικότερες αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν έως και το 2001 σχετικά με το άρθρο 22 του νόμου 2238/1994 και 2214/1994 είναι οι εξής :

(1) Το προτελευταίο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 22 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 5 Του Ν. 2753/1999. Το εδάφιο που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

Αν ο φορολογούμενος λάβει το εκκαθαριστικό σημείωμα μετά την 31 η Δεκεμβρίου του οικείου οικονομικού έτους, η προσφυγή ασκείται μέσα στις προθεσμίες που ορίζονται στο άρθρο 77 του Ν. 4125/1960.

2) Η παράγραφος 2 του άρθρου 22 προστέθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 2 του Ν. 2579/1998 και ισχύει για τα εισοδήματα ή τις δαπάνες που αποκτήθηκαν ή πραγματοποιήθηκαν, κατά περίπτωση, από την 1η Ιανουαρίου 1997 και μετά (βλ. άρθρο 32 περίπτωση. α' Ν. 2579/1998).

Με τη νέα διάταξη αλλάζει ο τρόπος υπολογισμού του τεκμαρτού εισοδήματος από ιδιοκατοίκηση σε σχέση με το προηγούμενο καθεστώς.

1 Ο πίνακας της περίπτωσης γ της παραγράφου 2 του άρθρου 22 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 39 του άρθρου 9 του Ν.2948/2001 (ΦΕΚ 242/19,10,2001) και ισχύει από 1.1.2002 . Ο πίνακας που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

Τιμή ζώνης ή εκκίνησης για κάθε τετρ. μέτρο	Συντελεστής
μέχρι 150.000 δρχ.	1,10
Από 150.001 έως 250.000	1,20
Από 250.001 έως 400.000	1,30
Από 400.001 και πάνω	1,40

(2) Η παράγραφος 3 του άρθρου 22, όπως αυτή αναριθμήθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 2 του Ν. 2579/1998" τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 2 του Ν. 2579/1998 και ισχύει για τα εισοδήματα ή τις δαπάνες που αποκτήθηκαν ή πραγματοποιήθηκαν, κατά περίπτωση, από την 1η Ιανουαρίου 1997 και μετά. Η αντικατασταθείσα διάταξη είχε ως εξής:

2. Σε περίπτωση που η οικοδομή κατοικήθηκε ή χρησιμοποιήθηκε με άλλον τρόπο από τον ιδιοκτήτη, το νομέα, τον επιφανειούχο, τον επικαρπωτή κ.λ.π ή με τη συγκατάθεση αυτού κατοικήθηκε ή χρησιμοποιήθηκε με άλλον τρόπο από τρίτο, χωρίς αντάλλαγμα, το ακαθάριστο εισόδημα βρίσκεται ύστερα από τη σύγκρισή της με άλλες οικοδομές που εκμισθώνονται, πάντως, το ετήσιο ακαθάριστο

εισόδημα που καθορίζεται με αυτόν τον τρόπο δεν μπορεί να είναι ανώτερο από το πέντε τοις εκατό (5%) ούτε μικρότερο από το τριάμισι τοις εκατό (3,5%) της αξίας του ακινήτου, όπως η αξία αυτή προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 41 του Ν.1249/1982. Ειδικά, για τις περιοχές που δεν ισχύει το αντικειμενικό σύστημα προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων, Το ετήσιο ακαθάριστο εισόδημα δεν μπορεί να είναι ανώτερο από το τέσσερα τοις εκατό (4%) της πραγματικής αξίας της οικοδομής κατά το χρόνο της φορολογίας.

Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των τριών τελευταίων εδαφίων της προηγούμενης παραγράφου.

Το τεκμαρτό μίσθωμα μιας ή περισσότερων εξοχικών κατοικιών υπολογίζεται σε καθεμία από αυτές για τρεις (3) μήνες το έτος.

Για την εφαρμογή αυτής της παραγράφου, η αξία της οικοδομής που ιδιοκατοικείται προσδιορίζεται κάθε τρία (3) έτη.

Το οικονομικό έτος 1992 λαμβάνεται ως έτος βάσης για την πρώτη τριετία.

(1) Οι παράγραφοι 3, 4 και 5 του άρθρου 22 τέθηκαν όπως αναριθμήθηκαν με την § 1 του άρθρου 2 του Ν. 2579/1998.

Προηγουμένως αποτελούσαν τις παραγράφους 2, 3 και 4.

(2) Το πρώτο εδάφιο της πρώην παραγράφου 4 και τώρα παραγράφου 5 του άρθρου 22 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 § 1 του Ν. 2390/1996 (ισχύς επί εισοδημάτων που αποκτώνται από 1.1.1995 και μετά). Το εδάφιο που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής: "Αν Το δηλούμενο εισόδημα από εκμίσθωση γεωργικής γης ή το τεκμαρτό μίσθωμα από δωρεάν παραχώρηση προς οποιονδήποτε τρίτο, εκτός των συζύγων, είναι μικρότερο του προσδιοριζόμενου με την αντικειμενική μέθοδο του άρθρου 42, για την

εφαρμογή των φορολογικών διατάξεων λαμβάνεται υπόψη το μίσθωμα που προσδιορίζεται αντικειμενικά".

Νόμος 2238/1994 - Άρθρο 24

ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΚΙΝΗΤΕΣ ΑΞΙΕΣ

Άρθρο 24 Εισόδημα και απόκτηση του

1. Εισόδημα από κινητές αξίες είναι αυτό που αποκτάται κάθε οικονομικό έτος από κάθε δικαιούχο κινητών οξιών, το οποίο προκύπτει:

α) Από μερίσματα και τόκους ιδρυτικών τίτλων και μετοχών των ημεδαπών ανωνύμων εταιριών, ομολογιών και χρεογράφων γενικά του Ελληνικού Δημοσίου ή ημεδαπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή ημεδαπών επιχειρήσεων κάθε είδους, καθώς και από αμοιβές και ποσοστά των διοικητικών συμβούλων και εκτός μισθού αμοιβές και ποσοστά των διευθυντών και διαχειριστών των ανωνύμων εταιριών.

β) Από μερίσματα και τόκους των τίτλων αλλοδαπής προέλευσης που αναφέρονται στην προηγούμενη περίπτωση.

γ) Από τόκους κάθε τίτλου έντοκης κατάθεσης τοις μετρητοίς ή εγγύησης, καθώς και κάθε τίτλου χρεωστικού με υποθήκη, ενέχυρο ή όχι, από εκείνους που δεν περιλαμβάνονται στις περιπτώσεις α' και β'. Ομοίως, το εισόδημα από τόκους-που επιδικάζονται με δικαστική απόφαση, εξαιρουμένων αυτών που αναφέρονται στο τελευταίο εδάφιο

της παραγράφου 4 του άρθρου 25 και της παραγράφου 4 του άρθρου 42 του παρόντος.

δ) Από κέρδη αμοιβαίων κεφαλαίων.

ε) Από κέρδη ανωνύμων εταιριών που διανέμονται με τη μορφή μετρητών στο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό τους:

στ) Από την υπεραπόδοση επενδύσεων των μαθηματικών αποθεμάτων, που σχηματίζονται με τις διατάξεις του ν.δ. 400/1970 (ΦΕΚ 22 Α·) για ασφαλίσεις ζωής.

1. Όταν εισοδήματα του παρόντος άρθρου υπόκεινται σε φορολογία και περαιτέρω ορίζεται ότι αυτά θα καταβάλλονται ελεύθερα φόρου στο δικαιούχο, ως εισόδημα υποκείμενο σε φορολογία είναι το ποσό, απέ το οποίο, αφαιρουμένου του αναλογούντος σε αυτό φόρου, προκύπτει το καταβαλλόμενο στο δικαιούχο ποσό.

Οι σημαντικότερες αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν έως και το 2001 σχετικά με το άρθρο 24 είναι οι εξής :

(1) Σημειώνεται ότι στο αρχικό κείμενο του νόμου αναγράφεται εσφαλμένα το άρθρο 42. Με την παράγραφο όμως 4 του άρθρου 4 του Ν. 2873/2000 επαναδιατυπώθηκε το τελευταίο εδάφιο της περίπτωσης γ" της παραγράφου 1 του άρθρου 24 στο ορθό. (Ισχύς από τη δημοσίευση του Ν. 2238/94 στο ΦΕΚ, δηλ. από 16.9.1994).

(2) Η περίπτωση δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 24 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 13 του άρθρου 3 του Ν. 2753/1999 και ισχύει για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1.1.1999 και μετά. Η περίπτωση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής: "δ) Από κέρδη αμοιβαίων κεφαλαίων».

(3) Η περίπτωση ζ' της παραγράφου 1 του άρθρου 24 προστέθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 16 του Ν. 2443/1996 και ισχύει από 3.12.1996.

(1) Η περίπτωση η' της παραγράφου 1 του άρθρου 24 προστέθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 16α του Ν. 2459/1997 και ισχύει, σύμφωνα με την παράγραφο 13 του ίδιου άρθρου και νόμου για εισοδήματα που αποκτώνται από τις 8.1.1997 και μετά.

(2) Το τελευταίο εδάφιο της περίπτωσης η' της παραγράφου 1 του άρθρου 24 προστέθηκε με το άρθρο 34 του Ν. 2523/1997 και ισχύει από 11.9.1997.

(3) Ο συντελεστής φορολογίας που προβλέπεται από την παράγραφο 6 του άρθρου 16α του Ν. 2459/1997 αυξήθηκε από 2% που ήταν προηγουμένως σε 3% με την παράγραφο 8 του άρθρου 6 του Ν. 2579/1998 (ισχύς επί εισοδημάτων που αποκτώνται από 1.1.1998 και μετά).

Νόμος 2238/1994 - Άρθρο 28

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Άρθρο 28 Έννοια και απόκτηση του εισοδήματος

1. Εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις είναι το κέρδος που αποκτάται από ατομική ή εταιρική επιχείρηση εμπορική, βιομηχανική ή βιοτεχνική ή από την άσκηση οποιουδήποτε κερδοσκοπικού επαγγέλματος, το οποίο δεν υπάγεται στα ελευθέρια επαγγέλματα που αναφέρονται στο άρθρο 48.

2. Επιχείρηση αποτελεί και μεμονωμένη ή συμπτωματική πράξη που αποβλέπει στην επίτευξη κέρδους, καθώς και η πώληση μέσα σε δύο (2) χρόνια από την απόκτηση εξ επαχθούς αιτίας εδαφικών εκτάσεων που βρίσκονται εκτός σχεδίου πόλεως και έχουν μεγάλη αξία.

3. Θεωρείται ως εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις:

α) Το κέρδος από την άσκηση επιχείρησης αγοραπωλησίας ακινήτων γενικά, εκτός από τις επιχειρήσεις, που αναφέρονται στο άρθρο 34, των οποίων το καθαρό κέρδος εξευρίσκεται με ειδικό τρόπο. Ως κέρδος θεωρείται η επιπλέον διαφορά μεταξύ της αγοραίας αξίας του ακινήτου το οποίο πουλήθηκε και της αγοραίας αξίας αυτού κατά το χρόνο της αγοράς. Η διαφορά αυτή μειώνεται με τις δαπάνες του άρθρου 31 που βαρύνουν τον πωλητή.

β) Η ωφέλεια που πραγματοποιείται από οργανωμένη επιχείρηση πώλησης οικοπέδων ή αγροτεμαχίων, τα οποία προέρχονται από εδαφικές εκτάσεις της επιχείρησης, που βρίσκονται εντός ή εκτός σχεδίου πόλεως, δήμου ή κοινότητας, οι οποίες έχουν κατατμηθεί ή ρυμοτομηθεί. Ως ωφέλεια θεωρείται η επιπλέον διαφορά μεταξύ της αγοραίας αξίας της έκτασης η οποία πουλήθηκε και της αγοραίας αξίας της πριν από την κατάτμηση ή τη ρυμοτόμηση. Η διαφορά αυτή μειώνεται με τις δαπάνες του άρθρου 31 που βαρύνουν τον πωλητή.

γ) Τα ποσά που καταβάλλουν με τη μορφή μερίσματος ή αμοιβής στα μέλη τους οι συνεταιρισμοί που έχουν συσταθεί νόμιμα.

δ) Τα κέρδη από παρεπόμενες εργασίες που ενεργούνται από την επιχείρηση παράλληλα με τον κύριο σκοπό της.

ε) Η επιχειρηματική αμοιβή του ομόρρυθμου εταίρου και του εταίρου διαχειριστή, της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης, που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 64 του παρόντος και του άρθρου 109.

στ) Ο μισθός που καταβάλλεται από ανώνυμη εταιρία στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της, για τις υπηρεσίες που παρέχουν βάσει ειδικής σύμβασης μίσθωσης εργασίας ή εντολής, εφόσον για τις υπηρεσίες αυτές τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου είναι ασφαλισμένα σε οποιονδήποτε, εκτός του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ασφαλιστικό οργανισμό ή ταμείο.

ζ) Θεωρείται ως εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις και η πραγματοποιηθείσα αυτόματη υπερτίμηση του πάγιου κεφαλαίου που χρησιμοποιείται στην επιχείρηση, καθώς και η υπερτίμηση που δεν πραγματοποιήθηκε, εφόσον αυτή έχει περιληφθεί στην απογραφή. Προκειμένου για τον υπολογισμό του υπερτιμήματος που προκύπτει από την πώληση ακινήτων, ως τιμή πώλησης δεν δύναται να ληφθεί ποσό μικρότερο της αξίας, όπως αυτή προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις περί φορολογίας μεταβιβάσεως ακινήτων.

η) Οι τόκοι που ορίζονται από την παράγραφο 4 του άρθρου 25.

4. Τα κατά το άρθρο αυτό εισοδήματα και κέρδη των επιχειρήσεων, που λειτουργούν με τη μορφή ομόρρυθμης, ετερόρρυθμης και περιορισμένης ευθύνης εταιρίας, κοινοπραξίας, κοινωνίας και αστικής εταιρίας κερδοσκοπικού χαρακτήρα, καθώς και συνεταιρισμών θεωρείται ότι αποκτήθηκαν:

α) Στις περιπτώσεις της ομόρρυθμης, ετερόρρυθμης και περιορισμένης ευθύνης εταιρίας, της κοινοπραξίας, κοινωνίας και αστικής εταιρίας κερδοσκοπικού χαρακτήρα από κάθε έναν εταίρο ή μέλος, για το

ποσοστό των κερδών που του αναλογεί από τη συμμετοχή του στην εταιρία, κοινοπραξία ή κοινωνία.

Ως χρόνος κτήσης, για επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, θεωρείται η ημερομηνία στην οποία κλείστηκε η διαχείριση και προκειμένου για εταιρία περιορισμένης ευθύνης, η ημερομηνία που εγκρίθηκε ο ισολογισμός της από τη συνέλευση των εταίρων. Σε περίπτωση που δεν εγκριθεί ο ισολογισμός της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης μέσα σε χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών από τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου, το εισόδημα λογίζεται ότι αποκτιέται από αυτούς που έχουν την ιδιότητα του εταίρου την τελευταία ημέρα αυτού του τριμήνου. Σε περίπτωση λύσης, συγχώνευσης ή μετατροπής της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης, το εισόδημα λογίζεται ότι αποκτιέται από αυτούς που έχουν την ιδιότητα του εταίρου την ημερομηνία της λύσης, συγχώνευσης ή μετατροπής, κατά περίπτωση. Αν η λύση, συγχώνευση ή μετατροπή επέρχεται πριν από την πάροδο τριών (3) μηνών από τη λήξη της προηγούμενης διαχειριστικής περιόδου και εφόσον ο ισολογισμός δεν έχει εγκριθεί από τη συνέλευση των εταίρων, το εισόδημα και των δύο διαχειριστικών περιόδων λογίζεται ότι αποκτιέται από αυτούς που έχουν την ιδιότητα του εταίρου την ημερομηνία της λύσης, συγχώνευσης ή μετατροπής της εταιρίας.

β) Στην περίπτωση της συμμετοχικής (αφανούς) εταιρίας, από τον εμφανή εταίρο για το σύνολο των κερδών της εταιρίας.

γ) Στις περιπτώσεις των συνεταιρισμών που έχουν συσταθεί νόμιμα, από κάθε συνetaίρο για το μέρος ή την αμοιβή που του καταβλήθηκε. Η ύπαρξη των εταιριών που αναφέρονται στην περίπτωση α' αποδεικνύεται με έγκυρο συστατικό έγγραφο

δημοσιευμένο, σύμφωνα με όσα ορίζει ο εμπορικός νόμος. Η κοινοπραξία αναγνωρίζεται εφόσον έχουν πληρωθεί οι προϋποθέσεις που ορίζονται από τις διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων. Αντέγγραφα για την εικονικότητα είτε των σχέσεων αυτών, είτε των όρων που συνδέουν τα μέρη τούτων γενικά, δεν αναγνωρίζονται.

5. Σε περίπτωση που συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 29, ως εισόδημα λαμβάνεται:

α) Για διαχειριστική περίοδο μικρότερη από δώδεκα (12) μήνες, το κέρδος που προέκυψε κατά τη διάρκεια της.

β) Για διαχειριστική περίοδο μεγαλύτερη από δώδεκα (12) μήνες, το κέρδος που προέκυψε από την έναρξη της περιόδου μέχρι την ημερομηνία έναρξης του υπολειπόμενου δωδεκάμηνου τμήματος, το οποίο υπολογίζεται κατά προσέγγιση. Το εισόδημα αυτό αφαιρείται από το εισόδημα της υπερδωδεκάμηνης διαχειριστικής περιόδου και το υπόλοιπο που αποτελεί εισόδημα της δωδεκάμηνης περιόδου φορολογείται στο επόμενο οικονομικό έτος.

Επίσης σύμφωνα με το άρθρο 1 του νόμου 2214/1994 σχετικά με τις εμπορικές επιχειρήσεις έχουμε τις εξής παραγράφους :

Άρθρο 1 2214 Ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος από εμπορική επιχείρηση

1.Ως ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος από την άσκηση ατομικής εμπορικής επιχείρησης, η οποία δεν τηρεί βιβλία ή τηρεί βιβλία πρώτης ή δεύτερης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, θεωρείται εκείνο που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό του αθροίσματος της

μισθωτικής αξίας της επαγγελματικής εγκατάστασης της επιχείρησης και της εμπορικής αμοιβής, με τους συντελεστές εμπορικότητας και απόδοσης.

2. Για την εφαρμογή των διατάξεων αυτού του άρθρου νοούνται ως:

α) Μισθωτική αξία, ποσοστό έξι τοις εκατό (6%) του ποσού που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό της τιμής ζώνης που ισχύει κατά την 1^η Ιανουαρίου κάθε έτους, σύμφωνα με τις διατάξεις περί φορολογίας μεταβίβασης ακινήτων, με τον αριθμό των τετραγωνικών μέτρων της επιφάνειας της επαγγελματικής εγκατάστασης. Για τις περιοχές, οι οποίες δεν έχουν ενταχθεί στο σύστημα αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων, ως τιμή ζώνης λαμβάνεται η κατώτερη τιμή ζώνης που ισχύει για την πρωτεύουσα του νομού, όπου βρίσκεται η εγκατάσταση της επιχείρησης.

β) Εμπορική αμοιβή, η ετήσια αμοιβή η οποία προβλέπεται από τη συλλογική σύμβαση εργασίας των εμποροϋπαλλήλων, που ισχύει κατά την 1^η Ιανουαρίου κάθε έτους, για υπάλληλο με πέντε (5) χρόνια υπηρεσίας, χωρίς προσαυξήσεις επιδομάτων πολυετίας και οικογενειακών βαρών, στρογγυλοποιούμενο στην πλησιέστερη εκατοντάδα χιλιάδας. Προκειμένου για επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες, εκτός από τις επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες εκπαίδευσης, η αμοιβή του προηγούμενου εδαφίου προσαυξάνει κατά ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%).

γ) Συντελεστής εμπορικότητας, ο οποίος ανάλογα με το συντελεστή εμπορικότητας, που προβλέπεται από τις διατάξεις περί φορολογίας μεταβίβασης ακινήτων, προσδιορίζεται ως ακολούθως:

Για επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε περιοχές με συντελεστή εμπορικότητας	Συντελεστής εμπορικότητας
1	1
1,1 -2	1,20
2,1 -3	1 ,40
3,1 -4	1 ,60
Πάνω από 4	1 ,80

Για επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε περιοχές, οι οποίες δεν έχουν ενταχθεί στο σύστημα αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων, ως συντελεστής εμπορικότητας λαμβάνεται ο αριθμός ένα (1).

δ) Συντελεστής απόδοσης, ο οποίος αν όλο για με το μοναδικό συντελεστή καθαρού κέρδους επί των ακαθόριστων εσόδων, όπως οι συντελεστές αυτοί ορίζονται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, προσδιορίζεται ως ακολούθως:

Για επιχειρήσεις με μοναδικό συντελεστή καθαρού κέρδους	Συντελεστής απόδοσης
μέχρι και 5%	1
πάνω από 5% μέχρι και 10%	1,15
πάνω από 10% μέχρι και 15%	1 ,30
πάνω από 15% μέχρι και 20%	1 ,40
πάνω από 20%	1,50

Προκειμένου για επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες, ο συντελεστής απόδοσης προσδιορίζεται ως ακολούθως:

Για επιχειρήσεις με μοναδικό συντελεστή καθαρού κέρδους μέχρι και 20%	Συντελεστής απόδοσης
πάνω από 20% μέχρι και 30%	1,20
πάνω από 30% μέχρι και 40%	1,40
πάνω από 40%	1,50

3. Η μισθωτική αξία μειώνεται προκειμένου για:

α) Επαγγελματική εγκατάσταση που βρίσκεται αποκλειστικά σε όροφο οικοδομής πάνω από το ισόγειο ή σε τυφλή στοά, κατά ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%).

β) Επαγγελματική εγκατάσταση που βρίσκεται αποκλειστικά σε υπόγειο οικοδομής, κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%).

γ) Αποθηκευτικό χώρο, κατά ποσοστό εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%).

Η μισθωτική αξία του αποθηκευτικού χώρου προσαυξάνει τη μισθωτική αξία της έδρας της επιχείρησης. Αν στην πόλη όπου βρίσκεται ο αποθηκευτικός χώρος δεν είναι εγκατεστημένη η έδρα της επιχείρησης αλλά υποκατάστημα αυτής, η μισθωτική αξία του αποθηκευτικού χώρου προσαυξάνει τη μισθωτική αξία του υποκαταστήματος.

4. Η μισθωτική αξία που λαμβάνεται υπόψη για τον προσδιορισμό του ελάχιστου ποσού καθαρού εισοδήματος δεν μπορεί να υπερβεί την εμπορική αμοιβή, Στην περίπτωση κατά την οποία η εμπορική αμοιβή

μειώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 7, η μισθωτική αξία δεν περιορίζεται αναλόγως.

5. Για επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες, οι οποίες συστεγάζονται στον ίδιο επαγγελματικό χώρο, η μισθωτική αξία επιμερίζεται ανάλογα με τον αριθμό των συστεγαζόμενων επιχειρήσεων. Σε κάθε άλλη περίπτωση συστέγασης για τον υπολογισμό της μισθωτικής αξίας λαμβάνεται υπόψη ο χώρος που πραγματικά χρησιμοποιείται από κάθε συστεγαζόμενη επιχείρηση.

6. Σε περίπτωση κατά την οποία ως επαγγελματική στέγη χρησιμοποιείται η κατοικία του φορολογουμένου, για τον υπολογισμό της μισθωτικής αξίας λαμβάνεται υπόψη το ένα τρίτο ($1/3$) της επιφάνειας της κατοικίας του. Στην περίπτωση αυτή η έκταση που αντιστοιχεί στην επαγγελματική εγκατάσταση δεν μπορεί να υπερβαίνει τα εξήντα (60) τετραγωνικά μέτρα. Επίσης, προκειμένου για επιχειρήσεις που εκμισθώνουν θαλάσσια ποδήλατα, ταξί θαλάσσης, κανό, τζετ-σκι (jet-ski), σκάφη για θαλάσσια σπορ και συναφή είδη και ομπρέλες, για τον υπολογισμό της μισθωτικής αξίας λαμβάνεται υπόψη επιφάνεια εξήντα (60) τετραγωνικών μέτρων.

7. Για επιχειρήσεις που διατηρούν υποκαταστήματα, προσδιορίζεται χωριστά το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος κάθε υποκαταστήματος και το συνολικό ποσό όλων των υποκαταστημάτων προστίθεται στο ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος της έδρας της επιχείρησης. Για τον προσδιορισμό του ελάχιστου ποσού καθαρού εισοδήματος κάθε υποκαταστήματος η εμπορική αμοιβή μειώνεται κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%).

8. Κατά τον προσδιορισμό του ελάχιστου ποσού καθαρού εισοδήματος των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών δεν λαμβάνεται υπόψη ο συντελεστής εμπορικότητας.

9. Στις μικτές επιχειρήσεις πώλησης αγαθών και παροχής υπηρεσιών προσδιορίζεται το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος για την κύρια δραστηριότητα και το ποσό που προκύπτει προσαυξάνει με το ποσοστό συμμετοχής των ακαθάριστων εσόδων της δευτερεύουσας δραστηριότητας στο σύνολο των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης. Το ποσοστό όμως της προσαύξησης αυτής δεν μπορεί να υπερβαίνει το είκοσι τοις εκατό (20%). Για την εφαρμογή αυτής της διάταξης, ως κύρια δραστηριότητα θεωρείται αυτή στην οποία αντιστοιχούν τα περισσότερα ακαθάριστα έσοδα. Ειδικά στις επιχειρήσεις εκπαίδευσης οδηγών αυτοκινήτων, το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος που προσδιορίζεται με βάση τις διατάξεις αυτού του άρθρου, προσαυξάνεται κατά ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) για καθένα αυτοκίνητο πέρα από το πρώτο.

10. Αν ο φορολογούμενος δηλώνει εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και από εμπορικές επιχειρήσεις, το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος περιορίζεται κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%). Το άθροισμα όμως του εισοδήματος από μισθωτές υπηρεσίες και του υπόλοιπου μετά τον περιορισμό αυτό ελάχιστου ποσού καθαρού εισοδήματος δεν μπορεί να είναι κατώτερο από αυτό που προκύπτει με βάση τις διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 12 αυτού του άρθρου. Αν ο φορολογούμενος δηλώνει εισοδήματα από εμπορική επιχείρηση και ελεύθεριο επάγγελμα, ως ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος για τις δραστηριότητες αυτές λαμβάνεται το ελάχιστο ποσό της δραστηριότητας με το μεγαλύτερο ποσό που προκύπτει από την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 33

(παράγραφοι 1 έως και 12) και 51 προσαυξημένο με το πενήντα τοις εκατό (50%) του ελάχιστου ποσού καθαρού εισοδήματος της άλλης δραστηριότητας. Όταν ο φορολογούμενος ασκεί δραστηριότητα σε παραμεθόρια περιοχή, όπως αυτή ορίζεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 9, το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος μειώνεται κατά ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%).

11. Κατά τα τρία πρώτα έτη λειτουργίας της επιχείρησης το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος μειώνεται κατά ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%). Για τις επιχειρήσεις οι οποίες αναφέρονται στις παραγράφους 13 έως και 15 αυτού του άρθρου δεν αναγνωρίζεται αυτή η έκπτωση. Για τον υπολογισμό της τριετίας ως πρώτο έτος θεωρείται το επόμενο εκείνου μέσα στο οποίο ο φορολογούμενος υπέβαλε για πρώτη φορά δήλωση έναρξης άσκησης επαγγέλματος. Σε περίπτωση που δεν έχει υποβληθεί τέτοια δήλωση ή έχει υποβληθεί εκπρόθεσμα, μετά την πάροδο εξαμήνου από την πραγματική έναρξη άσκησης του επαγγέλματος, οι προηγούμενες διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα έτη άσκησης του επαγγέλματος από τον υπόχρεο. Αν μεταβληθεί το αντικείμενο εργασιών και η επαγγελματική εγκατάσταση ή διακοπεί η δραστηριότητα και μεταγενέστερα υποβληθεί νέα δήλωση έναρξης άσκησης επαγγέλματος με διαφορετικό αντικείμενο εργασιών σε διαφορετική εγκατάσταση, ως πρώτο έτος θεωρείται το επόμενο εκείνου μέσα στο οποίο ο φορολογούμενος υπέβαλε τη δήλωση μεταβολής ή τη νέα δήλωση έναρξης άσκησης επαγγέλματος.

Προκειμένου για επιχειρήσεις των υπόχρεων που αναφέρονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 2 αυτού του νόμου, οι οποίες προέρχονται από τη λύση ή μετατροπή υφιστάμενης επιχείρησης, δεν θεωρούνται νέες επιχειρήσεις για τη μείωση του ελάχιστου ποσού καθαρού εισοδήματος, εφόσον μετέχει σε αυτές ένα τουλάχιστον μέλος από αυτά που μετείχαν

στην επιχείρηση που λύθηκε ή μετατράπηκε ή η νέα επιχείρηση λειτουργεί στην ίδια επαγγελματική εγκατάσταση με την επιχείρηση που λύθηκε ή μετατράπηκε. Στις επιχειρήσεις που δεν τηρούν βιβλία και στοιχεία του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων αν και έχουν υποχρέωση τήρησης ή τηρούν ανακριβή βιβλία και στοιχεία, δεν αναγνωρίζεται η πιο πάνω έκπτωση.

12. Στην περίπτωση κατά την οποία η επιχείρηση έκανε έναρξη λειτουργίας ή διακοπή των εργασιών της μέσα στην κρινόμενη περίοδο, το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος περιορίζεται σε τόσα δωδέκατα όσοι οι μήνες λειτουργίας της επιχείρησης. Χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από δεκαπέντε (15) ημέρες λογίζεται ολόκληρος μήνας. Οι διατάξεις αυτής της παραγράφου εφαρμόζονται αναλόγως και για τα υποκαταστήματα ή τις άλλες επαγγελματικές εγκαταστάσεις της επιχείρησης.

13. Ειδικά για τις παρακάτω επιχειρήσεις, όταν δεν τηρούν βιβλία ή τηρούν βιβλία πρώτης ή δεύτερης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος προσδιορίζεται ως ακολούθως:

α) Για επιχειρήσεις που εκμεταλλεύονται ενοικιαζόμενα επιπλωμένα δωμάτια, σε διακόσιες τέσσερις χιλιάδες (204.000)(1) δραχμές ετησίως για κάθε δωμάτιο.

β) Για επιχειρήσεις που εκμεταλλεύονται ενοικιαζόμενα επιπλωμένα διαμερίσματα ετησίως σε: αα) διακόσιες εβδομήντα επτά χιλιάδες (277.000)(1) δραχμές για κάθε μονόχωρο διαμέρισμα, ββ) τετρακόσιες τριάντα μία χιλιάδες (431.000 (1) δραχμές για κάθε δίχωρο διαμέρισμα και γγ) εξακόσιες εβδομήντα οκτώ χιλιάδες (678.000)( ) δραχμές για κάθε τρίχωρο διαμέρισμα.

Αν η επιχείρηση, εκτός από την εκμετάλλευση ενοικιαζόμενων επιπλωμένων διαμερισμάτων, ασχολείται παράλληλα μέσα στον ενιαίο χώρο του οικοπέδου που βρίσκονται αυτά και με την εκμετάλλευση σνακ-μπαρ ή καφέ-μπαρ, το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος που προσδιορίζεται από την εκμετάλλευση ενοικιαζόμενων διαμερισμάτων προσαυξάνεται για τη δραστηριότητα αυτή κατά ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%), με την προϋπόθεση ότι η εκμετάλλευση του σνακ-μπαρ ή του καφέ-μπαρ αποτελεί παρεπόμενη δραστηριότητα. Το ποσό όμως που προκύπτει από το ποσοστό αυτής της προσαύξησης δεν μπορεί να υπερβαίνει το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος που προσδιορίζεται για τη δραστηριότητα αυτή με βάση τις λοιπές διατάξεις του άρθρου αυτού. Τα δύο προηγούμενα εδάφια εφαρμόζονται ανάλογα και για την περίπτωση α' αυτής της παραγράφου.

γ) Για επιχειρήσεις που εκμεταλλεύονται κάμπινγκ, σε εξήντα οκτώ χιλιάδες (68.000)(1) δραχμές ετησίως για κάθε θέση εγκατάστασης, σκηνής ή τροχόσπιτου ή αυτοκινήτου. Αν στον ίδιο χώρο ασκούνται και άλλες δραστηριότητες, το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος των δραστηριοτήτων αυτών προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 12 αυτού του άρθρου.

δ) Για επιχειρήσεις που εκμεταλλεύονται επιβατικά αυτοκίνητα δημόσιας χρήσης, το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος προσδιορίζεται ως ακολούθως:

αα) Για επιβατικό αυτοκίνητο δημόσιας χρήσης με άδεια κυκλοφορίας εκατό τοις εκατό (100%) και οδηγό τον ιδιοκτήτη, σε τέσσερα εκατομμύρια εξήντα εννέα χιλιάδες (4.069.000)(1) δραχμές. ββ) Για επιβατικό αυτοκίνητο δημόσιας χρήσης με άδεια κυκλοφορίας εκατό τοις εκατό (100%) και οδηγό τρίτο πρόσωπο, σε τρία εκατομμύρια τριακόσιες

ενενήντα μία χιλιάδες (3.391.000)(1) δραχμές. γγ) Για επιβατικό αυτοκίνητο δημόσιας χρήσης με άδεια κυκλοφορίας πενήντα τοις εκατό (50%) και οδηγό τον ιδιοκτήτη, σε τρία εκατομμύρια διακόσιες εξήντα πέντε χιλιάδες (3.265.000)(1) δραχμές. δδ) Για επιβατικό αυτοκίνητο δημόσιας χρήσης με άδεια κυκλοφορίας πενήντα τοις εκατό (50%) και οδηγό τρίτο πρόσωπο, σε δύο εκατομμύρια τετρακόσιες εξήντα χιλιάδες (2.460.000)(1) δραχμές.

Οι υποπεριπτώσεις ββ' και δδ' εφαρμόζονται ανάλογα και για τους μη ιδιοκτήτες εκμεταλλευτές επιβατικών αυτοκινήτων δημόσιας χρήσης.

Τα παραπάνω ποσά μειώνονται προκειμένου για επιβατικά αυτοκίνητα δημόσιας χρήσης, που έχουν την έδρα τους σε πόλεις με πληθυσμό κάτω από διακόσιες χιλιάδες (200.000) κατοίκους κατά ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%) και για επιβατικά αυτοκίνητα δημόσιας χρήσης, που έχουν την έδρα τους σε πόλεις με πληθυσμό κάτω από πενήντα χιλιάδες (50.000) κατοίκους κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%). Προκειμένου για επιχειρήσεις που εκμεταλλεύονται επιβατικά λεωφορεία μη εντεταγμένα σε Κ.Τ.Ε.Λ., τα ποσά αυτής της περίπτωσης προσαυξάνονται κατά πενήντα τοις εκατό (50%) και αποτελούν το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος των επιχειρήσεων αυτών.

ε) Για επιχειρήσεις που εκμεταλλεύονται φορτηγά αυτοκίνητα δημόσιας χρήσης με βάση το ωφέλιμο φορτίο του αυτοκινήτου ως ακολούθως:

Ωφέλιμο φορτίο (τόνοι)	Με οδηγό τον ιδιοκτήτη	Με οδηγό τρίτο πρόσωπο
μέχρι 5	2.808.000	1.919.000
πάνω από 5 μέχρι 11	3.583.000	2.543.000
πάνω από 11 μέχρι 16,5	4.347.000	2.075.000
πάνω από 16,5	5.121.000	3.330.000

Τα παραπάνω ποσά μειώνονται προκειμένου για επιχειρήσεις που εκμεταλλεύονται φορτηγά αυτοκίνητα δημόσιας χρήσης και έχουν την έδρα τους σε πόλεις με πληθυσμό κάτω από διακόσιες χιλιάδες (200.000) κατοίκους, κατά ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%). Οι διατάξεις της παραγράφου 12 εφαρμόζονται και για τις επιχειρήσεις της παραγράφου αυτής. Εξαιρετικά, για επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν για τις ανάγκες τους πετρελαιοκίνητα φορτηγά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης, τα ακαθάριστα έσοδα, που δηλώνουν με την ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος, δεν μπορούν να είναι κατώτερα για δύο (2) συνεχή έτη και για κάθε αυτοκίνητο από το 80% των ακαθάριστων εσόδων που είναι απαραίτητο να δηλωθούν για την έκδοση της άδειας κυκλοφορίας των αυτοκινήτων αυτών, όπως ορίζεται από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.

14. Σε επιχειρήσεις αποκλειστικά πλανόδιων λιανοπωλητών επιβάλλεται ποσό καταβαλλόμενου φόρου ίσο με εκατόν δέκα χιλιάδες (110.000) δραχμές ετησίως, με το οποίο εξαντλείται η φορολογική τους υποχρέωση από τη δραστηριότητα αυτή. Προκειμένου για επιχειρήσεις που έχουν την έδρα τους σε πόλεις με πληθυσμό κάτω από διακόσιες χιλιάδες (200.000) κατοίκους, το ποσό αυτό ορίζεται σε εβδομήντα πέντε χιλιάδες (75.000) δραχμές ετησίως. Δαπάνες που αφορούν τη δραστηριότητα αυτή καθώς και εισφορές που καταβάλλονται σε ταμεία ασφάλισης λόγω της δραστηριότητας αυτής, δεν εκπίπτουν από τα τυχόν άλλα εισοδήματα του φορολογουμένου. Για την εφαρμογή αυτής της διάταξης ως έδρα θεωρείται η πόλη όπου ασκείται η εμπορική δραστηριότητα των πλανόδιων λιανοπωλητών.

15. Σε επιχειρήσεις αποκλειστικά λιανοπωλητών σε κινητές λαϊκές αγορές είτε διαθέτουν ίδια προϊόντα είτε προϊόντα τρίτων, επιβάλλεται ποσό καταβαλλόμενου φόρου ίσο με εκατόν ογδόντα χιλιάδες (180.000)

δραχμές ετησίως, εάν πρόκειται για επαγγελματίες πωλητές και εκατόν σαράντα χιλιάδες (140.000) δραχμές ετησίως, αν πρόκειται για παραγωγούς αγροτικών προϊόντων, με το οποίο εξαντλείται η φορολογική τους υποχρέωση από τη δραστηριότητα αυτή. Προκειμένου για επιχειρήσεις που έχουν την έδρα τους σε πόλεις με πληθυσμό κάτω από διακόσιες χιλιάδες (200.0000) κατοίκους, το ποσό αυτό ορίζεται σε ενενήντα χιλιάδες (90.000) δραχμές ετησίως, αν πρόκειται για επαγγελματίες πωλητές και σε εβδομήντα χιλιάδες (70.000) δραχμές ετησίως, αν πρόκειται για παραγωγούς αγροτικών προϊόντων. Ειδικά για παραγωγούς αγροτικών προϊόντων, εάν η άδεια εκδίδεται ή ανανεώνεται για χρονικό διάστημα μέχρι και έξι (6) μηνών, τα ανωτέρω ποσά φόρου καταβάλλονται στο μισό πριν από την έκδοση ή την ανανέωση της άδειας. Δαπάνες που αφορούν τη δραστηριότητα αυτή, καθώς και εισφορές που καταβάλλονται σε ταμεία ασφάλισης λόγω της δραστηριότητας αυτής, δεν εκπίπτουν από τα τυχόν άλλα εισοδήματα του φορολογουμένου. Ο φόρος αυτής της παραγράφου καθώς και της προηγούμενης, όταν η άδεια εκδίδεται ή ανανεώνεται για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από έξι (6) μήνες, καταβάλλεται στην αρμόδια για τη φορολογία του εισοδήματος του υπόχρεου δημόσια οικονομική υπηρεσία σε δύο (2) ίσες δόσεις, από τις οποίες η πρώτη καταβάλλεται μέχρι την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του Ιουλίου. Εξαιρετικά, για τη διαχειριστική περίοδο 1994 οι υπόχρεοι αυτών των παραγράφων υποχρεούνται να καταβάλουν το φόρο μέχρι την 30^η Ιουνίου 1994. Για την εφαρμογή αυτής της διάταξης ως έδρα θεωρείται η πόλη που ασκείται η εμπορική δραστηριότητα. Όσοι δεν καταβάλλουν ή καταβάλλουν εκπρόθεσμα το φόρο αυτής της παραγράφου, καθώς και της προηγούμενης, υπόκεινται στις κυρώσεις που ορίζονται στα άρθρα 86 και 87.

16. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 12 αυτού του άρθρου δεν εφαρμόζονται για:

α) Καθαρό κέρδη που αποκτούν οι δικαιούχοι από εκμετάλλευση θεάτρου, θεάτρου σκιών, κινηματογράφου, κυλικείου θεάτρου και κινηματογράφου, λεωφορείου ενταγμένου σε Κ.Τ.Ε.Λ. ή από παροχή υπηρεσιών αποκλειστικό στο Δημόσιο, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τα κρατικά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου με μίσθωση έργου ή από την παροχή υπηρεσιών με μίσθωση έργου αποκλειστικά προς ένα μόνο αντισυμβαλλόμενο χωρίς να απασχολούν προσωπικό.

β) Καθαρά κέρδη που αποκτούν οι δικαιούχοι, τα οποία προσδιορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 και της περίπτωσης α' της παραγράφου 3 του άρθρου 34 αυτού του νόμου.

γ) Καθαρά κέρδη που αποκτούν παραγωγοί ή μεσίτες ασφαλειών ή συντονιστές ασφαλιστικών συμβούλων χωρίς επαγγελματική εγκατάσταση, λογιστές ή φοροτέχνες ή σύμβουλοι επιχειρήσεων από παρεπόμενη δραστηριότητα παραγωγού ή μεσίτη ασφαλειών ή εκμετάλλευσης φωτοαντιγραφικού μηχανήματος, απασχολούμενοι στην οικία τους με εργασίες παροχής υπηρεσιών (φασόν) χωρίς να απασχολούν προσωπικό, ασχολούμενοι με το σύστημα της απευθείας διάθεσης προϊόντων στον τελικό καταναλωτή (ντίλερ) χωρίς επαγγελματική εγκατάσταση, περιοδεύοντες αντιπρόσωποι (πλασιέ), εκτελωνιστές, επιχειρήσεις έκδοσης επαρχιακών εφημερίδων εκτός ημερήσιων και εβδομαδιαίων, πρακτορεία εφημερίδων και περιοδικών, εφημεριδοπώλες, πρακτορεία ειδήσεων και λοιπού δημοσιογραφικού υλικού, πρακτορεία λαχείων γενικά, πρακτορεία ΠΡΟ-ΠΟ, ΛΟΤΤΟ και

ιπποδρομιακών στοιχημάτων, καθώς και πλανόδιο μικροπωλητές λαχείων.

δ) Επιχειρήσεις ή υποκαταστήματα αυτών που είναι εγκατεστημένα σε δήμους, κοινότητες ή οικισμούς με πληθυσμό κάτω από τέσσερις χιλιάδες (4.000) κατοίκους, εκτός αν οι δήμοι ή οι κοινότητες ή οι οικισμοί αυτοί έχουν χαρακτηριστεί τουριστικοί τόποι σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Επιχειρήσεις οι οποίες είναι εγκατεστημένες σε παραλιακές περιοχές ή κατά μήκος των εθνικών οδών, εκτός αυτών που αναφέρονται στις προηγούμενες περιπτώσεις α', β' και γ', δεν εξαιρούνται από τις διατάξεις αυτού του άρθρου. Ως εθνικοί οδοί, που λαμβάνονται υπόψη για την εφαρμογή των διατάξεων αυτού του άρθρου είναι οι Αθηνών-Θεσσαλονίκης- Ευζώνων, Θεσσαλονίκης- Αλεξανδρούπολης, Αθηνών- Πατρών, Κορίνθου-Τρίπολης, Καστελλίου- Χανίων- Ρεθύμνου- Ηρακλείου- Αγ. Νικολάου -Σητείας Κρήτης και Αντιρρίου-Ιωαννίνων. Ειδικά επιχειρήσεις εκμετάλλευσης ελαιοτριβείου, οι οποίες είναι εγκατεστημένες σε παραλιακές περιοχές ή τουριστικούς τόπους με πληθυσμό κάτω από τέσσερις χιλιάδες (4.000) κατοίκους, εξαιρούνται από τις διατάξεις αυτού του άρθρου.

Επίσης, εξαιρούνται από τις διατάξεις αυτού του άρθρου επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε νησιά με πληθυσμό, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή, μέχρι πεντακόσιους (500) κατοίκους. Ειδικά αν οι δήμοι ή οι κοινότητες ή οι οικισμοί με πληθυσμό κάτω από τέσσερις χιλιάδες (4.000) κατοίκους βρίσκονται σε νησιά που έχουν χαρακτηριστεί τουριστικοί τόποι, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, για τις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε μη παραλιακές περιοχές των ως άνω δήμων, κοινοτήτων ή οικισμών, εκτός αυτών που αναφέρονται στις προηγούμενες περιπτώσεις α', β' και γ', το προσδιοριζόμενο ελάχιστο ποσό καθαρού

εισοδήματος μειώνεται κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%), επιφυλασσομένων των διατάξεων του προηγούμενου εδαφίου.

ε) Αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες.

στ) Επιχειρήσεις οι οποίες κατά τη διάρκεια του έτους φορολόγησής τους δεν πραγματοποίησαν αγορές και πωλήσεις εμπορεύσιμων αγαθών.

ζ) Επιχειρήσεις που πραγματικά δεν λειτούργησαν και μέχρι την έκδοση της απαιτούμενης σχετικής άδειας λειτουργίας από αρμόδια αρχή.

η) Καθαρά κέρδη που αποκτούν οι δικαιούχοι μετά την αποφυλάκισή τους από την άσκηση ατομικής εμπορικής επιχείρησης κατά το έτος της αποφυλάκισής τους και το αμέσως επόμενο, εφόσον η διάρκεια της τελευταίας φυλάκισής τους υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες και κατά τη διάρκεια της φυλάκισής τους δεν λειτούργησε ατομική επιχείρηση στο όνομά τους ούτε συμμετείχαν σε επιχειρήσεις της παραγράφου 4 του άρθρου 2. Εξαιρούνται τα πρόσωπα που η αιτία φυλάκισής τους αναφέρεται σε χρέη προς το Δημόσιο, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και κρατικά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου.

17. Αν το δηλούμενο ποσό εισοδήματος από την άσκηση ατομικής επιχείρησης, η οποία δεν τηρεί βιβλία ή τηρεί βιβλία πρώτης ή δεύτερης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, είναι μικρότερο από το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος, όπως αυτό προσδιορίζεται με βάση τις διατάξεις αυτού του άρθρου, η διαφορά προσαυξάνει το εισόδημα που δηλώνεται, ως προερχόμενο από την επιχείρηση αυτή και ο φόρος

υπολογίζεται στο συνολικό εισόδημά του που προκύπτει με αυτόν τον τρόπο.

18. Τα ποσά που οφείλονται με βάση τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος του υπόχρεου για φόρους, τέλη και εισφορές που συμβεβαιώνονται με αυτή, προσδιορίζονται με βάση τα ποσά του εισοδήματος ή του φόρου, κατά περίπτωση, που προκύπτουν από την εφαρμογή αυτού του άρθρου.

19. Οι διατάξεις αυτού του άρθρου εφαρμόζονται ανάλογα και για τους υπόχρεους που αναφέρονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 2 αυτού του νόμου, οι οποίοι δεν τηρούν βιβλία ή τηρούν βιβλία πρώτης ή δεύτερης κατηγορίας ή προκειμένου για επιχείρηση παροχής υπηρεσιών και όταν τηρεί προαιρετικά βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων.

Οι σημαντικότερες αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν έως και το 2001 σχετικά με το άρθρο 28 είναι οι εξής :

1. Το δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης α' της παραγράφου 3 του άρθρου 28 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 14 του άρθρου 3 του Ν. 2753/1999 και ισχύει για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1.1.1999 και μετά.

Το εδάφιο που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

«Ως κέρδος θεωρείται η επιπλέον διαφορά μεταξύ της αγοραίας αξίας του ακινήτου το οποίο πουλήθηκε και της αγοραίας αξίας αυτού κατά το χρόνο της αγοράς».

2. Τα μετά το πρώτο εδάφια της περίπτωσης β' της παραγράφου 3 του άρθρου 28 τέθηκαν σε αντικατάσταση του δευτέρου εδαφίου με την παράγραφο 15 του άρθρου 3 του Ν. 2753/1999 και ισχύουν για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1.1.1999 και μετά.

Το εδάφιο που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

«Ως ωφέλεια θεωρείται η επιπλέον διαφορά μεταξύ της αγοραίας αξίας της έκτασης η οποία πουλήθηκε και της αγοραίας αξίας της πριν από την κατάτμηση ή τη ρυμοτόμηση».

3. Η περίπτωση ε' της παραγράφου 3 του άρθρου 28 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 8 του Ν. 2873/2000 (ισχύς για εισοδήματα που προκύπτουν από διαχειριστικές περιόδους που αρχίζουν από 1.1.2000 και μετά):

Η περίπτωση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

«ε) Η επιχειρηματική αμοιβή του ομόρρυθμου εταίρου, του κοινωνού και του εταίρου διαχειριστή της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης, που προβλέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 10 και 109».

4. Το δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης στ' της παραγράφου 3 του άρθρου 28 προστέθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 8 του Ν. 2873/2000 (ισχύς για μισθούς και λοιπές απολαβές που βαρύνουν διαχειριστικές περιόδους που αρχίζουν από 1.1.2000 και μετά).

5. Το δεύτερο και τρίτο εδάφια της περίπτωσης ζ' της παραγράφου 3 του άρθρου 28 τέθηκαν όπως αντικαταστάθηκαν με την παράγραφο 8 του άρθρου 22 του Ν. 2648/1998 και ισχύουν από 22/10/98. Τα

εδάφια αυτά αντικατέστησαν το δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης ζ' της παραγράφου 3 του άρθρου 28 που είχε ως εξής: "Προκειμένου για τον υπολογισμό του υπερτιμήματος που προκύπτει από την πώληση ακινήτων, ως τιμή πώλησης δεν δύναται να ληφθεί ποσό μικρότερο της αξίας, όπως αυτή προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις περί φορολογίας μεταβιβάσεως ακινήτων".

6. Τα τελευταία δύο εδάφια της περίπτωσης ζ' της παραγράφου 3 του άρθρου 28 προστέθηκαν με την παράγραφο 8 του άρθρου 27 του Ν. 2682/1999 και ισχύουν από 16.11.1998.

7. Η περίπτωση θ' της παραγράφου 3 του άρθρου 28 προστέθηκε με την παράγραφο 7 του άρθρου 16α του Ν. 2459/1997 και ισχύει, σύμφωνα με την παράγραφο 13 του ίδιου άρθρου και νόμου για εισοδήματα που αποκτώνται από τις 8.1.1997 και μετά.

Οι σημαντικότερες αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν έως και το 2001 σχετικά με το άρθρο 1 του νόμου 2214/1994 είναι οι εξής :

1. Η παράγραφος 1 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 7 του Ν.2459/1997 και ισχύει σύμφωνα με την περιπτ. Β του άρθρου 40 του ίδιου νόμου για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1997 και μετά.

Η παράγραφος που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

«Ως ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος από την άσκηση ατομικής εμπορικής επιχείρησης η οποία δεν τηρεί βιβλία ή τηρεί βιβλία πρώτης ή δεύτερης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, θεωρείται εκείνο που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό του αθροίσματος της μισθωτικής αξίας της επαγγελματικής εγκατάστασης της επιχείρησης και

της εμπορικής αμοιβής, με τους συντελεστές εμπορικότητας και απόδοσης».

Διατάξεις σχετικά με την παράγραφο 2 όσο αφορά τον προσδιορισμό του ελάχιστου ποσού καθαρού εισοδήματος των εμπορικών επιχειρήσεων.

N. 2682/1999 άρθρο 28§1 (διαχειριστική περίοδος 1998):

Για τον προσδιορισμό του ελάχιστου ποσού καθαρού εισοδήματος των εμπορικών επιχειρήσεων της διαχειριστικής περιόδου 1998, για τον υπολογισμό της μισθωτικής αξίας λαμβάνεται υπόψη ποσοστό οκτώ και είκοσι πέντε τοις εκατό (8,25%) του ποσού που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό της τιμής ζώνης που ίσχυε την 1^η Ιανουαρίου 1995 με τον αριθμό των τετραγωνικών μέτρων της επιφάνειας της επαγγελματικής εγκατάστασης. Το προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζεται και για την περίπτωση γ' της παραγράφου 3 του άρθρου 51 του ν. 2238/1994».

N. 2579/1998 άρθρο 5§1 (διαχειριστική περίοδος 1997):

Για τον προσδιορισμό του ελάχιστου ποσού καθαρού εισοδήματος των εμπορικών επιχειρήσεων της διαχειριστικής περιόδου 1997, για τον υπολογισμό της μισθωτικής αξίας λαμβάνεται υπόψη ποσοστό επτά και είκοσι πέντε τοις εκατό (7,25%) του ποσού που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό της τιμής ζώνης που ίσχυε την 1η Ιανουαρίου 1995 με τον αριθμό των τετραγωνικών μέτρων της επιφάνειας της επαγγελματικής εγκατάστασης. Το προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζεται και για την περίπτωση γ' της παραγράφου 3 του άρθρου 51 του ν. 2238/1994».

N. 2459/1997 άρθρο 7§9 (ΦΕΚ Α '17) (διαχειριστική περίοδος 1996):

Για τον προσδιορισμό του ελάχιστου ποσού καθαρού εισοδήματος των

εμπορικών επιχειρήσεων της διαχειριστικής περιόδου 1996, για τον υπολογισμό της μισθωτικής αξίας λαμβάνεται υπόψη ποσοστό έξι και εβδομήντα πέντε τοις εκατό (6,75%) του ποσού που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό της τιμής ζώνης που ίσχυε την 1^η Ιανουαρίου 1995, με τον αριθμό των τετραγωνικών μέτρων της επιφάνειας της επαγγελματικής εγκατάστασης. Το προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζεται και για την περίπτωση γ' της παραγράφου 3 του άρθρου 51 του ν. 2238/1994.

Σε περίπτωση αλλαγής της επαγγελματικής εγκατάστασης κατά τη διάρκεια της διαχειριστικής περιόδου λαμβάνεται υπόψη η μισθωτική αξία της εγκατάστασης που χρησιμοποιήθηκε κατά το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα αυτής.

Το τελευταίο εδάφιο στην περίπτωση α' της παραγράφου 2 προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 2390/1996 (ΦΕΚ Α' 54) και ισχύει, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. α' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1995 και μετά.

2. Η εμπορική αμοιβή όπως διαμορφώθηκε με εγκυκλίους του Υπουργείου Οικονομικών από το 1994 μέχρι και το 1998 σχετικά με την παράγραφο 2 και υποπαράγραφο β.

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΜΟΙΒΗ

Διαχείριση	Εγκύκλιος	Εμπορικές επιχ/σεις	Υπηρεσίες
1.1.98-31.12.98	ΠΟΛ.1278/13.11.98	2.500.000	3.250.000
1.1.97-31.12.97	ΠΟΛο 1194/23.6.97	2.400.000	3.120.000
1.1.96-31.12.96	ΠΟΛ.1171/30.5.96	2.100.000	2.730.000
1.1.95-31.12.95	ΠΟΛ.1189Π.7.95	1.900.000	2.470.000
1.1.94-31.12.94	ΠΟΛ.1238/31.10.94	1.700.000	2.210.000

Διατάξεις σχετικά με την παράγραφο 2 όσο αφορά τον συντελεστή εμπορικότητας της υποπαραγράφου γ.

N. 2682/1999 άρθρο 28§2 (διαχειριστική περίοδος 1998)

Για τον προσδιορισμό του ελάχιστου ποσού καθαρού εισοδήματος των εμπορικών επιχειρήσεων της διαχειριστικής περιόδου 1998, έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 5 του ν. 2579/1998 (ΦΕΚ 31 Α').

N. 2579/1998 άρθρο 5 §2, 3 (διαχειριστική περίοδος 1997)

Για τον προσδιορισμό του ελάχιστου ποσού καθαρού εισοδήματος των εμπορικών επιχειρήσεων της διαχειριστικής περιόδου 1997, λαμβάνεται υπόψη ο συντελεστής εμπορικότητας που ίσχυσε για τον προσδιορισμό του ίδιου εισοδήματος της προηγούμενης διαχειριστικής περιόδου.

3. Για τον προσδιορισμό του ελάχιστου ποσού καθαρού εισοδήματος των εμπορικών επιχειρήσεων του νομού Δράμας για τη διαχειριστική περίοδο 1997 τα τρία τελευταία κλιμάκια της κλίμακας του συντελεστή εμπορικότητας της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 33 του ν. 2238/1994 αντικαθίστανται ως εξής:

2, 1- 3	1,30
3, 1 -4	1,40
Πάνω από 4	1,50

N. 2459/1997 άρθρο 7 §10 (διαχειριστική περίοδος 1996).

Για τον προσδιορισμό του ελάχιστου ποσού καθαρού εισοδήματος της διαχειριστικής περιόδου 1996, λαμβάνεται υπόψη ο συντελεστής εμπορικότητας που ίσχυσε για τον προσδιορισμό του ίδιου εισοδήματος της προηγούμενης διαχειριστικής περιόδου.

Τα δυο πρώτα εδάφια της περίπτωσης δ' της παραγράφου 2 τέθηκαν όπως αντικαταστάθηκαν από την παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 2390/1996 (ΦΕΚ Α' 54) και ισχύουν, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. α' του

άρθρου 10 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1η Ιανουαρίου 1995 και μετά.

Τα εδάφια που αντικαταστάθηκαν είχαν ως εξής:

Συντελεστής απόδοσης, ο οποίος ανάλογα με το μοναδικό συντελεστή καθαρού κέρδους, όπως οι συντελεστές αυτοί ορίζονται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, προσδιορίζεται ως ακολούθως:

Για επιχειρήσεις με μοναδικό συντελεστή καθαρού κέρδους	Συντελεστής απόδοσης
μέχρι 5%	1
πάνω από 5% μέχρι 10%	1,15
" " 10% " 15%	1,30
" " 15% " 20%	1,45
" " 20%	1,60

Προκειμένου για επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες, ο συντελεστής απόδοσης προσδιορίζεται ως ακολούθως:

Για επιχειρήσεις με μοναδικό συντελεστή καθαρού κέρδους	Συντελεστής απόδοσης
μέχρι 20%	1
πάνω από 20% μέχρι 30%	1,20
" " 30% " 40%	1,40
" " 40%	1,60

3. Η περίπτωση α της παραγράφου 3 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 7 του Ν.2390/1996 και ισχύει σύμφωνα με την περιπτ. Β του άρθρου 10 του ίδιου νόμου για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1995 και μετά.

Η περίπτωση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

Επαγγελματική εγκατάσταση που βρίσκεται αποκλειστικά σε όροφο οικοδομής, πάνω από το ισόγειο, κατά ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%).

4. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 5 προστέθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 1 του ν. 239011996 (ΦΕΚ Α' 54) και ισχύει, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. α' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1995 και μετά.

5. Τα δύο τελευταία εδάφια της παραγρ. 6 προστέθηκαν με την παρ. 2 του άρθρου 7 του ν. 2459/1997 (ΦΕΚ Α' 17) και ισχύουν, σύμφωνα με την περιπτ. α' του άρθρου 40 του ίδιου νόμου για τα εισοδήματα που πραγματοποιούνται από την 1. 1. 1996 & μετά.

6. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 9 προστέθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 1 του ν. 239011996 (ΦΕΚ Α' 54) και ισχύει, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. β' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1.1.1996 και μετά.

7. Η παράγραφος 10 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 7 του ν. 2459/1997 (ΦΕΚ Α' 17) και ισχύει, σύμφωνα με την περιπτ. α' του άρθρου 40 του ίδιου νόμου για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1996 και μετά.

Η παράγραφος που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

Αν ο φορολογούμενος δηλώνει εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και από εμπορικές επιχειρήσεις, το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος περιορίζεται στο μισό, εφόσον το καθαρό εισόδημα που προέρχεται από μισθωτές υπηρεσίες είναι ίσο ή ανώτερο από την εμπορική αμοιβή».

8. Το πέμπτο εδάφιο της παραγράφου 11 προστέθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 2390/1996 (ΦΕΚ Α' 54) και ισχύει, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. α' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1. 1.1995 & μετά.

9. Η περίπτωση β' της παραγράφου 13 προστέθηκε με την παρ. 7 του άρθρου 1 του ν. 2390/1996 (ΦΕΚ Α' 54). Οι περιπτώσεις β', γ' και δ' της παραγράφου 13 αναριθμήθηκαν σε γ', δ' και ε' και ισχύουν, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. α' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1η Ιανουαρίου 1995 και μετά.

Τα τρία τελευταία εδάφια της περιπτ. β' της παραγρ. 13 προστέθηκαν με την παρ. 4 του άρθρου 7 του ν. 2459/1997 (ΦΕΚ Α' 17) και ισχύουν, σύμφωνα με την περ. α' του άρθρου 40 του ίδιου νόμου για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1. 1. 1996 & μετά.

Η περίπτωση γ' της παραγράφου 13 αναριθμήθηκε από περίπτωση β' με την παρ. 7 του άρθρου 1 του ν. 2390/1996 (ΦΕΚ Α' 54) και ισχύει, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. α' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1995 και μετά.

Η περίπτωση δ' της παραγράφου 13 αναριθμήθηκε από περίπτωση γ' με την παρ. 7 του άρθρου 1 του ν. 2390/1996 (ΦΕΚ Α' 54) και ισχύει, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. α' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1995 και μετά.

Το δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης δ' της παραγράφου 13 προστέθηκε με την παρ. Β του άρθρου 1 του ν. 2390/1996 (ΦΕΚ Α' 54) και ισχύει, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. α' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1995 και μετά.

Το τελευταίο εδάφιο της περίπτωσης δ' της παραγράφου 13 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 1 του ν. 2390/1996 (ΦΕΚΑ' 54) και ισχύει, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. α' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1995 και μετά.

Το εδάφιο που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

«Προκειμένου για επιχειρήσεις που εκμεταλλεύονται επιβατικά λεωφορεία μη ενταγμένα σε ΚΤΕΛ τα ποσά της περίπτωσης γ' αυτής της παραγράφου προσαυξάνονται κατά πενήντα τοις εκατό (50%) και αποτελούν το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος των επιχειρήσεων αυτών».

Σχετικές διατάξεις αναπροσαρμογής εισοδήματος σχετικά με την παράγραφο 3.

Χρήση 1998: Με την Α.Υ.Ο. 1136157/2146/ΑΟ012/ΠΟΛ. 1294/8.12.1998 αναπροσαρμόστηκαν για τη χρήση 1998, (εισοδήματα που αποκτώνται από 1/1 μέχρι 31/12/1998) τα ποσά του ελάχιστου καθαρού εισοδήματος, των περιπτώσεων α', β', γ', δ' και του πρώτου εδαφίου της περίπτωσης ε' της παραγράφου 13 του άρθρου 33 του ν. 2238/1994. Τα ποσά αυτά σύμφωνα με τη παραπάνω Υπουργική Απόφαση υπάρχουν στο κείμενο του νόμου.

Χρήση 1997: Με την Α.Υ.Ο. 1004219/ΑΟ012/ΠΟΛ. 1007/12.1.1998 αναπροσαρμόστηκαν για τη χρήση 1997, (εισοδήματα που αποκτώνται από 1/1 μέχρι 31/12/1997) τα ποσά του ελάχιστου καθαρού εισοδήματος, των περιπτώσεων α', β', γ', δ' και του πρώτου εδαφίου της περίπτωσης ε' της παραγράφου 13 του άρθρου 33 του ν.2238/1994. Η περίπτωση ε'

τροποποιήθηκε για τη χρήση 1997 με την Α. Υ.Ο 1020504/288/
ΑΟ012/ΠΟΛ. 1042/12.2.1988.

-της περίπτωσης α': σε εκατόν ενενήντα τρεις χιλιάδες (193.000) δραχμές.

-της περίπτωσης β': για την υποπερίπτωση αα' σε διακόσιες εξήντα τρεις χιλιάδες (263.000) δραχμές, για την υποπερίπτωση ββ' σε τετρακόσιες εννέα χιλιάδες (409.000) δραχμές, για την υποπερίπτωση γγ' σε εξακόσιες σαράντα τρεις χιλιάδες (643.000) δραχμές,

-της περίπτωσης γ': σε εξήντα τέσσερις χιλιάδες (64.000) δραχμές

-της περίπτωσης δ': για της υποπερίπτωση αα' σε τρία εκατομμύρια οκτακόσιες πενήντα επτά χιλιάδες (3.857.000) δραχμές, για την υποπερίπτωση ββ' σε τρία εκατομμύρια διακόσιες δέκα τέσσερις χιλιάδες (3.214.000) δραχμές, για την υποπερίπτωση γγ' σε τρία εκατομμύρια ενενήντα πέντε χιλιάδες (3.095.000) δραχμές, για την υποπερίπτωση δδ' σε δύο εκατομμύρια τριακόσιες τριάντα δύο χιλιάδες (2.332.000) δραχμές

-της περίπτωσης ε':

Ωφέλιμο φορτίο (τόννοι)	Με οδηγό τον ιδιοκτήτη	Με οδηγό τρίτο πρόσωπο
μέχρι 5	2.733.000	1.868.000
πάνω από 5 μέχρι 11	3.487.000	2.475.000
πάνω από 11 μέχρι 16,5	4.231.000	2.993.000
πάνω από 16,5	4.984.000	3.241.000

Χρήση 1996: Με την Α.Υ.Ο. 1125973/2330/ΑΟ012/ΠΟΛ.

1301/21.11.1996 αναπροσαρμόστηκαν για τη χρήση 1996 (εισοδήματα που αποκτώνται από 1/1 μέχρι 31/12/1996) τα ποσά του ελάχιστου καθαρού εισοδήματος των περιπτώσεων α', β', γ', δ' και του πρώτου εδαφίου της περίπτωσης ε' της παραγράφου 13 του άρθρου 33 του Ν. 2238/1994 ως εξής:.

-της περίπτωσης α' σε 178.000 δραχμές.

-της περίπτωσης β': για την υποπερίπτωση αα' σε 243.000 δραχμές, για την υποπερίπτωση ββ' σε 378.000 δραχμές και για την υποπερίπτωση γγ' σε 594.000 δραχμές.

-της περίπτωσης γ': σε 59.000 δραχμές.

-της περίπτωσης δ': για την υποπερίπτωση αα' σε 3.565.000 δραχμές, για την υποπερίπτωση ββ' σε 2.970.000 δραχμές, για την υποπερίπτωση γγ' σε 2.860.000 δραχμές και για την υποπερίπτωση δδ' σε 2.155.000 δραχμές.

-της περίπτωσης ε':

Ωφέλιμο φορτίο (τόνοι)	Με οδηγό τον ιδιοκτήτη	Με οδηγό τρίτο πρόσωπο
μέχρι 5	2.625.000	1.794.000
πάνω από 5 μέχρι 11	3.350.000	2.378.000
πάνω από 11 μέχρι 16,5	4.064.000	2.875.000
πάνω από 16,5	4.788.000	3.113.000

Χρήση 1995: Με την Α Υ.Ο 1137833/3097/ΑΟ012/ΠΟΛ.

1310/12.12.1995, αναπροσαρμόστηκαν για τη χρήση 1995 (εισοδήματα που αποκτώνται από 1/1 μέχρι 31/12/1995) τα ποσά του ελάχιστου καθαρού εισοδήματος των περιπτώσεων α, γ (όπως αναριθμήθηκε από β'), δ (όπως αναριθμήθηκε από γ) και του πρώτου εδαφίου της περίπτωσης ε' (όπως αναριθμήθηκε από δ) της παραγράφου 13 του άρθρου 33 του ν. 2238/1994 ως εξής:

-της περίπτωσης α' σε 165.000 δραχμές.

-της περίπτωσης β': για την υποπερίπτωση αα' σε 225.000 δραχμές, για την υποπερίπτωση ββ' σε 350.000 δραχμές και για την υποπερίπτωση γγ' σε 550.000 δραχμές.

-της περίπτωσης γ' (πρώην β') σε 55.000 δραχμές.

-της περίπτωσης δ' (πρώην γ'): για την υποπερίπτωση αα' σε 3.300.000 δραχμές, για την υποπερίπτωση ββ' σε 2.750.000 δραχμές, για την υποπερίπτωση γγ' σε 2.650.000 δραχμές και για την υποπερίπτωση δδ' σε 1.995.000 δραχμές.

-της περίπτωσης ε'(πρώην δ'):

Ωφέλιμο φορτίο (τόνοι)	Με οδηγό του ιδιοκτήτη	Με οδηγό τρίτο πρόσωπο
μέχρι 5	2.430.000	1.660.000
πάνω από 5 μέχρι 11	3.100.000	2.200.000
» » 11 » 16,5	3.760.000	2.660.000
» 16,5	4.430.000	2.880.000

Χρήση 1994: Τα πριν την αναπροσαρμογή ποσά ελάχιστου καθαρού εισοδήματος των παραπάνω περιπτώσεων που ίσχυσαν για τη χρήση 1994 ήταν ως εξής:

-της περίπτωσης α' σε 150.000 δραχμές.

-της περίπτωσης β'(τώρα γ') σε 50.000 δραχμές.

-της περίπτωσης γ'(τώρα δ'): για την υποπερίπτωση αα' σε 3.000.000 δραχμές, για την υποπερίπτωση ββ' σε 2.500.000 δραχμές, για την υποπερίπτωση γγ' σε 2.400.000 δραχμές, για την υποπερίπτωση δδ' σε 1.800.000 δραχμές.

-της περίπτωσης δ' (τώρα ε'):

Ωφέλιμο φορτίο τρίτο(τόνοι)	Με οδηγό του ιδιοκτήτη	Με οδηγό πρόσωπο
μέχρι 5	2.000.000	1.500.000
πάνω από 5 μέχρι 11	2.800.000	2.000.000
» » 11 » 16,5	3.400.000	2.400.000
» » 16,5	4.000.000	2.600.000

Η περίπτωση ε' της παραγράφου 13 αναριθμήθηκε από περίπτωση δ' με την παρ. 7 του άρθρου 1 του ν. 2390/1996 (ΦΕΚ Α' 54) και ισχύει, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. α' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1995 και μετά.

Το προτελευταίο εδάφιο της παραγράφου 13 προστέθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 7 του ν. 2459/1997 (ΦΕΚ Α' 17) και ισχύει, σύμφωνα με την περιπτ. α' του άρθρου 40 "α του ίδιου νόμου για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1.1.1996 και μετά.

10. Τα δύο πρώτα εδάφια της παραγράφου 14 τέθηκαν όπως αντικαταστάθηκαν με την παράγρ. 5 του άρθρου 5 του ν. 2579/1998 (ΦΕΚ 31 Α') και ισχύουν σύμφωνα με την περιπτ. β' του άρθρου 32 του ίδιου νόμου από 1.1.1998 και μετά.

Τα εδάφια που αντικαταστάθηκαν είχαν ως εξής:

«Σε επιχειρήσεις αποκλειστικά πλανόδιων λιανοπωλητών επιβάλλεται ποσό καταβαλλόμενου φόρου ίσο με ενενήντα χιλιάδες (90.000) δραχμές ετησίως, με το οποίο εξαντλείται η φορολογική τους υποχρέωση από τη δραστηριότητα αυτή. Προκειμένου για επιχειρήσεις που έχουν την έδρα τους σε πόλεις με πληθυσμό κάτω από διακόσιες χιλιάδες (200.0000) κατοίκους, το ποσό αυτό ορίζεται σε εξήντα χιλιάδες (60.000) δραχμές ετησίως».

ΠΡΟΣΟΧΗ: Τα δύο πρώτα εδάφια της παραγράφου 14 είχαν τεθεί όπως αντικαταστάθηκαν με την παρ. 10 του άρθρου 1 του ν.2390/1996 (ΦΕΚ Α' 54) και ίσχυσαν, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. γ' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, από 21.3.1996 (μέχρι 31. 12. 1997).

Τα εδάφια που είχαν αντικατασταθεί και ίσχυσαν πριν την 21.3.1996 είχαν ως εξής:

«Σε επιχειρήσεις αποκλειστικά πλανόδιων λιανοπωλητών επιβάλλεται ποσό καταβαλλόμενου φόρου ίσο με εβδομήντα πέντε χιλιάδες (75.000) δραχμές ετησίως, με το οποίο εξαντλείται η φορολογική τους υποχρέωση από τη δραστηριότητα αυτή. Προκειμένου για επιχειρήσεις που έχουν την έδρα τους σε πόλεις με πληθυσμό κάτω από διακόσιες χιλιάδες (200.000) κατοίκους, το ποσό αυτό ορίζεται σε πενήντα χιλιάδες (50.000) δραχμές ετησίως».

Το τελευταίο εδάφιο της **παραγράφου 14** προστέθηκε με την παρ. 7 του άρθρου 6 του ν. 2386/1996 (ΦΕΚ Α'43) και ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 29 του ίδιου νόμου από το οικονομικό έτος 1995, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1994 και μετά.

11. Τα δύο πρώτα εδάφια της **παραγράφου 15** τέθηκαν όπως αντικαταστάθηκαν με την παράγρ. 6 του άρθρου 5 του ν. **2579/1998** (ΦΕΚ 31 Α) και ισχύουν σύμφωνα με την περίπτ. β' του άρθρου 32 του ίδιου νόμου από 1.1.1998 και μετά.

Τα εδάφια που αντικαταστάθηκαν είχαν ως εξής:

«Σε επιχειρήσεις αποκλειστικά λιανοπωλητών σε κινητές λεκές αγορές, είτε διαθέτουν ίδια προϊόντα είτε προϊόντα τρίτων, επιβάλλεται ποσό καταβαλλόμενου φόρου ίσο με εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) δραχμές ετησίως, εάν πρόκειται για επαγγελματίες πωλητές και εκατόν είκοσι χιλιάδες (120.000) δραχμές ετησίως, εάν πρόκειται για παραγωγούς αγροτικών προϊόντων, με το οποίο εξαντλείται η φορολογική τους υποχρέωση από τη δραστηριότητα αυτή. Προκειμένου για επιχειρήσεις που έχουν την έδρα τους σε πόλεις με πληθυσμό κάτω από διακόσιες χιλιάδες (200.000) κατοίκους, το ποσό αυτό ορίζεται σε εβδομήντα πέντε χιλιάδες (75.000) δραχμές ετησίως, εάν πρόκειται για

επαγγελματίες πωλητές και σε εξήντα χιλιάδες (60.000) δραχμές ετησίως, εάν πρόκειται για παραγωγούς αγροτικών προϊόντων ».

ΠΡΟΣΟΧΗ: Τα δύο πρώτα εδάφια της παραγράφου 15 είχαν τεθεί όπως αντικαταστάθηκαν με την παρ. 11 του άρθρου 1 του ν. 2390/1996 (ΦΕΚ Α' 54) και ίσχυσαν σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. γ' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, από 21.3.1996 (μέχρι 31.12.1997).

Τα δύο πρώτα εδάφια που είχαν αντικατασταθεί και ίσχυσαν πριν την 21.3.1996 είχαν ως εξής:

«Σε επιχειρήσεις αποκλειστικά λιανοπωλητών σε κινητές λεκές αγορές, είτε διαθέτουν ίδια προϊόντα, είτε προϊόντα τρίτων, επιβάλλεται ποσό καταβαλλόμενου φόρου ίσο με εκατό χιλιάδες (100.000) δραχμές ετησίως, με το οποίο εξαντλείται η φορολογική τους υποχρέωση από τη δραστηριότητα αυτή. Προκειμένου για επιχειρήσεις που έχουν την έδρα τους σε πόλεις με πληθυσμό κάτω από διακόσιες χιλιάδες (200.000) κατοίκους, το ποσό αυτό ορίζεται σε πενήντα χιλιάδες (50.000) δραχμές ετησίως».

Το τρίτο, τέταρτο εδάφια της παραγράφου 15 τέθηκαν όπως αντικαταστάθηκαν με την παρ. 11 του άρθρου 1 του ν. 2390/1996 (ΦΕΚ Α' 54) και ισχύουν, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. γ' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, από 21.3.1996.

Τα εδάφια που αντικαταστάθηκαν είχαν ως εξής:

«Δαπάνες που αφορούν τη δραστηριότητα αυτή, καθώς και εισφορές που καταβάλλονται σε ταμεία ασφάλισης λόγω της δραστηριότητας αυτής, δεν εκπίπτουν από τα τυχόν άλλα εισοδήματα του φορολογουμένου. Ο φόρος αυτής της παραγράφου καθώς και της προηγούμενης, όταν η άδεια εκδίδεται ή ανανεώνεται για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από έξι (6) μήνες, καταβάλλεται στην αρμόδια για τη φορολογία του εισοδήματος του

υπόχρεου δημόσια οικονομική υπηρεσία σε δύο (2) ίσες δόσεις, από τις οποίες η πρώτη καταβάλλεται μέχρι την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του Ιουλίου.

Το πέμπτο εδάφιο της παραγράφου 15 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγρ. 10 του άρθρου 5 του ν. 2579/1998 (ΦΕΚ 31 Α) και ισχύει σύμφωνα με την περίπτ. β' του άρθρου 32 του ίδιου νόμου από 1. 1. 1998 και μετά.

Τα εδάφια που αντικαταστάθηκαν (πέμπτο και έκτο) είχαν ως εξής:

"Ο φόρος της παραγράφου αυτής, καθώς και της προηγούμενης, καταβάλλεται σε οποιαδήποτε δημόσια οικονομική υπηρεσία, στην αρχή κάθε διαχειριστικής περιόδου, το αργότερο μέχρι το τέλος του μηνός Ιανουαρίου και σε κάθε περίπτωση πριν από την έκδοση ή την ανανέωση της οικείας άδειας άσκησης επαγγέλματος από την αρμόδια αρχή. Σε περίπτωση που ο φόρος καταβληθεί σε αναρμόδια δημόσια οικονομική υπηρεσία, ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας που παρέλαβε την οικεία δήλωση υποχρεούται να τη διαβιβάσει, μέσα στον επόμενο από την παραλαβή μήνα, στην αρμόδια δημόσια οικονομική υπηρεσία».

ΠΡΟΣΟΧΗ: Το πρώτο από τα παραπάνω δύο εδάφια είχε τεθεί όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 11 του άρθρου 1 του ν. 2390/1996 (ΦΕΚ Α' 54) και ίσχυσε σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. γ' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, από 21.3.1996 (μέχρι 31.12.1997).

Το εδάφιο που είχε αντικατασταθεί και ίσχυσε πριν την 21.3.1996 είχε ως εξής:

"Ο φόρος της παραγράφου αυτής, καθώς και της προηγούμενης, καταβάλλεται στην αρχή κάθε διαχειριστικής περιόδου, το αργότερο μέχρι

το τέλος του μηνός Ιανουαρίου και σε κάθε περίπτωση πριν από την έκδοση ή την ανανέωση της οικείας άδειας άσκησης του επαγγέλματος από την αρμόδια αρχή».

Τα δύο τελευταία εδάφια της **παραγράφου 15** προστέθηκαν με την παρ. 8 του άρθρου 6 του ν. **2386/1996** (ΦΕΚ Α' 43) και ισχύουν, σύμφωνα με το άρθρο 29 του ίδιου νόμου, από 7.3. 1996.

12. Οι διατάξεις των παραγραφών 1 έως και 12 αυτού του άρθρου δεν εφαρμόζονται για:

Η πρώτη περίοδος της **παραγράφου 16** τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 6 του ν. **2386/1996** (ΦΕΚ Α' 43) και ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 29 του ίδιου νόμου από το οικονομικό έτος 1995, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1994 και μετά.

Η περίοδος που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

«Οι διατάξεις αυτού του άρθρου δεν εφαρμόζονται για:»

Η περίπτωση α' της **παραγράφου 16** τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 12 του άρθρου 1 του ν. **2390/1996** (ΦΕΚ Α' 54) και ισχύει, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. α' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1995 και μετά.

Η περίπτωση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

Καθαρά κέρδη που αποκτούν οι δικαιούχοι από την εκμετάλλευση θεάτρου, κινηματογράφου ή λεωφορείου ενταγμένου σε ΚΤΕΛ».

- Η περίπτωση γ' της **παραγράφου 16** τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 13 του άρθρου 1 του ν. **2390/1996** (ΦΕΚ Α' 54) και ισχύει, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. α' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1995 και μετά.

Η περίπτωση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

Καθαρά κέρδη που αποκτούν παραγωγοί ή μεσίτες ασφαλειών χωρίς επαγγελματική εγκατάσταση, περιοδεύοντες αντιπρόσωποι (πλασιέ), εκτελωνιστές, πρακτορεία εφημερίδων και περιοδικών, εφημεριδοπώλες, πρακτορεία ειδήσεων και λοιπού δημοσιογραφικού υλικού, πρακτορεία λαχείων γενικά, πρακτορεία ΠΡΟ-ΠΟ και ιπποδρομιακών στοιχημάτων καθώς και πλανόδιοι μικροπωλητές λαχείων».

Τα δύο τελευταία εδάφια της περίπτωσης δ' της **παραγράφου 16** προστέθηκαν με την παρ. 14 του άρθρου 1 του ν. **2390/1996** (ΦΕΚ Α' 54) και ισχύουν, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. α' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1995 και μετά.

Τα δύο τελευταία εδάφια της περιπτ. δ' της **παραγράφου 16** προστέθηκαν με την παρ. 6 του άρθρου 7 του ν. **2459/1997** (ΦΕΚΑ' 17) και ισχύουν, σύμφωνα με την περιπτ. α' του άρθρου 40 του ίδιου νόμου για τα εισοδήματα που πραγματοποιούνται από την 1^η Ιανουαρίου 1996 και μετά.

Οι περιπτώσεις ε', στ' και ζ' της **παραγράφου 16** προστέθηκαν με την παρ. 15 του άρθρου 1 του ν. **2390/1996** (ΦΕΚ Α' 54) και ισχύουν, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. α' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1995 και μετά.

Η περίπτωση η' της **παραγράφου 16** προστέθηκε με την παράγρ. 7 του άρθρου 5 του ν. **2579/1998** (ΦΕΚ 31 Α) και ισχύει σύμφωνα με την περιπτ. α' του άρθρου 32 του ίδιου νόμου από 1.1.1997 και μετά.

13. Η παράγραφος 19 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 7 του άρθρου 7 του ν. 2459/1997 (ΦΕΚ Α' 17) και ισχύει, σύμφωνα με την περιπ. β' του άρθρο 40 του ίδιου νόμου για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1997 και μετά.

Η παράγραφος που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

"Οι διατάξεις αυτού του άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως και για τους υπόχρεους που αναφέρονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 2 αυτού του νόμου, οι οποίοι δεν τηρούν βιβλία ή τηρούν βιβλία πρώτης ή δεύτερης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων».

Νόμος 2238/1994 - Άρθρο 40

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Άρθρο 40 Έννοια και απόκτηση του εισοδήματος

1. Εισόδημα από γεωργικές επιχειρήσεις είναι το κέρδος που προκύπτει σε κάθε οικονομικό ή γεωργικό έτος, κατά περίπτωση και αποκτάται από την εκμετάλλευση μιας ή περισσότερων γεωργικών επιχειρήσεων κάθε είδους, όπως είναι οι αγροτικές, κτηνοτροφικές, πτηνοτροφικές, μελισσοκομικές, σηροτροφικές, δασικές, αλιευτικές κ.λπ.

2. Οι παράγραφοι 4 και 5 του άρθρου 28 εφαρμόζονται αναλόγως και στο εισόδημα αυτής της κατηγορίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του νόμου 2214/1994 ισχύουν τα έξι:

Νόμος 2214/1994 - Άρθρο 6

Άρθρο 6 Προσδιορισμός καθαρού γεωργικού εισοδήματος

Ως καθαρό γεωργικό εισόδημα, από οποιαδήποτε γεωργική δραστηριότητα, στην περίπτωση που δεν τηρούνται βιβλία του Κ.Β.Σ από τα οποία να εξάγεται λογιστικό αποτέλεσμα για τη δραστηριότητα αυτή, θεωρείται η πρόσοδος από το έδαφος, το κεφάλαιο και την

εργασία, από τη συμμετοχή τους στην παραγωγική δραστηριότητα μιας γεωργικής εκμετάλλευσης, η οποία προσδιορίζεται με αντικειμενική μέθοδο. Για τον προσδιορισμό αυτό λαμβάνεται υπόψη το καθαρό γεωργικό εισόδημα, όπως αυτό υπολογίζεται με βάση τις καθιερωμένες αρχές της γεωργικής λογιστικής, ανά στρέμμα και είδος προϊόντος ή κατά κεφαλή και είδος εκτρεφόμενου ζώου ή κατά άλλη μονάδα παραγωγής για ειδικές περιπτώσεις, επί τον αριθμό των στρεμμάτων ή των εκτρεφόμενων ζώων ή των άλλων μονάδων παραγωγής ή συνδυασμό αυτών. Για την εξειδίκευση της άνω αντικειμενικής μεθόδου, με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Γεωργίας καθορίζονται:

- α) Τα προσδιοριστικά στοιχεία που διαμορφώνουν την πρόσοδο από το έδαφος, αφού συνεκτιμηθούν η συνολική έκταση, το σχήμα, η τοπογραφική κατάσταση, όπως κλίση και γενικά τα στοιχεία τα οποία καθορίζουν τη φυσική του παραγωγικότητα, όπως σύσταση εδάφους, γονιμότητα.
- β) Τα στοιχεία που προσδιορίζουν την πρόσοδο από την εργασία, αφού συνεκτιμηθούν ο χρόνος απασχόλησης, η ηλικία, το φύλο, η ίδια ή ξένη απασχόληση.
- γ) Τα στοιχεία που προσδιορίζουν την πρόσοδο από το κεφάλαιο, αφού συνεκτιμηθούν το μέγεθος, η μορφή αυτού, όπως έγχειες βελτιώσεις, γεωργικές κατασκευές, μηχανές, μόνιμες φυτείες.
- δ) Η μέθοδος υπολογισμού των βασικών αυτών συντελεστών παραγωγής της γεωργικής εκμετάλλευσης.
- ε) Κάθε άλλη λεπτομέρεια αναγκαία για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής.

2. Ο προσδιορισμός του καθαρού γεωργικού εισοδήματος, για κάθε ημερολογιακό έτος, με αντικειμενική μέθοδο, γίνεται με την ακόλουθη διαδικασία:

Συνιστάται, στη Διεύθυνση Φορολογίας Εισοδήματος του Υπουργείου Οικονομικών, Επιτροπή Αντικειμενικού Προσδιορισμού του Γεωργικού Εισοδήματος (Ε.Α.Π.Γ.Ε.), αποτελούμενη από το Γενικό Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Φορολογίας και Δημοσίας Περιουσίας ως Πρόεδρο και μέλη τον προϊστάμενο της Διεύθυνσης Φορολογίας Εισοδήματος ή τους νόμιμους αναπληρωτές τους, δύο ειδικούς επιστήμονες του Υπουργείου Γεωργίας με τους αναπληρωτές τους, που προτείνονται από την Υπηρεσία τους, έναν ειδικό επιστήμονα με τον αναπληρωτή του, που προτείνεται από την ΠΑ.ΣΕ.ΓΕ.Σ., δύο ειδικούς επιστήμονες με τους αναπληρωτές τους, που προτείνονται από τις αγροτικές συνομοσπονδίες, ένα μέλος του Διδακτικού Επιστημονικού Προσωπικού του Τμήματος Γεωργικής Οικονομίας του Γεωργικού Πανεπιστημίου Αθηνών με τον αναπληρωτή του, που προτείνεται από το τμήμα αυτό και έναν ειδικό επιστήμονα με τον αναπληρωτή του, που προτείνεται από την Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος. Χρέη γραμματέα της Επιτροπής εκτελεί φοροτεχνικός υπάλληλος της Γενικής Διεύθυνσης Φορολογίας και Δημόσιας Περιουσίας του Υπουργείου Οικονομικών.

Έργο της Επιτροπής είναι η κατάρτιση πινάκων, που περιλαμβάνουν εκτιμήσεις του καθαρού γεωργικού εισοδήματος της παραγράφου 1, για όλα τα γεωργικά προϊόντα που παράγονται στην Ελληνική Επικράτεια, καθώς και εκτιμήσεις του αντιπροσωπευτικού ενοικίου, ανά στρέμμα ενοικιαζόμενης γεωργικής γης. Οι πιο πάνω εκτιμήσεις εξειδικεύονται κατά νομό, ζώνη καλλιεργούμενης έκτασης (πεδινή - ορεινή ημιορεινή) και δυνατότητα άρδευσης ή όποια άλλη διάκριση κρίνεται αναγκαία, λαμβάνοντας υπόψη ειδικούς συντελεστές, όπως

συντελεστές ζώνης καλλιεργούμενης έκτασης, συντελεστές αρδευσιμότητας και όποιο άλλο στοιχείο κρίνεται πρόσφορο από την Επιτροπή με βάση δεδομένα προηγούμενων ετών. δεκτικά αξιολόγησης.

Η Επιτροπή (Ε.Α.Π.Γ.Ε.) καταρτίζει οριστικούς πίνακες, μέχρι τέλους Φεβρουαρίου κάθε έτους, αφού συνεκτιμήσει ανάλογους πίνακες, οι οποίοι έχουν καταρτιστεί από τις Νομαρχιακές Επιτροπές της επόμενης παραγράφου.

3. Σε κάθε νομαρχία, στη Διεύθυνση Επιθεώρησης και Συντονισμού Δ.Ο.Υ., συνιστάται Επιτροπή αποτελούμενη από Επιθεωρητή της οικείας Διεύθυνσης, που είναι αρμόδια για το νομό, ως Πρόεδρο και μέλη τον προϊστάμενο της Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας του νομού, έναν ειδικό επιστήμονα, της Διεύθυνσης Γεωργίας της Νομαρχίας, έναν ειδικό επιστήμονα, που προτείνεται από την ένωση γεωργικών συνεταιρισμών της έδρας του νομού και έναν ειδικό επιστήμονα, που προτείνεται από κάθε αγροτική ομοσπονδία του νομού, εκ περιτροπής κατ' έτος, όταν υπάρχουν περισσότερες της μιας ομοσπονδίες. Για τους παραπάνω ορίζονται και αναπληρωτές τους. Χρέη γραμματέα της Επιτροπής εκτελεί φοροτεχνικός υπάλληλος δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας του νομού.

Έργο της Επιτροπής είναι η οριστικοποίηση, σε επίπεδο νομού, πινάκων καθαρού εισοδήματος της παραγράφου 1. Οι πίνακες αυτοί, καταρτίζονται, με ευθύνη των Διευθύνσεων Γεωργίας, από διαθέσιμα λογιστικά στοιχεία γεωργικών εκμεταλλεύσεων, για όλα τα παραγόμενα γεωργικά προϊόντα του νομού, με βάση τις καθιερωμένες γεωργοοικονομικές μεθόδους και προσκομίζονται στην Επιτροπή μέχρι 15 Ιανουαρίου κάθε έτους. Με ευθύνη του Προέδρου της Επιτροπής, οι

οριστικοποιημένοι πίνακες αποστέλλονται μέχρι 31 Ιανουαρίου κάθε έτους στην Επιτροπή της παραγράφου 2.

4. Η Επιτροπή της παραγράφου 2, σε περίπτωση που δεν έχει στη διάθεση της πίνακες της προηγούμενης παραγράφου ή αυτοί είναι ελλιπείς, οριστικοποιεί τις αρχικές εκτιμήσεις της. Οι τελικοί αυτοί πίνακες εγκρίνονται από τον Υπουργό Οικονομικών και με ευθύνη του Προέδρου της Επιτροπής κοινοποιούνται στις νομαρχίες και τις δημόσιες οικονομικές υπηρεσίες των νομών. Με ευθύνη των νομαρχών, οι πίνακες", αυτοί κοινοποιούνται σε όλους τους Ο.Τ.Α τις συνεταιριστικές οργανώσεις και τους αγροτικούς συλλόγους, μέχρι 10 Μαρτίου κάθε έτους.

5. Αν από τα τηρούμενα βιβλία του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, από τα οποία δεν εξάγεται λογιστικό αποτέλεσμα, προκύπτει καθαρό γεωργικό εισόδημα, διαφορετικό από αυτό που προσδιορίζεται με την αντικειμενική μέθοδο, λαμβάνεται υπόψη για τη φορολογία εισοδήματος το κατά περίπτωση προκύπτον μεγαλύτερο εισόδημα.

6. Αν από τα στοιχεία, που προσκομίζει ο φορολογούμενος, αποδεικνύεται ότι, εξαιτίας ζημιών από γεγονότα απρόβλεπτα ή οφειλόμενα σε ανώτερη βία, δεν αποκτήθηκε εισόδημα ή το αποκτηθέν είναι κατώτερο του προσδιοριζόμενου με την αντικειμενική μέθοδο, ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας δε λαμβάνει υπόψη ή μειώνει κατά περίπτωση το προκύπτον με την αντικειμενική μέθοδο καθαρό γεωργικό εισόδημα.

7. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται:

α) Οι λεπτομέρειες και η διαδικασία εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου αυτού.

β) Η συγκρότηση της επιτροπής που προβλέπουν οι διατάξεις της παραγράφου 2, καθώς και κάθε αναγκαία δαπάνη για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού.

8. Με αποφάσεις του οικείου νομάρχη καθορίζονται:

α) Οι λεπτομέρειες και η διαδικασία εφαρμογής των διατάξεων των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου αυτού.

β) Η συγκρότηση της Επιτροπής που προβλέπουν οι διατάξεις της παραγράφου 3.

9. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται από το οικονομικό έτος 1995 για τα εισοδήματα που αποκτήθηκαν στη χρήση 1994.

Σύμφωνα με το άρθρο 9 του νόμου 2214/1994 ισχύουν :

Νόμος 2214/1994 - Άρθρο 9

Άρθρο 9 Μίσθωμα από εκμίσθωση γαιών

Αν το δηλούμενο εισόδημα από εκμίσθωση γεωργικής γης ή το τεκμαρτό μίσθωμα από δωρεάν παραχώρηση προς οποιονδήποτε τρίτο, εκτός των συζύγων, είναι μικρότερο του προσδιοριζόμενου με την αντικειμενική μέθοδο, για την εφαρμογή των φορολογικών διατάξεων λαμβάνεται υπόψη το μίσθωμα που προσδιορίζεται

αντικειμενικά. Ο φορολογούμενος μπορεί να αμφισβητήσει το ύψος του αντικειμενικού μισθώματος, εφόσον από εξαιρετικούς λόγους, που ανάγονται αποκλειστικά στους παράγοντες που επηρεάζουν τη μισθωτική αξία της γεωργικής γης, αποδεικνύεται ότι αυτή είναι μικρότερη της προσδιοριζόμενης με την αντικειμενική μέθοδο. Η επίκληση των λόγων αυτών, καθώς και η προσαγωγή των αποδεικτικών στοιχείων, γίνεται από το φορολογούμενο με την άσκηση προσφυγής κατά τις κείμενες διατάξεις μέχρι την 31η Δεκεμβρίου του οικείου οικονομικού έτους.

Αν το μίσθωμα που συμφωνήθηκε και δηλώθηκε είναι ανώτερο του προσδιοριζόμενου με την αντικειμενική μέθοδο, για την εφαρμογή των φορολογικών διατάξεων λαμβάνεται υπόψη το δηλωθέν.

Νόμος 2238/1994 - Άρθρο 45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΜΙΣΘΩΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Άρθρο 45 Εισόδημα και απόκτηση του

1. Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες είναι το εισόδημα που προκύπτει κάθε ένα οικονομικό έτος από μισθούς, ημερομίσθια, επιχορηγήσεις, επιδόματα, συντάξεις και γενικά από κάθε παροχή που χορηγείται περιοδικά με οποιαδήποτε μορφή είτε σε χρήμα είτε σε είδος ή άλλες αξίες για παρούσα ή προηγούμενη υπηρεσία ή για οποιαδήποτε άλλη αιτία, το οποίο αποκτάται από μισθωτούς γενικά και συνταξιούχους. Ομοίως, εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες θεωρείται και το εισόδημα που αποκτούν οι δικηγόροι ως πάγια αντιμισθία για την παροχή νομικών υπηρεσιών, καθώς και το εισόδημα που

αποκτούν οι ξεναγοί οι οποίοι υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 37 του ν. 1545/ 1985 (ΦΕΚ 91 Α.).

2. Στην περίπτωση που το εισόδημα καταβάλλεται ελεύθερο φόρου, εισόδημα που υπόκειται σε φόρο είναι εκείνο από το οποίο, αν αφαιρεθεί ο φόρος που του αναλογεί, προκύπτει το χωρίς φόρο ποσό που καταβάλλεται στο δικαιούχο.

3. Τα επιδόματα, που καταβάλλονται στις δικαιούχους, σύμφωνα με τις διατάξεις των παρ. 1 , 2 , 3 και 6 του άρθρου 63 του ν. 1892/1990 , λογίζονται ως εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες, το οποίο αποκτάται κατά την καταβολή του.

4. Δεν θεωρείται εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και δεν υπόκειται σε φόρο:

α) Η αποζημίωση που παρέχεται σε υπαλλήλους επιχειρήσεων και ελεύθερων επαγγελματιών για δαπάνες υπηρεσίας, που τους έχει ανατεθεί, εφόσον αποδεικνύεται η καταβολή τους από τα σχετικά παραστατικά στοιχεία, που προβλέπονται από τις διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων. Προκειμένου για αποζημιώσεις υπαλλήλων του Δημοσίου, που παρέχονται με διάταξη νόμου κατ' αποκοπή για κάλυψη δαπανών ειδικής υπηρεσίας, που τους έχει ανατεθεί, εξαιρείται της φορολογίας ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%), εκτός εάν ο δικαιούχος αποδεικνύει δαπάνες μεγαλύτερου ποσού με βάση στοιχεία του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων.

β) Η αποζημίωση που παρέχεται με τη μορφή εξόδων κίνησης, καθώς και η ημερήσια αποζημίωση εκτός έδρας, η οποία καταβάλλεται σε δημόσιους υπαλλήλους και υπαλλήλους νομικών προσώπων

δημοσίου δικαίου, όπως αυτή καθορίζεται κάθε φορά με κοινές αποφάσεις του αρμόδιου υπουργού και του Υπουργού Οικονομικών.

γ) Η παροχή που καταβάλλεται εφάπαξ από τα ταμεία προνοίας και τους άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς στους ασφαλισμένους και τις οικογένειές τους, το εφάπαξ βοήθημα που παρέχεται σε δημόσιους υπαλλήλους και βοηθητικό προσωπικό λόγω εθελουσίας εξόδου από την υπηρεσία με παραίτηση, καθώς και τα εφάπαξ βοηθήματα, που χορηγούνται σύμφωνα με τους ν. 4153/1961 (ΦΕΚ 45 Α·), α.ν. 513/1968 (ΦΕΚ 186 Α·) ν. 103/1975 (ΦΕΚ 167 Α·) και ν. 303/1976 (ΦΕΚ 94 Α·)

δ) Ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) από τις κάθε είδους καθαρές αποδοχές, πρόσθετες αμοιβές, αποζημιώσεις και συντάξεις που καταβάλλονται αναδρομικά σε έτος μεταγενέστερο από το έτος στο οποίο ανάγονται, σε μισθωτούς ή συνταξιούχους με βάση νόμο δικαστική απόφαση ή συλλογική σύμβαση, καθώς και από δεδουλευμένες καθαρές αποδοχές που εισπράττει καθυστερημένα ο δικαιούχος, σε έτος μεταγενέστερο από το έτος στο οποίο ανάγονται, λόγω έκδηλης οικονομικής αδυναμίας του εργοδότη του και εφόσον έγινε επίσχεση της εργασίας από τους μισθωτούς ή αν ο εργοδότης κηρύχτηκε σε κατάσταση πτώχευσης

ε) Οι παρεχόμενες από αθλητικά σωματεία ή ενώσεις αυτών αποζημιώσεις οδοιπορικών και λοιπών εξόδων ταξιδιών, καθώς και παροχές διατροφής σε ερασιτέχνες αθλητές μέσα στα πλαίσια των διατάξεων περί φιλάθλου ιδιότητας.

Οι σημαντικότερες αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν έως και το 2001 σχετικά με το άρθρο 45 είναι οι εξής :

(1) Η περίπτωση ε' της παραγράφου 4 του άρθρου 45 είχε και δεύτερο εδάφιο, το οποίο καταργήθηκε με την περίπτωση 15 του άρθρου 1 του Ν. 2459/1997 (ισχύει για εισοδήματα που αποκτώνται ή δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.1997). Το εδάφιο που καταργήθηκε είχε ως εξής:

"Προκειμένου για αποζημιώσεις υπαλλήλων του Δημοσίου, που παρέχονται με διάταξη νόμου κατ' αποκοπή για κάλυψη δαπανών ειδικής υπηρεσίας, που τους έχει ανατεθεί, εξαιρείται της φορολογίας ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%), εκτός εάν ο δικαιούχος αποδεικνύει δαπάνες μεγαλύτερου ποσού με βάση στοιχεία του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων".

(2) Η περίπτωση β' της παραγράφου 4 του άρθρου 45 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 24 του άρθρου 11 του Ν. 2954/2001 (ΦΕΚ 255Α'/2.11.01) και ισχύει από την δημοσίευση του νόμου στο ΦΕΚ, δηλ. από 2.11.2001. Η περίπτωση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

«β) Οι δαπάνες που καταβάλλονται στα πρόσωπα που μετακινούνται με εντολή του Δημοσίου, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) Α' και Β' βαθμού και των λοιπών Νομικών Προσώπων... Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ), όπως ορίζονται με τις διατάξεις του ν. 2685/1999 (ΦΕΚ 35 Α') και του π.δ/τος 200/1993 (ΦΕΚ 75 Α')»>.

(1) Η περίπτωση ε' της παραγράφου 4 του άρθρου 45 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 9 του άρθρου 12 του Ν. 2459/1997 και ισχύει για τα εισοδήματα που αποκτώνται από 1.1.1997 και μετά. Η διάταξη που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

ε) Οι παρεχόμενες από αθλητικά σωματεία ή ενώσεις αυτών αποζημιώσεις οδοιπορικών και λοιπών εξόδων ταξιδιών, καθώς και παροχές διατροφής σε ερασιτέχνες αθλητές μέσα στα πλαίσια των διατάξεων περί φιλάθλου ιδιότητας".

(2) Η φράση «τριών χιλιάδων πεντακοσίων είκοσι (3.520) ευρώ» που αναγράφεται με πλάγια στοιχεία τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 66 του άρθρου 9 του Ν. 2948/2001 (ΦΕΚ 242Α/19.10.2001) και ισχύει από 1.1.2001 (βλ. άρθρο 28 παράγραφο 3 Ν. 2948/2001). Η φράση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής: «ενός εκατομμυρίου διακοσίων χιλιάδων (1.200.000) δραχμών".

(3) Η περίπτωση στ' της παραγράφου 4 του άρθρου 45 προστέθηκε με την παράγραφο 7 του άρθρου 13. Οι διατάξεις της περίπτωσης αυτής εφαρμόζονται για αποζημιώσεις που καταβάλλονται στους δικαιούχους από την 1 η Ιανουαρίου 2001 και μετά, σύμφωνα με την παράγραφο 8 του άρθρου 13 του ίδιου νόμου.

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Νόμος 2336/1995 (ΦΕΚ 189 Α'/12.9.95), Άρθρο 9 (παροχές σε είδος προς εργαζόμενους για παραγωγικούς και λειτουργικούς σκοπούς των επιχειρήσεων)

Παροχές σε είδος προς εργαζομένους, οι οποίες χορηγούνται αυτούσιες εξ ελευθεριότητας του εργοδότη, δεν περιλαμβάνονται στις τακτικές αποδοχές των εργαζομένων, δεν θεωρούνται εισόδημα από μισθωτές "υπηρεσίες ούτε "υπόκεινται σε κοινωνικό - ασφαλιστικές ή άλλες κρατήσεις και αποτελούν παραγωγικές και λειτουργικές δαπάνες των επιχειρήσεων, εφόσον εξυπηρετούν λειτουργικές ανάγκες της επιχείρησης, συμβάλλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας της και στην ποιότητα των συνθηκών εργασίας ή αποτελούν μέτρα για την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων και χορηγούνται προσωπικά προς τους δικαιούχους, μόνο αυτούσια και όχι σε χρήμα. Στην έννοια των παροχών αυτών περιλαμβάνεται η χορήγηση τροφής (ελαφρό γεύμα, γεύμα, δείπνο) κατά τη διάρκεια του ημερήσιου εργάσιμου χρόνου και κατά την ώρα του διαλείμματος, ανεξάρτητα εάν ο χρόνος του διαλείμματος είναι αμειβόμενος.

2. Το περιεχόμενο, το είδος και η αξία των ανωτέρω παροχών καθορίζονται από τον ίδιο Τον εργοδότη.

3. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καθορίζεται κάθε λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρ. 1 και μετά σύμφωνη γνώμη της οικείας αντιπροσωπευτικότερης συνδικαλιστικής οργάνωσης, που καλύπτει την επιχείρηση ή εν ελλείψει της κλαδικής συνδικαλιστικής

οργάνωσης, όπου υφίσταται, η έννοια των παροχών σε είδος που υπάγονται στη ρύθμιση αυτή.

4. Με Τις διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων δεν θίγεται ούτε καθ' οιονδήποτε τρόπο αλλάζει το καθεστώς και ο χαρακτήρας των παροχών σε είδος, οι οποίες χορηγούνται με συλλογικές συμβάσεις εργασίας.

Νόμος 2238/1994 - Άρθρο 48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΑΛΛΗ ΠΗΓΗ Άρθρο 48

Εισόδημα και απόκτηση του

1. Εισόδημα από υπηρεσίες ελευθερίων επαγγελματιών είναι οι αμοιβές από την άσκηση του ελευθέριου επαγγέλματος του ιατρού, οδοντιάτρου, κτηνιάτρου, φυσιοθεραπευτή, βιολόγου, ψυχολόγου, μαίας, δικηγόρου, δικολάβου, συμβολαιογράφου, άμισθου, υποθηκοφύλακα, δικαστικού επιμελητή, αρχιτέκτονα, μηχανικού, τοπογράφου, χημικού, γεωπόνου, γεωλόγου, δασολόγου, ωκεανογράφου, σχεδιαστή, δημοσιογράφου, συγγραφέα, διερμηνέα, ξεναγού, μεταφραστή, καθηγητή ή δασκάλου, καλλιτέχνη γλύπτη ή ζωγράφου ή σκιτσογράφου ή χαράκτη, ηθοποιού, εκτελεστή μουσικών έργων ή μουσουργού, καλλιτεχνών των κέντρων διασκέδασης, χορευτή, χορογράφου, σκηνοθέτη, σκηνογράφου, ενδυματολόγου, διακοσμητή, οικονομολόγου, αναλυτή, προγραμματιστή, ερευνητή ή συμβούλου επιχειρήσεων, λογιστή ή φοροτέχνη, αναλογιστή, κοινωνιολόγου και εμπειρογνώμονα.

~~2. Στο εισόδημα από υπηρεσίες ελευθερίων επαγγελματιών~~

περιλαμβάνεται και κάθε αμοιβή που καταβάλλεται:

α) Σε πραγματογνώμονες, διαιτητές, εκκαθαριστές γενικά, ελεγκτές ανώνυμων εταιριών, εκτελεστές διαθηκών, εκκαθαριστές κληρονομιών και κηδεμόνες σχολάζουσας κληρονομιάς.

β) Σε συγγραφείς και μουσουργούς από συγγραφικά δικαιώματα γενικά.

γ) Σε αντιπροσώπους επαγγελματικών οργανώσεων και ιδιώτες για τη συμμετοχή τους σε κάθε είδους επιτροπές ή συμβούλια, από το Δημόσιο, νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, σωματεία, ιδρύματα, συνεταιρισμούς και οργανισμούς γενικά.

δ) Στη σύζυγο ή στο σύζυγο λόγω διατροφής; η. οποία επιδικάστηκε σε αυτούς ή συμφωνήθηκε με. συμβολαιογραφική πράξη. Το ποσό της διατροφής που καταβάλλεται σε τέκνα, από οποιαδήποτε αιτία, δεν θεωρείται εισόδημα τους.

3. Ως εισόδημα από υπηρεσίες ελευθερίων επαγγελματών λογίζεται και κάθε εισόδημα που δεν μπορεί να υπαχθεί σε κάποια από τις κατηγορίες Α' έως. Ζ' της παρ. 2 του άρθρου 4.

4. Ως εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα λογίζονται και οι πάσης φύσεως τόκοι που καταβάλλονται σε αρχιτέκτονες, μηχανικούς και τοπογράφους λόγω καθυστέρησης είσπραξης των αμοιβών τους για προσφερθείσες από αυτούς υπηρεσίες, που εμπίπτουν στις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού.

5. Η παράγραφος 5 του άρθρου 48 προστέθηκε με την παράγραφο 4 του άρθρου 16 του Ν. 2443/1996 και ισχύει από 3.12.1996 (Αναφέρεται ολοκληρωμένη στις αλλαγές έως το 2001)

Επίσης με το άρθρο 2 του νόμου 2214/1994 για τους ελεύθερους επαγγελματίες ισχύουν :

Νόμος 2214/1994 - Άρθρο 2

Άρθρο 2 Ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος από ελεύθερο επάγγελμα

1. Ως ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος από ατομική άσκηση ελευθέριου επαγγέλματος του δικηγόρου, ιατρού, οδοντίατρου, κτηνίατρου, ψυχολόγου, φυσιοθεραπευτή, οικονομολόγου, συμβούλου επιχειρήσεων, λογιστή ή φοροτέχνη και αναλυτή -προγραμματιστή που δεν τηρούν βιβλία, αν και υπόχρεοι, ή τηρούν βιβλία δεύτερης κατηγορίας ή προαιρετικά τρίτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, θεωρείται εκείνο που προκύπτει από το άθροισμα της επαγγελματικής αμοιβής και της μισθωτικής αξίας της επαγγελματικής εγκατάστασης, κλιμακούμενο ανάλογα με τα έτη άσκησης του επαγγέλματος και προσαυξανόμενο με βάση τα κριτήρια που καθορίζονται στις επόμενες παραγράφους. Ειδικά για τους δικηγόρους, αντί επαγγελματικής αμοιβής λαμβάνεται υπόψη τεκμαρτό εισόδημα που αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο αριθμό παραστάσεων, αυξανόμενο ή μειούμενο με βάση ειδικότερα κριτήρια. Στην περίπτωση αυτή δεν εφαρμόζεται κλιμάκωση του ελάχιστου καθαρού εισοδήματος με βάση τα έτη άσκησης του επαγγέλματος.

2. Ως ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος, ανεξάρτητα από την πηγή προέλευσης του εισοδήματος αυτού, του καλλιτέχνη ή του τραγουδιστή που παρέχει τις υπηρεσίες του με σύμβαση μίσθωσης εργασίας ή ανεξάρτητων υπηρεσιών σε κέντρα διασκέδασης, αναψυκτήρια ή συναυλίες, ο οποίος δεν τηρεί βιβλία ή τηρεί βιβλία δεύτερης κατηγορίας ή

προαιρετικά τρίτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, θεωρείται αυτό που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό της επαγγελματικής αμοιβής, όπως ορίζεται στην υποπερίπτωση στστ' της περίπτωσης α' της παραγράφου 3 αυτού του άρθρου με τους συντελεστές εμφάνισης (Σ. Ε.), δισκογραφίας (Σ.Δ.) και προβολής (Σ.Π.).

3. Για την εφαρμογή των διατάξεων αυτού του άρθρου ορίζονται τα ακόλουθα:

α) Η επαγγελματική αμοιβή:

αα) Του ιατρού, το ποσό των τριών εκατομμυρίων τριακοσίων χιλιάδων (3.300.000)(1) δραχμών, που θεωρείται ότι αντιστοιχεί στις ετήσιες τακτικές αποδοχές ιατρού, επιμελητή Β' του Εθνικού Συστήματος Υγείας στο πρώτο έτος υπηρεσίας.

ββ) Του οδοντιάτρου και του ψυχολόγου, το ποσό των δύο εκατομμυρίων τριακόσιες χιλιάδων (2.300.000)(1) δραχμών, που θεωρείται ότι αντιστοιχεί στις ετήσιες τακτικές αποδοχές οδοντιάτρου επιμελητή Γ' του Εθνικού Συστήματος Υγείας στο πρώτο έτος υπηρεσίας.

γγ) Του δικηγόρου, το ποσό των δύο εκατομμυρίων τριακοσίων χιλιάδων (2.300.000)(1) δραχμών, που θεωρείται ότι αντιστοιχεί σε εισόδημα δικηγόρου με τριάντα (30) παραστάσεις.

δδ) Του φυσιοθεραπευτή και του κτηνιάτρου, το ποσό των δύο εκατομμυρίων τριακοσίων χιλιάδων (2.300.000)(1) δραχμών, που θεωρείται ότι αντιστοιχεί στις ετήσιες τακτικές αποδοχές μισθωτού φυσιοθεραπευτή -νοσηλευτή στο πρώτο έτος υπηρεσίας και κτηνιάτρου

μισθωτού στο δημόσιο τομέα στο πρώτο έτος υπηρεσίας προσαυξημένες κατά τριάντα τοις εκατό (30%).

εε) Του οικονομολόγου, συμβούλου επιχειρήσεων, λογιστή ή φοροτέχνη και αναλυτή -προγραμματιστή, το ποσό των δύο εκατομμυρίων τριακοσίων χιλιάδων (2.300.000)(1) δραχμών, που θεωρείται ότι αντιστοιχεί στις ετήσιες τακτικές αποδοχές μισθωτού λογιστή στο πρώτο έτος υπηρεσίας.

στστ) Του καλλιτέχνη ή τραγουδιστή των κέντρων διασκέδασης, το ποσό των τριών εκατομμυρίων τριακοσίων χιλιάδων (3.300.000)(1) δραχμών, που θεωρείται ότι αντιστοιχεί στις ετήσιες ακαθάριστες αποδοχές μουσικού με βάση το κατώτερο προβλεπόμενο ημερομίσθιο προσαυξημένο κατά τριάντα τοις εκατό (30%).

Τα ποσά που αναφέρονται στις παραπάνω υποπεριπτώσεις αα' έως και στστ', αναπροσαρμόζονται κάθε έτος ανάλογα με το συνολικό ποσοστό αύξησης του μισθού των υπαλλήλων του δημοσίου βάσει της εισοδηματικής πολιτικής, με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Κατά την αναπροσαρμογή τα ποσά στρογγυλοποιούνται στην πλησιέστερη εκατοντάδα χιλιάδας.

β) Ως συντελεστής εμφάνισης ορίζεται η μονάδα προσαυξημένη με κλάσμα που έχει αριθμητή τον αριθμό των εμφανίσεων του καλλιτέχνη ή του τραγουδιστή στα κέντρα διασκέδασης, αναψυκτήρια ή συναυλίες και παρανομαστή τον αριθμό τριακόσια τριάντα (330).

1 + αριθμός εμφανίσεων/330

Ως συντελεστής δισκογραφίας ορίζεται η μονάδα προσαυξημένη με κλάσμα που έχει αριθμητή τον αριθμό των διατεθέντων στην αγορά δίσκων, κασετών και λοιπών συναφών, μειωμένου όμως κατά τον αριθμό χίλια πεντακόσια (1500) και παρονομαστή τον αριθμό τριάντα χιλιάδες (30.000)

$$1 + (\text{αριθμός διατεθέντων δίσκων και συναφών} - 1500) / 30.000$$

Ως συντελεστής προβολής ορίζεται η μονάδα προσαυξημένη με κλάσμα που έχει αριθμητή το γινόμενο του αριθμού εμφανίσεων στα κέντρα διασκέδασης, αναψυκτήρια ή συναυλίες με τον αριθμό των διατεθέντων δίσκων, κασετών και λοιπών συναφών και παρονομαστή το διπλάσιο ποσό της επαγγελματικής αμοιβής, όπως αυτή ορίζεται στην υποπερίπτωση στστ' της περίπτωσης α' της παραγράφου 3 αυτού του άρθρου.

$$1 + (\text{αριθμός εμφανίσεων} \times \text{αριθμός διατεθέντων δίσκων και συναφών}) / \text{επαγγελματική αμοιβή} \times 2$$

Ως συντελεστής δισκογραφίας ορίζεται η μονάδα προσαυξημένη με κλάσμα που έχει αριθμητή τον αριθμό των διατεθέντων στην αγορά δίσκων, κασετών και λοιπών συναφών, μειωμένου όμως κατά τον αριθμό χίλια πεντακόσια (1500) και παρονομαστή τον αριθμό δεκαοκτώ χιλιάδες (18.000)

$$1 + (\text{αριθμός} - \text{διατεθέντων δίσκων και συναφών} - 1500) / 18.000$$

Ως συντελεστής προβολής ορίζεται η μονάδα προσαυξημένη με κλάσμα που έχει αριθμητή το γινόμενο του αριθμού εμφανίσεων στα κέντρα διασκέδασης, αναψυκτήρια ή συναυλίες με τον αριθμό των διατεθέντων δίσκων, κασετών και λοιπών συναφών και παρονομαστή τον αριθμό δύο εκατομμύρια (2.000.000)

1 + (αριθμός – εμφανίσεων X αριθμός διατεθέντων δίσκων και συναφών)/2.000.000

Ειδικότερα η εμφάνιση του καλλιτέχνη ή του τραγουδιστή σε:

αα) Κάθε συναυλία προσμετράτε με τρεις (3) εμφανίσεις.

ββ) Σε συναυλίες για φιλανθρωπικούς, πολιτιστικούς, εθνικούς σκοπούς, η εμφάνισή του δεν λαμβάνεται υπόψη, εφόσον αποδεδειγμένα δεν αμείβεται για τη συμμετοχή του αυτή.

γγ) Μισθωτική αξία, ποσοστό έξι τοις εκατό (6%) του ποσού που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό της τιμής ζώνης που ισχύει κατά την 1 η Ιανουαρίου κάθε έτους σύμφωνα με τις διατάξεις περί φορολογίας μεταβίβασης ακινήτων, με τον αριθμό των τετραγωνικών μέτρων της επιφάνειας της επαγγελματικής εγκατάστασης. Για τις περιοχές οι οποίες δεν έχουν ενταχθεί στο σύστημα προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων, ως τιμή ζώνης λαμβάνεται η κατώτερη τιμή ζώνης, που ισχύει για την πρωτεύουσα του νομού, όπου ασκείται το επάγγελμα.

Τα παραπάνω πρόσωπα, όταν συστεγάζονται στην ίδια επαγγελματική εγκατάσταση, η μισθωτική αξία επιμερίζεται ανάλογα με τον αριθμό των συστεγαζόμενων. Η αντιστοιχούσα έκταση επαγγελματικής εγκατάστασης δεν μπορεί να είναι μικρότερη από είκοσι (20) τετραγωνικά μέτρα, εφόσον πρόκειται για δικηγόρο και σαράντα (40) τετραγωνικά μέτρα, εφόσον πρόκειται για ιατρό, οδοντίατρο, κτηνίατρο και ψυχολόγο. Ο ιατρός, ο οδοντίατρος και ο ψυχολόγος, εφόσον χρησιμοποιούν ως επαγγελματική εγκατάσταση την κατοικία τους, ως επιφάνεια που υπολογίζεται η μισθωτική αξία λαμβάνονται υπόψη σαράντα (40) τετραγωνικά μέτρα, ενώ για τους υπόλοιπους ελεύθερους επαγγελματίες της παραγράφου 1 λαμβάνονται υπόψη είκοσι (20) τετραγωνικά μέτρα. Ειδικά για το

Α.Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

φυσιοθεραπευτή, η μισθωτική αξία που λαμβάνεται υπόψη μειώνεται κατά ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%).

4. Το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος των προσώπων της παραγράφου 1 με εξαίρεση του δικηγόρου κλιμακώνεται ανάλογα με τα έτη άσκησης του επαγγέλματος, μετά το 40 έτος κατά δέκα τοις εκατό (10%) ανά έτος μέχρι το 20 έτος, μειούμενο από το 21 έτος κατά το ίδιο ποσοστό ανά έτος,

5. Για τους δικηγόρους το ελάχιστο καθαρό εισόδημα που προκύπτει από το άθροισμα του τεκμαρτού εισοδήματος κατά τα οριζόμενα στην υποπερίπτωση γγ' της περίπτωσης α' της παραγράφου 3 και της μισθωτικής αξίας της επαγγελματικής εγκατάστασης, προσαυξάνεται ως εξής:

α) Κατά ένα τοις εκατό (1%) για κάθε γραμμάτιο προείσπραξης πέραν των τριάντα (30) κατ' έτος, με εξαίρεση τα γραμμάτια προείσπραξης που αφορούν σε διεξαγωγές, παραστάσεις ενώπιον πταισματοδικείου και μεταβιβάσεις ακινήτων, τις κατ' αποκοπή παραστάσεις για λογαριασμό του δημοσίου, των δήμων και κοινοτήτων, των δημόσιων οργανισμών και επιχειρήσεων, των ασφαλιστικών εταιριών, του Επικουρικού Κεφαλαίου και των τραπεζών, καθώς και των εργατικών υποθέσεων για τις οποίες υποβάλλεται το εργολαβικό συμβόλαιο στην αρμόδια δημόσια οικονομική υπηρεσία. Οι εξαιρέσεις αυτής της περίπτωσης ισχύουν και για τις επόμενες περιπτώσεις β' και γ', Για όσους έχουν λιγότερα από τριάντα (30) γραμμάτια προείσπραξης κατ' έτος το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος μειώνεται κατά ένα και μισό τοις εκατό (1,5%) για κάθε γραμμάτιο προείσπραξης κάτω των

τριάντα (30).

β) Κατά πέντε τοις εκατό (5%) για κάθε παράσταση σε πενταμελή εφετεία και κατά τρία τοις εκατό (3%) σε τριμελή εφετεία.

γ) Κατά δέκα τοις εκατό (10%) για κάθε παράσταση σε εφετεία κακουργημάτων, κακουργιοδικεία και ανώτατα δικαστήρια.

δ) Στις περιπτώσεις των εργατικών υποθέσεων, όπου ο δικηγόρος αμείβεται με εργολαβικό συμβόλαιο, υποχρεούται, από τη δημοσίευση του παρόντος, να υποβάλλει αντίγραφο του συμβολαίου αυτού στην αρμόδια δημόσια οικονομική υπηρεσία. Το Δημόσιο, τα νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου, οι δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί κοινής ωφελείας, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου υποχρεούνται να παρακρατούν ποσοστό δεκαπέντε τοις εκατό (15%) επί της αμοιβής του δικηγόρου. Τα ίδια πρόσωπα αποδίδουν τα ποσά της παρακράτησης της παραγράφου αυτής μέχρι τη 10η ημέρα του επόμενου μήνα. Μαζί με την οικεία δήλωση απόδοσης του παρακρατούμενου φόρου γνωστοποιείται στην αρμόδια δημόσια οικονομική υπηρεσία και αντίγραφο της απόφασης του δικαστηρίου. Σε περιπτώσεις εργατικών υποθέσεων που δεν έχει υποβληθεί το εργολαβικό συμβόλαιο, το καθαρό εισόδημα του δικηγόρου, που προκύπτει με βάση το άρθρο αυτό προσαυξάνεται κατά δέκα χιλιάδες (10.000) δραχμές ανά ομόδικο των υποθέσεων αυτών.

ε) Με το πενήντα τοις εκατό (50%) του ποσού που προκύπτει από τις κατ' αποκοπή παραστάσεις για λογαριασμό του δημοσίου, δήμων και κοινοτήτων, δημόσιων οργανισμών και επιχειρήσεων, ασφαλιστικών εταιριών και τραπεζών, εφόσον το ποσό αυτό προκύπτει από σχετική βεβαίωση και με το πενήντα τοις εκατό (50%) του μερίσματος που διανέμεται κατ' έτος από τον οικείο δικηγορικό σύλλογο.

6. Το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος, που προκύπτει από το άθροισμα της επαγγελματικής αμοιβής ή του τεκμαρτού εισοδήματος στην περίπτωση δικηγόρου και της μισθωτικής αξίας της επαγγελματικής εγκατάστασης, μετά την προβλεπόμενη κλιμάκωση στην παράγραφο 5 και τις προσαυξήσεις κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 4, προσαυξάνεται με βάση τα παρακάτω κριτήρια ως εξής:

A) Του ιατρού:

α) Με βάση την ειδικότητα:

αα) Κατά σαράντα τοις εκατό (40%) για τους χειρουργούς όλων των ειδικοτήτων, εφόσον ασκούν χειρουργική ειδικότητα σε οποιοδήποτε νοσηλευτικό ίδρυμα, μαιευτήρες και ορθοδοντικούς.

ββ) Κατά δεκαπέντε τοις εκατό (15%) για όλες τις κλινικές ειδικότητες ιατρών.

β) Με βάση τους πανεπιστημιακούς και επαγγελματικούς τίτλους:

αα) Κατά πενήντα τοις εκατό (50%) για τους καθηγητές πανεπιστημίου οποιασδήποτε βαθμίδας.

ββ) Κατά είκοσι τοις εκατό (20%) για τους λέκτορες, τους κατέχοντες μεταπτυχιακούς και επαγγελματικούς τίτλους. Ως επαγγελματικός τίτλος για την εφαρμογή της διάταξης αυτής θεωρείται η θέση του υπευθύνου διεύθυνσης ή τμήματος που κατείχε, πριν την έναρξη άσκησης ελευθέρου επαγγέλματος, σε οποιοδήποτε νοσηλευτικό ίδρυμα.

B) Του δικηγόρου με βάση τους πανεπιστημιακούς τίτλους, που αναφέρονται σε νομικά μαθήματα της εφαρμοσμένης νομικής επιστήμης:

α) Κατά τριάντα τοις εκατό (30%) για τους καθηγητές πανεπιστημίου, οποιασδήποτε βαθμίδας.

β) Κατά δέκα τοις εκατό (10%) για τους λέκτορες.

Γ) Του οικονομολόγου, συμβούλου επιχειρήσεων, λογιστή ή φοροτέχνη και αναλυτή-προγραμματιστή με βάση τους τίτλους σπουδών:

α) Κατά δέκα τοις εκατό (10%) για τους πτυχιούχους ελληνικών ή ξένων πανεπιστημίων.

β) Κατά πέντε τοις εκατό (5%) για τους πτυχιούχους Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων ή αντίστοιχων σχολών εξωτερικού.

7. Αν ο φορολογούμενος δηλώνει εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και από άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος, το συνολικό εισόδημα που προκύπτει με βάση τα οριζόμενα στις προηγούμενες παραγράφους μειώνεται ως εξής:

α) Του ιατρού, οδοντιάτρου, κτηνιάτρου και ψυχολόγου κατά πενήντα τοις εκατό (50%). Το συνολικό όμως εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και του υπολοίπου μετά τη μείωση αυτή εισοδήματος, δεν μπορεί να είναι μικρότερο του συνολικού εισοδήματος που προκύπτει με βάση τις διατάξεις αυτού του άρθρου.

β) Του φυσιοθεραπευτή, οικονομολόγου, συμβούλου επιχειρήσεων, λογιστή ή φοροτέχνη και αναλυτή -προγραμματιστή κατά πενήντα τοις εκατό (50%), εφόσον διαθέτουν επαγγελματική εγκατάσταση. Το συνολικό εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και του υπολοίπου μετά τη μείωση αυτή εισοδήματος, δεν μπορεί να είναι μικρότερο του συνολικού εισοδήματος που προκύπτει με βάση τις διατάξεις αυτού του άρθρου. Εάν τα πρόσωπα αυτά δεν διαθέτουν επαγγελματική εγκατάσταση, δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις αυτού του άρθρου, το συνολικό όμως εισόδημά τους που προέρχεται από μισθωτές υπηρεσίες και από την άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος δεν μπορεί να είναι κατώτερο από αυτό που προκύπτει κατά τις διατάξεις του ίδιου άρθρου.

γ) Το συνολικό εισόδημα του ιατρού, οδοντιάτρου, κτηνιάτρου, ψυχολόγου και φυσιοθεραπευτή μειώνεται επίσης κατά τριάντα τοις εκατό (30%) εφόσον κατοικούν και ασκούν το επάγγελμα σε παραμεθόρια περιοχή.

δ) Προκειμένου για στρατιωτικούς ιατρούς, στρατιωτικούς οδοντιάτρους και στρατιωτικούς κτηνιάτρους το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος μειώνεται περαιτέρω κατά ποσοστό είκοσι πέντε τοις εκατό (25%), εφόσον ασκούν το ελεύθερο επάγγελμά τους λιγότερο από πέντε (5) έτη στην ίδια πόλη. Η περιοχή της τέως Διοίκησης Πρωτεύουσας θεωρείται ως μία πόλη.

8. Οι διατάξεις αυτού του άρθρου δεν έχουν εφαρμογή για δικηγόρους που ασκούν το επάγγελμα παράλληλα και με πάγια αντιμισθία ή είναι μισθωτοί ή συνταξιούχοι και έχουν πραγματοποιήσει λιγότερες από πέντε (5) παραστάσεις σε εφετεία κακουργημάτων, κακουργιοδικεία και ανώτατα δικαστήρια συνολικά. Το συνολικό όμως εισόδημα των δικηγόρων που προέρχεται από μισθωτές υπηρεσίες και από την άσκηση ελεύθεριου επαγγέλματος δεν μπορεί να είναι κατώτερο από αυτό που προκύπτει κατά τις διατάξεις αυτού του άρθρου.

9. Δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις αυτού του άρθρου κατά τα τρία (3) πρώτα έτη άσκησης του επαγγέλματος και εφόσον δεν έχουν παρέλθει δέκα (10) έτη από την απόκτηση του πτυχίου. Για τον υπολογισμό της τριετίας ως πρώτο έτος θεωρείται το επόμενο εκείνου μέσα στο οποίο ο φορολογούμενος υπέβαλε για πρώτη φορά δήλωση έναρξης επαγγέλματος. Σε περίπτωση που δεν έχει υποβληθεί τέτοια δήλωση ή έχει υποβληθεί εκπρόθεσμα μετά την πάροδο εξαμήνου από την πραγματική έναρξη άσκησης του επαγγέλματος, οι διατάξεις αυτού του

άρθρου εφαρμόζονται χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα πρώτα έτη άσκησης επαγγέλματος. Στην περίπτωση κατά την οποία η έναρξη επαγγέλματος ή η διακοπή εργασιών έγινε μέσα στην κρινόμενη περίοδο, το εισόδημα που προκύπτει με βάση τις διατάξεις αυτού του άρθρου περιορίζεται σε τόσα δωδέκατα, όσα και οι μήνες λειτουργίας της επιχείρησης. Χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από δεκαπέντε (15) ημέρες λογίζεται ολόκληρος μήνας.

Προκειμένου για παλιννοστούντες ομογενείς το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος μειώνεται κατά το πρώτο έτος άσκησης του επαγγέλματός τους στην Ελλάδα κατά ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%), κατά το δεύτερο έτος κατά ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) και κατά το τρίτο έτος κατά ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%).

10. Τα πρόσωπα της παραγράφου 1 αυτού του άρθρου, εφόσον πριν την έναρξη επαγγέλματος άσκησαν το επάγγελμά τους ως μισθωτοί ή με οποιαδήποτε άλλη σχέση εργασίας περισσότερο από μία δεκαετία, τότε για την εφαρμογή αυτού του άρθρου κατατάσσονται στο 100 έτος άσκησης του επαγγέλματος. Στα παραπάνω πρόσωπα για την εφαρμογή της διάταξης αυτής περιλαμβάνονται οι προερχόμενοι ιατροί, οδοντίατροι, κτηνίατροι, ψυχολόγοι, και φυσιοθεραπευτές από όλα τα δημόσια ή ιδιωτικά νοσηλευτικά ιδρύματα και συναφείς υπηρεσίες και όσοι παρείχαν οικονομολογικές, λογιστικές, φορολογικές, καθώς και υπηρεσίες αναλυτή - προγραμματιστή σε οποιοδήποτε εργοδότη δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα.

11. Αν το δηλούμενο ποσό εισοδήματος από την άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος, όσων δεν τηρούν βιβλία, αν και υπόχρεοι, ή τηρούν βιβλία δεύτερης κατηγορίας ή προαιρετικά τρίτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, είναι μικρότερο από το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος, όπως προσδιορίζεται αυτό με βάση τις διατάξεις αυτού του

άρθρου, η διαφορά ,προσαυξάνει το εισόδημα που δηλώνεται ως προερχόμενο από την άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος και ο φόρος υπολογίζεται στο συνολικό εισόδημα που προκύπτει με αυτόν τον τρόπο. Ειδικά για τον καλλιτέχνη ή τον τραγουδιστή των κέντρων διασκέδασης, αναψυκτηρίων ή συναυλιών, ως δηλούμενο εισόδημα λαμβάνεται αυτό που προκύπτει από την άσκηση του επαγγέλματός του, ανεξάρτητα αν προέρχεται από παροχή υπηρεσιών με σύμβαση μίσθωσης εργασίας ή ανεξάρτητων υπηρεσιών και η τυχόν προκύπτουσα διαφορά προσαυξάνει το εισόδημα που δηλώνεται από την άσκηση του ελευθέρου επαγγέλματος ή, αν δεν δηλώνεται εισόδημα από αυτήν την κατηγορία, η διαφορά λογίζεται εισόδημα της κατηγορίας αυτής.

12. Το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος ελεύθερου επαγγελματία, ο οποίος, εκτός από την άσκηση του επαγγέλματος ατομικά, συμμετέχει και σε μία ή περισσότερες εταιρίες ελευθέρων επαγγελματιών της παραγράφου 4 του άρθρου 2, δεν μπορεί να είναι κατώτερο από αυτό που προκύπτει σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του άρθρου.

Όταν ελεύθερος επαγγελματίας δεν ασκεί ατομικά ελεύθερο επάγγελμα αλλά το εισόδημά του προέρχεται από συμμετοχή σε μία ή περισσότερες από τις ανωτέρω εταιρίες ελευθέρων επαγγελματιών, ως ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος θεωρείται αυτό που θα προέκυπτε, αν ασκούσε το ελεύθερο επάγγελμά του ατομικά. Στην περίπτωση αυτή, ως επαγγελματική εγκατάσταση ελεύθερου επαγγελματία θεωρείται αυτή που αντιστοιχεί στην εταιρία που συμμετέχει με το μεγαλύτερο ποσοστό. Το εμβαδόν όμως της επαγγελματικής του εγκατάστασης δεν μπορεί να είναι κάτω των σαράντα (40) τετραγωνικών μέτρων για ιατρό, οδοντίατρο, κτηνίατρο, ψυχολόγο και είκοσι (20) τετραγωνικά μέτρα για τα λοιπά ελεύθερα επαγγέλματα. Για τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος του

φυσικού προσώπου της παραγράφου αυτής αφαιρείται το ποσό που φορολογήθηκε αυτοτελώς στο όνομα της εταιρίας.

13. Οι διατάξεις του προτελευταίου εδαφίου της περίπτωσης δ' της παραγράφου 16, των παραγράφων 20, 21, 22, 23 και του τρίτου εδαφίου της παραγράφου 24 του άρθρου 33 εφαρμόζονται ανάλογα και στις περιπτώσεις αυτού του άρθρου.

Οι σημαντικότερες αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν έως και το 2001 σχετικά με το άρθρο 48 είναι οι εξής :

1. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 48 η φράση του κοινωνικού λειτουργού προστέθηκε με την παράγραφο 14 του άρθρου 1 του Ν. 2954/2001 (ΦΕΚ 255^Α/ 2.11.2001) και ισχύει από 1^η Ιανουαρίου 2001.

2. Η παράγραφος 5 του άρθρου 48 προστέθηκε με την παράγραφο 4 του άρθρου 16 του Ν. 2443/1996 και ισχύει από 3.12.1996 και έχει ως εξής :

5. Χρόνος κτήσης του εισοδήματος από υπηρεσίες ελευθέρου επαγγέλματος θεωρείται ο χρόνος κατά τον οποίο ο δικαιούχος εισέπραξε τούτο. Κατ' εξαίρεση, για διατροφή που καταβάλλεται αναδρομικά με δικαστική απόφαση, χρόνος κτήσης της θεωρείται ο χρόνος τον οποίο αφορά. Ως εισπράξη, για την επιβολή και για την παρακράτηση του φόρου, θεωρείται και η πίστωση του δικαιούχου στα βιβλία του υπόχρεου για την καταβολή της αμοιβής, ύστερα από προηγούμενη, επί αποδείξει, αναγγελία στο δικαιούχο. Εισόδημα από υπηρεσίες ελευθέρου επαγγέλματος που αντιπροσωπεύει εργασίες δύο ή περισσότερων ετών και καταβάλλεται μεταγενέστερα, κατανέμεται σε ίσα μέρη για να φορολογηθεί:

α) Στο έτος της εισπράξης και το αμέσως προηγούμενο, σε περίπτωση εργασίας δύο ετών.

β) Στο έτος της εισπράξης και τα αμέσως δύο προηγούμενα, σε περίπτωση εργασίας τριών ή περισσότερων ετών. Ειδικά, για συγγραφείς, μουσουργούς και καλλιτέχνες ζωγράφους ή γλύπτες ή χαράκτες, το εισόδημα που αποκτούν κάθε χρόνο από τα έργα της πνευματικής τους παραγωγής κατανέμεται σε ίσα μέρη για να φορολογηθεί στο έτος της κτήσης του και στα τρία επόμενα έτη. Το ίδιο εφαρμόζεται και στην περίπτωση που προκύπτει ζημία.

Οι σημαντικότερες αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν έως και το 2001 σχετικά με το άρθρο 2 του νομού 2214/1994 είναι οι εξής :

1. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 12 του άρθρου 7 του ν. 2459/1997 (ΦΕΚ Α' 17) και ισχύει, σύμφωνα με την περιπτ. β' του άρθρο 40 του ίδιου νόμου για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1997 και μετά.

Το εδάφιο που αντικαταστάθηκε είχε εξής:

«Ως ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος από ατομική άσκηση ελευθέριου επαγγέλματος του δικηγόρου, ιατρού, οδοντιάτρου, κτηνιάτρου, ψυχολόγου, φυσιοθεραπευτή, οικονομολόγου, συμβούλου επιχειρήσεων, λογιστή ή φοροτέχνη και αναλυτή-προγραμματιστή που δεν τηρούν βιβλία αν και υπόχρεοι ή τηρούν βιβλία δεύτερης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, θεωρείται εκείνο που προκύπτει από το άθροισμα της επαγγελματικής αμοιβής και της μισθωτικής αξίας της επαγγελματικής εγκατάστασης, κλιμακούμενο ανάλογα με τα έτη άσκησης του επαγγέλματος και προσαυξανόμενο με βάση τα κριτήρια που καθορίζονται στις επόμενες παραγράφους».

2. Η παράγραφος 2 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 13 του άρθρου 7 του ν. 2459/1997 (ΦΕΚ Α' 17) και ισχύει, σύμφωνα με την περ. β' του άρθρου 40 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1997 και μετά.

Η παράγραφος που αντικαταστάθηκε είχε εξής:

«Ως ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος, ανεξάρτητα από την πηγή προέλευσης του εισοδήματος αυτού, του καλλιτέχνη ή του τραγουδιστή που παρέχει τις υπηρεσίες του με σύμβαση μίσθωσης εργασίας ή

ανεξάρτητων υπηρεσιών σε κέντρα διασκέδασης, αναψυκτήρια ή συναυλίες, που δεν τηρεί βιβλία ή τηρεί βιβλία δεύτερης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, θεωρείται αυτό που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό της επαγγελματικής αμοιβής, όπως ορίζεται στην υποπερίπτωση σιστ' της περίπτωσης α' της παραγράφου 3 αυτού του άρθρου με τους συντελεστές εμφάνισης (Σ. Ε.), δισκογραφίας (Σ.Δ.) και προβολής (Σ.Π.)».

Η παράγραφος 2 είχε τεθεί όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 2390/1996 (ΦΕΚ Α' 54) και ίσχυσε, σύμφωνα με την περ. α' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτήθηκαν από την 1η Ιανουαρίου 1995 μέχρι 31.12.1996.

Η παράγραφος που είχε αντικατασταθεί είχε εξής:

«Ως ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος, ανεξάρτητα από την πηγή προέλευσης του εισοδήματος αυτού, του καλλιτέχνη ή του τραγουδιστή των κέντρων διασκέδασης, που δεν τηρεί βιβλία ή τηρεί βιβλία δεύτερης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, θεωρείται αυτό που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό της επαγγελματικής αμοιβής, όπως ορίζεται στην υποπερίπτωση σιστ' της περίπτωσης α' της παραγράφου 3 αυτού του άρθρου και του δείκτη δισκογραφικής δραστηριότητας».

3. Αναπροσαρμογές που έγιναν στην παράγραφο 3 σχετικά με τα ποσά και την επαγγελματική αμοιβή.

(1) Χρήση 1998: Με την Α. Υ.Ο. 1127072/1980/ΑΟ0121ΠΟΛ.

1277/13.11.1998 αναπροσαρμόστηκε για τη χρήση 1998, η.

επαγγελματική αμοιβή που ορίζεται στις διατάξεις της περίπτωσης α' της παραγράφου 3 του άρθρου 51 του ν. 2238/1994, κατά ποσοστό δύομισι

τοις εκατό (2,5%). Η επαγγελματική αμοιβή για τη χρήση 1998 ήταν ως εξής:

- της υποπερίπτωσης αα' σε 3.300.000 δραχμές.
- των υποπεριπτώσεων ββ', γγ', δδ' και εε' σε 2.300.000 δραχμές.
- της υποπερίπτωσης σσστ' σε 3.300.000 δραχμές.

Χρήση 1997: Με την Α. Υ.Ο. 1004219/32/Α 00 12/ΠΟΛ. 1007/12.1.1998 αναπροσαρμόστηκε, για τη χρήση 1997, η επαγγελματική αμοιβή που ορίζεται στις διατάξεις της περίπτωσης α' της παραγράφου 3 του άρθρου 51 του ν. 2238/1994, κατά το ποσοστό εννέα τοις εκατό (9%). Η επαγγελματική αμοιβή για τη χρήση 1998 ήταν ως εξής:

- της υποπερίπτωσης αα' σε 3.200.000 δραχμές.
- των υποπεριπτώσεων ββ', γγ', δδ' και εε' σε 2.200.000 δραχμές.
- της υποπερίπτωσης σσστ' σε 3.200.000 δραχμές.

Χρήση 1996: Με την Α. Υ.Ο. 1125973/2330/Α0012/ΠΟΛ. 1301/21.11.1996 αναπροσαρμόστηκε για τη χρήση 1996, η επαγγελματική αμοιβή που ορίζεται στις διατάξεις της περίπτωσης α' της παραγράφου 3 του άρθρου 51 του ν. 2238/1994, κατά το διορθωτικό ποσοστό δύο και ένα δέκατο τοις εκατό (2, 1%). Η επαγγελματική αμοιβή για τη χρήση 1996 ήταν ως εξής:

- της υποπερίπτωσης αα' σε 2.900.000 δραχμές.
- των υποπεριπτώσεων ββ', γγ', δδ' και εε' σε 2.000.000 δραχμές.
- της υποπερίπτωσης σσστ' σε 2.900.000 δραχμές.

Χρήση 1995: Τα ποσά της επαγγελματικής αμοιβής που ίσχυσαν για τη χρήση 1995 είχαν αναπροσαρμοστεί με την Α.Υ.Ο 1137833/3097/Α0012/ΠΟΛ. 1310/12. 12. 1995 ως εξής:

- της υποπερίπτωσης αα' σε 2.700,000 δραχμές.

- των υποπεριπτώσεων ββ', γγ', δδ' και εε' σε 1.000.000 δραχμές,
- της υποπερίπτωσης σστ' σε 2.700.000 δραχμές.

Χρήση 1994: Αρχικά τα ποσά της επαγγελματικής αμοιβής που ίσχυσαν για τη χρήση 1994 ήταν ως εξής:

- της υποπερίπτωσης αα' σε 2,500.000 δρχ.
- των υποπεριπτώσεων ββ', γγ', δδ' και εε' σε 1.000.000 δραχμές.
- της υποπερίπτωσης σστ' σε 2.500.000 δραχμές.

Τα τρία πρώτα εδάφια της περίπτ. β' της παραγράφου 3 τέθηκαν όπως αντικαταστάθηκαν με την παρ. 16 του άρθρου 7 του ν. 2459/1997 (ΦΕΚΑ' 17) και ισχύουν, σύμφωνα με την παράγραφο 18 του ίδιου άρθρου και νόμου για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1 η Ιανουαρίου 1996 και μετά.

Τα εδάφια που αντικαταστάθηκαν είχαν ως εξής:

"Ως συντελεστής εμφάνισης ορίζεται η μονάδα προσαυξημένη με κλάσμα που έχει αριθμητή τον αριθμό των εμφανίσεων του καλλιτέχνη ή του τραγουδιστή στα κέντρα διασκέδασης, αναψυκτήρια ή συναυλίες και παρνομαστή τον αριθμό τριακόσια (300)».

$$1 + (\text{αριθμός-εμφανίσεων})/300$$

Η υποπερίπτωση αα' της περίπτωσης β' της παραγράφου 3 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 17 του άρθρου 7 του ν. 2459/1997 (ΦΕΚ Α' 17) και ισχύει, σύμφωνα με την παράγραφο 18 του ίδιου άρθρου και νόμου για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1 η Ιανουαρίου 1996 και μετά.

Η υποπερίπτωση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

αα) Κάθε συναυλία προσμετράτε με πέντε (5) εμφανίσεις.

Η περίπτωση β' της παραγράφου 3 (πριν τις αλλαγές που έγιναν με τις παρ. 17 και 18 του άρθρου 7 του ν. 2459/1997) τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 2390/1996 (ΦΕΚ Α' 54) και ισχύει, σύμφωνα με την περ. β' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1996 και μετά.

Η παράγραφος που αντικαταστάθηκε είχε εξής:

«Συντελεστής δισκογραφικής δραστηριότητας, ο οποίος, ανάλογα με την κυκλοφορία των δίσκων και συναφών του έτους φορολογίας και του αμέσως προηγούμενου έτους, προσδιορίζεται ως εξής:

Εάν έχει κυκλοφορήσει δίσκο		1,5
με κυκλοφορία μέχρι 5.000 τεμ.		3
" " από 5.001 έως 10.000 τεμ.		4
" " " 10.001 έως 15.000 "		5
" " " 15.001 έως 20.000 "		7
" " " 20.001 έως 30.000 "		9
" " άνω των 30.000		11

Σχετικές διατάξεις σχετικά με την παράγραφο 3 υποπερίπτωση γ.

Ν. 2682/1999 άρθρο 28§1 (διαχειριστική περίοδος 1998)

Για τον προσδιορισμό του ελάχιστου ποσού καθαρού εισοδήματος των εμπορικών επιχειρήσεων της διαχειριστικής περιόδου 1998, για τον υπολογισμό της μισθωτικής αξίας λαμβάνεται υπόψη ποσοστό οκτώ και είκοσι πέντε τοις εκατό (8,25%) του ποσού που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό της τιμής ζώνης που ίσχυε την 1^η Ιανουαρίου 1995 με

τον αριθμό των τετραγωνικών μέτρων της επιφάνειας της επαγγελματικής εγκατάστασης. Το προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζεται και για την περίπτωση γ' της παραγράφου 3 του άρθρου 51 του ν. 2238/1994.

N. 2579/1998 άρθρο 5 §1 (διαχειριστική περίοδος 1997)

Για τον προσδιορισμό του ελάχιστου ποσού καθαρού εισοδήματος των εμπορικών επιχειρήσεων της διαχειριστικής περιόδου 1997, για τον υπολογισμό της μισθωτικής αξίας λαμβάνεται υπόψη ποσοστό επτά και είκοσι πέντε τοις εκατό (7,25%) του ποσού που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό της τιμής ζώνης που ίσχυε την 1^η Ιανουαρίου 1995 με τον αριθμό των τετραγωνικών μέτρων της επιφάνειας της επαγγελματικής εγκατάστασης. Το προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζεται και για την περίπτωση γ' της παραγράφου 3 του άρθρου 51 του ν. 2238/1994.

N. 2459/1997 άρθρο 7 §9 (ΦΕΚ Α' 17) (διαχειριστική περίοδος 1996)

Για τον προσδιορισμό του ελάχιστου ποσού καθαρού εισοδήματος των εμπορικών επιχειρήσεων της διαχειριστικής περιόδου 1996, για τον υπολογισμό της μισθωτικής αξίας λαμβάνεται υπόψη ποσοστό έξι και εβδομήντα πέντε τοις εκατό (6,75%) του ποσού που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό της τιμής ζώνης που ίσχυε την 1^η Ιανουαρίου 1995, με τον αριθμό των τετραγωνικών μέτρων της επιφάνειας της επαγγελματικής εγκατάστασης. Το προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζεται και για την περίπτωση γ' της παραγράφου 3 του άρθρου 51 του ν. 2238/1994.]

Τα δύο τελευταία εδάφια της περίπτωσης γ' της παραγράφου 3 τέθηκαν όπως αντικαταστάθηκαν με την παρ. 4 του άρθρου 2 του ν. 2390/1996 (ΦΕΚ Α' 54) και ισχύουν, σύμφωνα με την περ. α' του άρθρου 10 του

ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1η Ιανουαρίου 1995 και μετά.

Το εδάφιο που αντικαταστάθηκε είχε εξής:

«Ο ιατρός, ο οδοντίατρος, ο ψυχολόγος και ο δικηγόρος, εφόσον χρησιμοποιούν ως επαγγελματική εγκατάσταση την κατοικία τους, ως επιφάνεια που υπολογίζεται η μισθωτική αξία λαμβάνονται υπόψη σαράντα (40) τετραγωνικά μέτρα, εφόσον πρόκειται για ιατρό, οδοντίατρο και ψυχολόγο, είκοσι (20) τετραγωνικά μέτρα, εφόσον πρόκειται για δικηγόρο.»

4.Η παράγραφος 4 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 2 του ν.2390/1996 (ΦΕΚ Α'54) και ισχύει, σύμφωνα με την περ. α' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1995 και μετά.

Η παράγραφος που αντικαταστάθηκε είχε εξής:

«Το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος των προσώπων της παραγράφου 1 με εξαίρεση του δικηγόρου, κλιμακώνεται ανάλογα με τα έτη άσκησης του επαγγέλματος, από το 40 έτος κατά δέκα τοις εκατό (10%) ανά έτος μέχρι το 206 έτος, μειούμενο από το 210 έτος κατά το ίδιο ποσοστό ανά έτος.»

5.Η υποπερίπτωση ββ' της περίπτωσης Αα' της παραγράφου 6 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 2 του ν. 2390/1996 (ΦΕΚ Α' 54) και ισχύει, σύμφωνα με την περ. α' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1995 και μετά.

Η υποπερίπτωση που αντικαταστάθηκε είχε εξής:

«Κατά είκοσι τοις εκατό (20%) για όλες τις κλινικές ειδικότητες ιατρών.»

6. Το τελευταίο εδάφιο της περίπτωσης β' της παραγράφου 7 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 7 του άρθρου 2 του ν. 2390/1996 (ΦΕΚ Α' 54) και ισχύει, σύμφωνα με την περ. α' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1995 και μετά.

Το εδάφιο που αντικαταστάθηκε είχε εξής:

«Στην περίπτωση αυτή, εάν τα παραπάνω πρόσωπα δεν διαθέτουν επαγγελματική εγκατάσταση, δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις αυτού του άρθρου».

Η περίπτωση δ' της παραγράφου 7 προστέθηκε με την παρ. 8 του άρθρου 2 του ν.2390/1996 (ΦΕΚ Α' 54) και ισχύει, σύμφωνα με την περ. α' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1995 και μετά.

7. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 9 προστέθηκε με την παράγρ. 9 του άρθρου 5 του ν. 2579/1998 (ΦΕΚ 31 Α) και ισχύει σύμφωνα με την περίπτ. α' του άρθρου 32 του ίδιου νόμου από 1.1.1997 και μετά.

8. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 11 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 14 του άρθρου 7 του ν. 2459/1997 (ΦΕΚ Α' 17) και ισχύει, σύμφωνα με την περίπτ. β' του άρθρο 40 του ίδιου νόμου για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1997 και μετά.

Το εδάφιο που αντικαταστάθηκε είχε εξής:

«Αν το δηλούμενο ποσό εισοδήματος από την άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος, όταν δεν τηρούν βιβλία αν και υπόχρεοι ή τηρούν βιβλία δεύτερης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, είναι μικρότερο από το ελάχιστο ποσό καθαρού εισοδήματος, όπως προσδιορίζεται αυτό με βάση τις διατάξεις αυτού του άρθρου, η διαφορά προσαυξάνει το εισόδημα που δηλώνεται ως προερχόμενο από την άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος και ο φόρος υπολογίζεται στο συνολικό εισόδημα που προκύπτει με αυτόν τον τρόπο».

Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 11 προστέθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 2 του ν. 2390/1996 (ΦΕΚ Α' 54) και ισχύει, σύμφωνα με την περ. α' του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1995».

9. Η παράγραφος 13 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 15 του άρθρου 7 του ν. 2459/1997 (ΦΕΚ Α' 17) και ισχύει, σύμφωνα με την περ. α' του άρθρου 40 του ίδιου νόμου για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1η Ιανουαρίου 1996 και μετά.

Η παράγραφος που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

«Οι διατάξεις των παραγράφων 20, 21, 22 και 23 και του τρίτου εδαφίου της παραγράφου 24 του άρθρου 33 εφαρμόζονται αναλόγως και στις περιπτώσεις αυτού του άρθρου».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΔΑΠΑΝΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΤΕΚΜΗΡΙΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Νόμος 2238/1994 - Άρθρο 16

Άρθρο 16 Τεκμήριο δαπανών διαβίωσης

1. Για τον προσδιορισμό της συνολικής ετήσιας δαπάνης διαβίωσης του φορολογούμενου, της συζύγου του και των προσώπων που συνοικούν και τους βαρύνουν λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία:

α) Το ετήσιο τεκμαρτό ή καταβαλλόμενο μίσθωμα για δευτερεύουσα κατοικία, γενικώς, εφόσον η επιφάνεια της υπερβαίνει τα εκατόν είκοσι (120) τετραγωνικά μέτρα, το οποίο πολλαπλασιάζεται με συντελεστή δύο (2). Αν ο φορολογούμενος, η σύζυγος του και τα πρόσωπα που συνοικούν με αυτόν και τον βαρύνουν έχουν στην κατοχή ή στην κυριότητα τους περισσότερα ακίνητα με συνολική επιφάνεια τουλάχιστον εκατόν είκοσι (120) τετραγωνικά μέτρα, τα οποία χρησιμοποιούνται από αυτούς ως δευτερεύουσα κατοικία, τότε για τον υπολογισμό του πραγματικού ή του τεκμαρτού μισθώματος τους λαμβάνονται υπόψη όλες οι μισθούμενες ή ιδιοκατοικούμενες κατοικίες τους. Κατ' εξαίρεση, δε λαμβάνεται υπόψη η τεκμαρτή δαπάνη, για δευτερεύουσα κατοικία που βρίσκεται σε χωριό ή πόλη με πληθυσμό κάτω από πέντε χιλιάδες (5.000) κατοίκους και η οποία περιήλθε στο φορολογούμενο ή τη σύζυγο του από κληρονομιά, προίκα ή γονική παροχή, εκτός από τις κατοικίες που βρίσκονται σε περιοχές, οι οποίες χαρακτηρίζονται κατά την κείμενη νομοθεσία ως τουριστικοί τόποι.

β) Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη που υπολογίζεται με βάση το ύψος των ετήσιων εξόδων συντήρησης και κυκλοφορίας επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης που προσδιορίζεται ανάλογα με τους φορολογήσιμους ίππους του αυτοκινήτου και της συμμετοχής της τεκμαρτής αυτής δαπάνης στους οικογενειακούς προϋπολογισμούς, ως ακολούθως:

Φορολογήσιμοι ίπποι αυτοκινήτου	Ετήσια τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης σε δραχμές
Μέχρι 7	1.150.000
8	1.400.000
9	1.750.000
10	2.100.000
11	2.550.000
12	3.000.000
13	3.600.000
14	4.300.000
15	5.850.000
16	7.150.000
17	8.450.000
18	9.750.000
19	11.700.000
20	13.650.000
21	16.250.000
22 και άνω	19.500.000

Η τεκμαρτή αυτή δαπάνη από κάθε επιβατικό αυτοκίνητο ιδιωτικής χρήσης μειώνεται ανάλογα με την παλαιότητα του, η οποία υπολογίζεται από το έτος της πρώτης κυκλοφορίας του στην Ελλάδα, κατά ποσοστό:

αα) Είκοσι τοις εκατό (20%) για χρονικό διάστημα πάνω από πέντε (5) έτη και μέχρι δέκα (10) έτη,

ββ) Τριάντα τοις εκατό (30%) για χρονικό διάστημα πάνω από δέκα (10) έτη και μέχρι δεκαπέντε (15) έτη,

γγ) Πενήντα τοις εκατό (50%) για χρονικό διάστημα πάνω από δεκαπέντε (15) έτη. Το ίδιο ποσοστό μείωσης υπολογίζεται για τη δαπάνη που προκύπτει με βάση το αυτοκίνητο που έχει αγοραστεί από τον Οργανισμό Διαχείρισης Δημόσιου Υλικού (Ο.Δ.Δ.Υ.), για τη δαπάνη που προκύπτει με βάση αυτοκίνητο που ανήκει στην κυριότητα του φορολογουμένου για χρονικό διάστημα πάνω από δέκα (10) έτη, εφόσον αυτός έχει ηλικία πάνω από εξήντα (60) έτη και αποκτά αποκλειστικώς εισοδήματα από συντάξεις ή και από ιδιοκατοίκηση κύριας και δευτερεύουσας κατοικίας, καθώς και όταν πρόκειται για επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης τα οποία είναι ειδικά διασκευασμένα για αναπήρους. Ως επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης ειδικά διασκευασμένα για αναπήρους θεωρούνται εκείνα που διασκευάστηκαν ύστερα από άδεια της αρμόδιας αρχής για να οδηγούνται από πρόσωπα που παρουσιάζουν αναπηρία με ποσοστό τουλάχιστον εξήντα επτά τοις εκατό (67%) από φυσική αναπηρία, νοητική καθυστέρηση ή ψυχική πάθηση ή για να μεταφέρουν αυτά τα πρόσωπα μαζί με τα αντικείμενα που είναι απαραίτητα για τη μετακίνηση τους. Στις περιπτώσεις εταιριών ομόρρυθμων ή ετερόρρυθμων ή περιορισμένης ευθύνης ή ανώνυμων

ή αστικών, καθώς και των κοινωνιών και κοινοπραξιών που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα, οι οποίες έχουν στην κυριότητα ή στην κατοχή τους επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης, η τεκμαρτή δαπάνη που αναλογεί σε αυτά λογίζεται ως τεκμαρτή δαπάνη των:

i) Ομόρρυθμων ή απλών εκτός των ετερόρρυθμων εταίρων ή κοινωνών ή μελών της κοινοπραξίας, φυσικών προσώπων, μεριζόμενη μεταξύ αυτών κατά το ποσοστό συμμετοχής τους στην εταιρία, προκειμένου περί ομόρρυθμων ή ετερόρρυθμων ή αστικών εταιριών ή στην κοινωνία ή στην κοινοπραξία.

ii) Των φυσικών προσώπων, μελών της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης, μεριζόμενη μεταξύ αυτών, κατά το ποσοστό συμμετοχής του καθενός στην εταιρία περιορισμένης ευθύνης, όταν οι διαχειριστές αυτής δεν είναι εταίροι της.

iii) Των διαχειριστών της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης που είναι και εταίροι της, μεριζόμενη μεταξύ αυτών κατά το ποσοστό συμμετοχής τους στην εταιρία περιορισμένης ευθύνης.

iiii) Των διευθυνόντων και εντεταλμένων συμβούλων, διοικητών ανωνύμων εταιριών και προέδρων των διοικητικών συμβουλίων τους, μεριζόμενη ισομερώς μεταξύ τους.

Αν στις πιο πάνω περιπτώσεις οι εταίροι των ομόρρυθμων ή ετερόρρυθμων ή περιορισμένης ευθύνης ή αστικών εταιριών, καθώς και των κοινωνιών ή κοινοπραξιών είναι νομικά πρόσωπα, η τεκμαρτή δαπάνη που προκύπτει με βάση τα επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης που έχουν στην κυριότητα ή την κατοχή τους λογίζεται ως τεκμαρτή δαπάνη των φυσικών προσώπων, που μετέχουν σε αυτά τα νομικά πρόσωπα, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο προηγούμενο

εδάφιο. Για τις αλλοδαπές επιχειρήσεις που δεν υπάγονται στις διατάξεις της περίπτωσης δ' του άρθρου 18, το ποσό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης διαβίωσης που προκύπτει με βάση αυτοκίνητα αυτής της περίπτωσης, ιδιοκτησίας ή κατοχής γραφείου, υποκαταστήματος ή πρακτορείου τους, εγκατεστημένο στην Ελλάδα, βαρύνει το πρόσωπο που εκπροσωπεί στην Ελλάδα την αλλοδαπή επιχείρηση και προΐσταται του οικείου γραφείου ή υποκαταστήματος ή πρακτορείου.

Η τεκμαρτή αυτή δαπάνη βαρύνει καθένα από τα φυσικά πρόσωπα που ορίζονται από τις διατάξεις αυτής της παραγράφου, ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής ή κατοικίας τους και δεν μπορεί για καθένα από αυτά τα πρόσωπα και για κάθε εταιρία να είναι ανώτερη από τη μεγαλύτερη τεκμαρτή δαπάνη που προκύπτει από αυτοκίνητο της εταιρίας. Στην περίπτωση κατά την οποία ο φορολογούμενος, η σύζυγος του και τα προστατευόμενα μέλη είναι κύριοι ή κάτοχοι και άλλων επιβατικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης, η τεκμαρτή δαπάνη που προκύπτει για τα αυτοκίνητα αυτά λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της συνολικής τεκμαρτής δαπάνης. Η τεκμαρτή δαπάνη που προκύπτει βάσει επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης του οποίου κύριος ή κάτοχος είναι ανήλικο τέκνο, λογίζεται ως τεκμαρτή δαπάνη του γονέα που έχει το μεγαλύτερο εισόδημα και αν αυτός έχασε τη γονική μέριμνα του άλλου γονέα. Σε περίπτωση απόκτησης ή μεταβίβασης με οποιονδήποτε τρόπο επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης κατά τη διάρκεια του έτους, η τεκμαρτή δαπάνη περιορίζεται σε τόσα δωδέκατα όσοι και οι μήνες κυριότητας ή κατοχής του αυτοκινήτου. Διάστημα μεγαλύτερο από δεκαπέντε (15) μέρες λογίζεται ως ολόκληρος μήνας. Τα ίδια εφαρμόζονται και στην περίπτωση ακινησίας ή ολοκληρωτικής καταστροφής του αυτοκινήτου από

οποιαδήποτε αιτία. Σε περίπτωση εικονικής μεταβίβασης αυτοκινήτου της περίπτωσης αυτή η εικονικής κτήσης αυτών από περισσότερα πρόσωπα, το τεκμήριο της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης του, ισχύει αυτοτελώς στο σύνολο της για καθέναν από τους συμβαλλόμενους. Ως εικονική θεωρείται ιδίως η μεταβίβαση ή η κτήση όταν πραγματοποιείται μεταξύ συγγενών εξ αίματος ή εξ αγχιστείας κατ' ευθείαν γραμμή ή εκ πλαγίου μέχρι και τον τρίτο βαθμό, οπότε επιτρέπεται και η ανταπόδειξη. Όταν η συγκυριότητα είναι πραγματική, η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη μερίζεται κατά το λόγο των ιδανικών μεριδίων καθενός συγκυρίου.

Προκειμένου για εκπαιδευτές οδηγών αυτοκινήτων, καθώς και για τις επιχειρήσεις ενοικίασης αυτοκινήτων, που χρησιμοποιούν για το σκοπό αυτόν περισσότερα επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης, για τον υπολογισμό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης λαμβάνεται υπόψη το αυτοκίνητο που δίνει τη μεγαλύτερη τεκμαρτή δαπάνη. Στις περιπτώσεις ενοικίασης ή χρηματοδοτικής μίσθωσης αυτοκινήτων επιβατικών ιδιωτικής ή μικτής χρήσης, η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη, που αντιστοιχεί στο χρόνο χρησιμοποίησης αυτών, βαρύνει το μισθωτή τους.

Οι διατάξεις της παρούσας περίπτωσης β' εφαρμόζονται ανάλογα και για τον προσδιορισμό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης με βάση το ύψος των ετήσιων εξόδων συντήρησης και κυκλοφορίας αυτοκινήτου μικτής χρήσης. Επίσης, οι διατάξεις αυτής της περίπτωσης εφαρμόζονται αναλόγως και για τα αυτοκίνητα τύπου JEEP. Για καθένα από αυτά τα οχήματα λαμβάνεται υπόψη κατ' επιλογή του φορολογουμένου:

αα) Το ποσό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης που προκύπτει από την εφαρμογή των διατάξεων των προηγούμενων εδαφίων αυτής της περίπτωσης, μειωμένο κατά είκοσι τοις εκατό (20%)

ββ) Η εργοστασιακή τιμολογιακή αξία τους, κατά το χρόνο της αγοράς τους, προσαυξημένη κατά ποσοστό ογδόντα τοις εκατό (80%). Για όσα από αυτά τα οχήματα έχουν ήδη ταξινομηθεί λαμβάνεται υπόψη η τιμολογιακή αξία της 31ης Δεκεμβρίου 1991, του ίδιου ή όμοιου με αυτά τύπου οχήματος.

γ) Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη με βάση τον κυβισμό του δίτροχου ή τρίτροχου ιδιωτικής χρήσης αυτοκινούμενου οχήματος, η οποία καθορίζεται στο ποσό των οκτακοσίων χιλιάδων (800.000) δραχμών για μοτοσικλέτα πεντακοσίων (500) κυβικών εκατοστών, προσαυξανόμενη με το ποσό των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) δραχμών ανά εκατό (100) κυβικά εκατοστά προκειμένου για μοτοσικλέτες με κυβισμό πάνω από πεντακόσια (500) κυβικά εκατοστά. Οι διατάξεις της προηγούμενης περίπτωσης εφαρμόζονται αναλόγως και στην παρούσα περίπτωση.

δ) Η ετήσια δαπάνη που καταβάλλεται για οικιακούς βοηθούς, οδηγούς αυτοκινήτων, δασκάλους και λοιπό προσωπικό, πολλαπλασιαζόμενη με συντελεστή δύο (2). Αν ο φορολογούμενος απασχολεί ένα μόνο οικιακό βοηθό, η καταβαλλόμενη γι' αυτόν ετήσια δαπάνη δεν αποτελεί τεκμήριο, όταν έχει τέκνο ηλικίας μέχρι δώδεκα (12) ετών που τον βαρύνει, με την προϋπόθεση ότι ο ίδιος και ο άλλος σύζυγος αποκτούν εισόδημα από παροχή εξαρτημένης εργασίας, άσκηση εμπορικής ή γεωργικής επιχείρησης ή επαγγέλματος από αυτά που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 48 ατομικώς, ή από συμμετοχή σε κοινοπραξία, κοινωνία, αστική κερδοσκοπική εταιρία ή σε ομόρρυθμη ή

ετερόρρυθμη εταιρία ως ομόρρυθμο μέλος, ή όταν ο ίδιος ή πρόσωπο που συνοικεί με αυτόν και τον βαρύνει παρουσιάζει αναπηρία εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και πάνω από διανοητική καθυστέρηση ή φυσική αναπηρία, ή έχει ηλικία πάνω από εξήντα πέντε (65) ετών.

ε) Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη σκαφών αναψυχής ιδιωτικής χρήσης κυριότητας ή κατοχής του φορολογουμένου, της συζύγου του ή των προσώπων που τους βαρύνουν κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου, η οποία ορίζεται ως εξής:

αα) Για μηχανοκίνητα σκάφη ανοικτού τύπου, ταχύπλοα και μη, ολικού μήκους μέχρι πέντε (5) μέτρα στο ποσό των εξακοσίων χιλιάδων (600.000) δραχμών, που προσαυξάνεται με το ποσό των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) δραχμών για κάθε μέτρο μήκους πάνω από τα πέντε (5) μέτρα.

ββ) Προκειμένου για ιστιοφόρα ή μηχανοκίνητα ή μικτά σκάφη με χώρο ενδιαίτησης η τεκμαρτή δαπάνη υπολογίζεται βάσει των μέτρων ολικού μήκους του σκάφους ως ακολούθως:

Μήκος σκάφους	Ετήσια τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης σε δραχμές
μέχρι 8 μέτρα	2.500.000
9 και 10 μέτρα	4.500.000
11 και 12 μέτρα	6.000.000
13 και 14 μέτρα	7.700.000
15 και 16 μέτρα	10.000.000
17 και 18 μέτρα	12.500.000
19 και 20 μέτρα	15.600.000
21 και 22 μέτρα	19.500.000
23 και 24 μέτρα	25.000.000
25 και 26 μέτρα	30.000.000
27 μέτρα και πάνω	36.000.000

Η τεκμαρτή δαπάνη από κάθε σκάφος μειώνεται ανάλογα με την παλαιότητα του κατά ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%), αν έχει περάσει χρονικό διάστημα πάνω από πέντε (5) έτη και μέχρι δέκα (10) έτη από το έτος που νηολογήθηκε για πρώτη φορά και είκοσι τοις εκατό (20%) αν έχει περάσει χρονικό διάστημα πάνω από δέκα (10) έτη.

Προκειμένου για σκάφη με μόνιμο πλήρωμα ναυτολογημένο για ολόκληρο ή μέρος του έτους, στην παραπάνω δαπάνη προστίθεται και η αμοιβή του πληρώματος πολλαπλασιαζόμενη με συντελεστή δύο (2). Τα σκάφη επαγγελματικής χρήσης δε λαμβάνονται υπόψη για το τεκμήριο της δαπάνης.

Οι διατάξεις της περίπτωσης β' εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση αυτή.

στ) Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη για αεροσκάφη, ελικόπτερα και ανεμόπτερα κυριότητας ή κατοχής του φορολογουμένου, της, συζύγου του ή των προσώπων που συνοικούν μαζί τους και τους βαρύνουν κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου, η οποία ορίζεται ως εξής:

αα) Για αεροσκάφη με κινητήρα κοινό, εσωτερικής καύσης και στροβιλοελικοφόρα, καθώς και ελικόπτερα στο ποσό των έξι εκατομμυρίων (6.000.000) δραχμών για τους εκατόν πενήντα (150) πρώτους ίππους, που προσαυξάνεται με το ποσό των πενήντα χιλιάδων (50.000) δραχμών για κάθε ίππο πάνω από τους εκατόν πενήντα (150) ίππους του κινητήρα αυτών.

ββ) Για αεροσκάφη αεριοπρωθούμενα (JET) στο ποσό των δεκαοκτώ χιλιάδων (18.000) δραχμών για κάθε λίμπρα ώθησης.

γγ) Για ανεμόπτερα στο ποσό του ενός εκατομμυρίου διακοσίων χιλιάδων (1.200.000) δραχμών.

Οι διατάξεις της περίπτωσης β' εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση αυτή.

2. Το συνολικό ποσό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης διαβίωσης του φορολογουμένου, της συζύγου του και των προσώπων που τους βαρύνουν, όπως αυτό προσδιορίζεται από την προηγούμενη παράγραφο, προσαυξάνεται κατά δέκα τοις εκατό (10%) για καθένα στοιχείο προσδιορισμού της δαπάνης αυτής πέρα από το δεύτερο.

Δεν προσαυξάνεται με κανένα ποσοστό η δαπάνη που προκύπτει κατά τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, όταν το ποσό αυτής δεν υπερβαίνει το ένα εκατομμύριο πεντακόσιες χιλιάδες (1.500.000) δραχμές.

3. Το ετήσιο συνολικό ποσό τεκμαρτής δαπάνης διαβίωσης που προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων μπορεί να αμφισβητηθεί από το φορολογούμενο όταν η πραγματική δαπάνη του φορολογουμένου και των μελών που τον βαρύνουν είναι μικρότερη από την τεκμαρτή δαπάνη, όπως αποδεικνύεται από τον υπόχρεο με βάση πραγματικά περιστατικά. Η επίκληση των περιστατικών αυτών μπορεί να γίνει μόνο από τους υπόχρεους οι οποίοι:

α) Υπηρετούν τη στρατιωτική θητεία τους στις Ένοπλες Δυνάμεις.

β) Είναι φυλακισμένοι.

γ) Νοσηλεύονται σε νοσοκομείο ή κλινική.

δ) Έχουν δικαίωμα εισαγωγής επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης με μειωμένους δασμούς, φόρους ή τέλη. Τα πρόσωπα που έχουν το δικαίωμα αυτό δύναται να επικαλούνται το περιστατικό αυτό για πέντε (5) έτη από το έτος του εκτελωνισμού του αυτοκινήτου εκτός από τους ναυτικούς, οι οποίοι μπορούν να το επικαλούνται για ένα (1) έτος από το έτος του εκτελωνισμού του αυτοκινήτου.

ε) Είναι άνεργοι και για το χρονικό διάστημα που δικαιούνται βοήθημα ανεργίας.

στ) Συγκατοικούν με συγγενείς πρώτου βαθμού και έχουν μειωμένες δαπάνες διαβίωσης, γιατί αποδεικνύεται ότι στις δαπάνες συμβάλλουν οι συγγενείς αυτοί οι οποίοι πραγματοποιούν εισόδημα από εμφανείς πηγές.

ζ) Είναι ορφανοί ανήλικοι οι οποίοι έχουν στην κυριότητα τους επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης από κληρονομιά του πατέρα ή της μητέρας τους.

η) Προσκομίζουν στοιχεία από τα οποία αποδεικνύεται ότι από γεγονότα ανώτερης βίας πραγματοποίησαν δαπάνη μικρότερη από την τεκμαρτή. Όταν συντρέχει μία ή περισσότερες από τις περιπτώσεις αυτής της παραγράφου, ο φορολογούμενος υποχρεούται να υποβάλει μαζί με τη δήλωση του και τα αναγκαία δικαιολογητικά για την απόδειξη των ισχυρισμών του. Ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας ελέγχει την ακρίβεια των ισχυρισμών και τα αποδεικτικά στοιχεία του φορολογουμένου και μειώνει ανάλογα την ετήσια τεκμαρτή δαπάνη στην οποία αναφέρονται οι ισχυρισμοί και τα αποδεικτικά στοιχεία.

Ε. ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΤΕΚΜΗΡΙΟΥ

Το τεκμήριο προσδιορισμού της ετήσιας δαπάνης δεν εφαρμόζεται:

α) Προκειμένου για τεκμαρτή δαπάνη, η οποία προκύπτει βάσει ενός επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης μέχρι και δεκατέσσερις (14) φορολογήσιμους ίππους, το οποίο ανήκει στην κυριότητα ή κατοχή πολυτέκνου με τέσσερα (4) τουλάχιστον τέκνα που τον βαρύνουν ή της συζύγου του και των προσώπων που συνοικούν μαζί τους και τους βαρύνουν.

β) Προκειμένου για τεκμαρτή δαπάνη, η οποία προκύπτει βάσει επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης αναπήρου, το οποίο

απαλλάσσεται από τα τέλη κυκλοφορίας.

γ) Προκειμένου για αλλοδαπό προσωπικό που δε διαμένει μόνιμα στην Ελλάδα ή ημεδαπό προσωπικό που διαμένει μόνιμα στο εξωτερικό και απασχολείται αποκλειστικά σε επιχειρήσεις που υπάγονται στις διατάξεις του Α.Ν.89/1967, του Α.Ν.378/1968 και του άρθρου 25 του Ν.27/1975, για το ποσό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης, η οποία προκύπτει βάσει του επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης ή του ενοικίου.

δ) Προκειμένου για αλλοδαπές επιχειρήσεις που υπάγονται στις διατάξεις του Α.Ν.89/1967, του Α.Ν.378/1968 και του άρθρου 25 του Ν.27/1975, για το ποσό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης, η οποία προκύπτει βάσει επιβατικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης.

ε) Προκειμένου για τεκμαρτή δαπάνη η οποία προκύπτει βάσει ενός επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης, ιδιοκτησίας προσώπου που το εισήγαγε με μειωμένους δασμούς, φόρους ή τέλη λόγω μετοικεσίας του από την αλλοδαπή για το έτος εκτελωνισμού του αυτοκινήτου και τα δύο

(2) επόμενα έτη, εφόσον ο δικαιούχος της απαλλαγής εξακολουθεί και κατά τα έτη αυτά να κατοικεί στην Ελλάδα.

στ) Προκειμένου για τη δαπάνη που καταβάλλεται για αγορά ορισμένων τίτλων (π.χ. ομολόγων του Δημοσίου κ.λπ.) για τους οποίους έχουμε προαναφερθεί αναλυτικά κατά την περιγραφή των ποσών που γράφονται στους Κωδικούς 733-734.

ζ) Όταν η διαφορά μεταξύ του εισοδήματος που δηλώθηκε από το φορολογούμενο, τη σύζυγό του και τα πρόσωπα που τους βαρύνουν και της συνολικής ετήσιας δαπάνης αυτών είναι μικρότερη από ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) του εισοδήματος που δηλώθηκε με την αρχική εμπρόθεσμη δήλωσή τους το ίδιο έτος. Κατά τον υπολογισμό αυτής της διαφοράς δεν λαμβάνονται υπόψη τα εισοδήματα που απαλλάσσονται από τη φορολογία ή φορολογούνται αυτοτελώς ή με ειδικό τρόπο, καθώς και τα ποσά που έχουν γραφεί στον Πίνακα 7 της δήλωσης.

Σημειώνεται ότι στις παραπάνω περιπτώσεις οι φορολογούμενοι πρέπει να συμπληρώσουν όλες τις οικείες στήλες που τους αφορούν στη δήλωση, καθώς και στην τυχόν κατάσταση των αυτοκινήτων που θα έχουν συμπληρώσει, σύμφωνα με όσα έχουν προαναφερθεί. **Δε θα γραφεί μόνο το ποσό της τεκμαρτής δαπάνης διαβίωσης που προκύπτει:**

α) με βάση το Ε.Ι.Χ αυτοκίνητο στις περιπτώσεις α, β, γ, δ και ε,

β) με βάση το ενοίκιο (πραγματικό ή τεκμαρτό) της δευτερεύουσας κατοικίας στην περίπτωση γ.

Αλλαγές που έγιναν έως και το 2001 σχετικά με το άρθρο 16 του νόμου 2238/1994 :

(1) Η περίπτωση α' της παραγράφου 1 του άρθρου 16 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 4 του Ν. 3091/2002 και ισχύει για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.2003 και μετά. Η περίπτωση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

α) Το ετήσιο τεκμαρτό ή καταβαλλόμενο μίσθωμα για δευτερεύουσα κατοικία, γενικώς, εφόσον η επιφάνειά της υπερβαίνει τα εκατό (100) τετραγωνικά μέτρα, το οποίο πολλαπλασιάζεται με συντελεστή δυο (2). Αν ο φορολογούμενος, η σύζυγος του και τα πρόσωπα που συνοικούν με αυτόν και τον βαρύνουν έχουν στην κατοχή ή στην κυριότητά τους περισσότερα ακίνητα με συνολική επιφάνεια άνω των εκατό (100) τετραγωνικών μέτρων, τα οποία χρησιμοποιούνται από αυτούς ως δευτερεύουσα κατοικία τότε για τον υπολογισμό του πραγματικού ή του τεκμαρτού μισθώματος τους λαμβάνονται υπόψη ,όλες οι μισούμενες ή ιδιοκατοικούμενες κατοικίες τους. Κατ' εξαίρεση, δεν λαμβάνεται υπόψη η τεκμαρτή δαπάνη για δευτερεύουσα κατοικία με επιφάνεια μέχρι εκατό (100) τετραγωνικά μέτρα, που βρίσκεται σε χωριό ή πόλη με πληθυσμό κάτω από πέντε χιλιάδες (5.000) κατοίκους και η οποία περιήλθε στο φορολογούμενο ή τη σύζυγο του από κληρονομιά, προίκα ή γονική παροχή, εκτός από τις κατοικίες που βρίσκονται σε περιοχές, οι οποίες χαρακτηρίζονται κατά την κείμενη νομοθεσία ως τουριστικοί τόποι.

(2) Ο πίνακας του πρώτου εδαφίου της περίπτωσης β' της παραγρ. 1 του άρθρου 16 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγρ. 26 του

άρθρου 9 του Ν. 2948/2001 (ΦΕΚ 242Α'/19.10.2001) και ισχύει από 1.1.2001 (βλ. άρθρο 28 § 3 Ν. 2948/2001).

Ο πίνακας που αντικαταστάθηκε και ίσχυε για τεκμαρτές δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.1997 και μετά είχε ως εξής:

Φορολογήσιμοι ίπποι αυτοκινήτου	Ετήσια τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης
μέχρι 7	1.650.000
8	2.100.000
9	2.750.000
10	3.400.000
11	4.050.000
12	4.850.000
13	5.700.000
14	7.000.000
15	9.050.000
16	11.450.000
17	14.100.000
18	16.900.000
19	19.700.000
20	22.700.000
21	25.800.000
22 -23	29.100.000
24 -25	32.700.000
26 -27	36.800.000
28 Και άνω	38.500.000

(3) Τα ποσοστά μείωσης της τεκμαρτής δαπάνης των επιβατικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης λόγω παλαιότητας αυτών, που προβλέπονται από τις υποπερίπτώσεις αά', ββ' και γγ' της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 16 ορίστηκαν σε δεκαπέντε τοις εκατό (15%), είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) και σαράντα τοις εκατό (40%) αντίστοιχα, με την παράγραφο 3 του άρθρου 9 του Ν. 2459/1997 και ισχύουν για τις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν από 1.1.1996 και μετά. Προηγουμένως τα ποσοστά αυτά ήταν 20%, 30% και 50% αντίστοιχα.

(4) Το δεύτερο εδάφιο της υποπερίπτωσης γγ' της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 16 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 4 του Ν. 2579/1998 και ισχύει για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.1998 και μετά. Το εδάφιο που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

Το ίδιο ποσοστό μείωσης υπολογίζεται για τη δαπάνη που προκύπτει με βάση το αυτοκίνητο που έχει αγοραστεί από τον Οργανισμό Διαχείρισης Δημόσιου Υλικού (Ο. Δ. Δ. Υ.), για τη δαπάνη που προκύπτει με βάση αυτοκίνητο που ανήκει στην κυριότητα του φορολογουμένου για χρονικό διάστημα πάνω από δέκα (10) έτη, εφόσον αυτός έχει ηλικία πάνω από εξήντα (60) έτη και αποκτά αποκλειστικώς εισοδήματα από συντάξεις ή και από ιδιοκατοίκηση κύριας και δευτερεύουσας κατοικίας καθώς και όταν πρόκειται για επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης τα οποία είναι ειδικά διασκευασμένα για αναπήρους.

(5) Η υποπερίπτωση δδ' της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 16 προστέθηκε με την παράγραφο 3 του άρθρου 4 του Ν.

2579/1998 και ισχύει για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.1998 και μετά.

(6) Η υποπερίπτωση εε' της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 16 προστέθηκε με την παράγραφο 11 του άρθρου 2 του Ν. 2753/1999 και ισχύει για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από την 1.1.1999 και μετά.

(7) Το πέμπτο εδάφιο της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 16 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 2 που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

Για τις αλλοδαπές επιχειρήσεις που δεν υπάγονται στις διατάξεις της περίπτωσης δ' του άρθρου 18, το ποσό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης διαβίωσης που προκύπτει με βάση αυτοκίνητα αυτής της περίπτωσης, ιδιοκτησίας ή κατοχής γραφείου, υποκαταστήματος ή πρακτορείου τους, εγκατεστημένο στην Ελλάδα βαρύνει το πρόσωπο που εκπροσωπεί στην Ελλάδα την αλλοδαπή επιχείρηση και προΐσταται του οικείου γραφείου η υποκαταστήματος η πρακτορείου».

(8) Η υποπερίπτωση ββ' του τελευταίου εδαφίου της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 16 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 4 του άρθρου 4 του Ν. 2579/1998 και ισχύει για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.1998 και μετά. Η διάταξη που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

«ββ) η εργοστασιακή τιμολογιακή αξία τους, κατά το χρόνο της αγοράς τους, προσαυξημένη κατά ποσοστό ογδόντα τοις εκατό (80%). Για όσα από αυτά τα οχήματα έχουν ήδη ταξινομηθεί λαμβάνεται υπόψη η

τιμολογιακή αξία της 31ης Δεκεμβρίου 1991, του ίδιου ή όμοιου με αυτά τύπου οχήματος.

(9) Οι περιπτώσεις γ' και δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 16 καταργήθηκαν με την παράγραφο 10 του άρθρου 4 του Ν. 2873/2000 για δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.2001 και μετά.

Οι περιπτώσεις που καταργήθηκαν είχαν ως εξής:

γ) Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη με βάση τον κυβισμό του δίτροχου ή τρίτροχου ιδιωτικής χρήσης αυτοκινούμενου οχήματος, η οποία καθορίζεται στο ποσό των δύο χιλιάδων εννιακοσίων (2.900) ευρώ για μοτοσικλέτα πεντακοσίων (500) κυβικών εκατοστών, προσαυξανόμενη με το ποσό των πεντακοσίων ογδόντα (580) ευρώ ανά εκατό (100) κυβικά εκατοστά προκειμένου για μοτοσικλέτες με κυβισμό πάνω από πεντακόσια (500) κυβικά εκατοστά. Οι διατάξεις της προηγούμενης περίπτωσης εφαρμόζονται αναλόγως και στην παρούσα περίπτωση».

δ) Η ετήσια δαπάνη που καταβάλλεται για οικιακούς βοηθούς, οδηγούς αυτοκινήτων, δασκάλους και λοιπό προσωπικό, πολλαπλασιαζόμενη με συντελεστή δύο (2). Αν ο φορολογούμενος απασχολεί ένα μόνο οικιακό βοηθό, η καταβαλλόμενη γι' αυτόν ετήσια δαπάνη δεν αποτελεί τεκμήριο, όταν ο ίδιος ή πρόσωπο που συνοικεί με αυτόν και τον βαρύνει παρουσιάζει αναπηρία εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και πάνω από διανοητική καθυστέρηση ή φυσική αναπηρία ή έχει ηλικία πάνω από εξήντα πέντε (65) ετών.

(10) Η υποπερίπτωση αα' της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 16 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 3 του άρθρου 4. Η υποπερίπτωση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

αα) Για μηχανοκίνητα σκάφη ανοικτού τύπου, ταχύπλοα και μη, ολικού μήκους μέχρι τρία (3) μέτρα στο ποσό των χιλίων διακοσίων ενενήντα (1.290) ευρώ, που προσαυξάνεται με το ποσό των εξακοσίων σαράντα (640) ευρώ για κάθε μέτρο μήκους πάνω από τα τρία (3) μέτρα (3) Ο πίνακας του πρώτου εδαφίου της υποπερίπτωσης ββ' της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 16 τέθηκε όπως αναμορφώθηκε με την παράγραφο 4 του άρθρου 4 του Ν. 3091/2002 και ισχύει για δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.2003 και μετά. Η αναμόρφωση αυτή (διπλασιασμός) δεν αφορά το δεύτερο, τρίτο και τέταρτο εδάφιο της υποπερίπτωσης αυτής. Ο πίνακας που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

Μήκος σκάφους	Ετήσια τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης
Μέχρι 8 μέτρα	10.500
πάνω από 8 και μέχρι 10 μέτρα	19.000
πάνω από 10 και μέχρι 12 μέτρα	27.800
πάνω από 12 και μέχρι 14 μέτρα	37.200
πάνω από 14 και μέχρι 16 μέτρα	47.500
πάνω από 16 και μέχρι 18 μέτρα	58.900
πάνω από 18 και μέχρι 20 μέτρα	72.100
πάνω από 20 και μέχρι 22 μέτρα	87.400
πάνω από 22 και μέχρι 24 μέτρα	105.000
πάνω από 24 και μέχρι 26 μέτρα	125.000
πάνω από 26 και μέχρι 28 μέτρα	147.900
πάνω από 28 και μέχρι 30 μέτρα	174.000
πάνω από 30 και μέχρι 32 μέτρα	203.600
πάνω από 32 μέτρα	227.700

(11) Το εδάφιο αυτό της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 16 προστέθηκε με την παράγραφο 12 του άρθρου 2 του Ν. 2753/1999 και ισχύει για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από την 1.1.1999 και μετά.

(12) Η περίπτωση στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 16 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 5 του άρθρου 4 του Ν. 2753/1999 και ισχύει για δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.2001 και μετά. Η περίπτωση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

στ) Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη για αεροσκάφη, ελικόπτερα και ανεμόπτερα κυριότητας ή κατοχής του φορολογουμένου, της συζύγου του ή των προσώπων που συνοικούν μαζί τους και τους βαρύνουν κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου, η οποία ορίζεται ως εξής:

αα) Για αεροσκάφη με κινητήρα κοινό, εσωτερικής καύσης και στροβιλοελικοφόρα καθώς και ελικόπτερα στο ποσό των τριάντα δύο χιλιάδων διακοσίων (32.200) ευρώ για τους εκατόν πενήντα (150) πρώτους ίππους, που προσαυξάνεται με το ποσό των διακοσίων εξήντα (260) ευρώ για κάθε ίππο πάνω από τους εκατόν πενήντα (150) ίππους του κινητήρα αυτών.

ββ) Για αεροσκάφη αεριοπρωθούμενα (JET) στο ποσό των ενενήντα πέντε (95) ευρώ για κάθε λίμπρα ώθησης.

γγ) Για ανεμόπτερα στο ποσό των έξι χιλιάδων τετρακοσίων πενήντα (6.450) ευρώ.

Οι διατάξεις της περίπτωσης β' εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση αυτή.

(13) Η περίπτωση ζ' της παραγράφου 1 του άρθρου 16 προστέθηκε με την παράγραφο 9 του άρθρου 4 του Ν. 2579/1998 και ισχύει για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.1998 και μετά.

(14) Τα ποσά τεκμαρτής δαπάνης της κλίμακας του δεύτερου εδαφίου της περίπτωσης ζ' της παραγράφου 1 του άρθρου 16 τέθηκαν όπως αναμορφώθηκαν (διπλασιάστηκαν) με την παράγραφο 6 του άρθρου 4 του Ν. 2873/2000 και ισχύουν για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.2001 και μετά.

Η κλίμακα που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

«Επιφάνεια της δεξαμενής κολύμβησης δεξαμενής (σε τετραγ. μέτρα)	Ετήσια τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης εξωτερικής
Από 25 μέχρι και 60	(σε ευρώ) 5.800
Πάνω από 60 μέχρι και 120	14.600
Πάνω από 120	23.400

(15) Η παράγραφος 2 του άρθρου 16 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 5 του Ν. 2873/2000 και ισχύει για τα εισοδήματα που αποκτούν ή τις δαπάνες που πραγματοποιούν οι υπόχρεοι από 1.1.2001 και μετά. Η παράγραφος που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

2. Το συνολικό ποσό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης διαβίωσης του φορολογουμένου, της συζύγου του και των προσώπων που τους βαρύνουν, όπως αυτό προσδιορίζεται από την προηγούμενη παράγραφο, προσαυξάνεται κατά δέκα τοις εκατό (10%) για καθένα στοιχείο προσδιορισμού της δαπάνης αυτής πέρα από το δεύτερο. Δεν προσαυξάνεται με κανένα ποσοστό η δαπάνη που προκύπτει κατά τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, όταν το ποσό αυτής δεν υπερβαίνει το ένα εκατομμύριο πεντακόσιες χιλιάδες (1.500.000) δραχμές.

(16) Η φράση επτά χιλιάδες τριακόσια πενήντα (7.350) ευρώ τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 34 του άρθρου 9 του Ν. 2948/2001 (ΦΕΚ 242Α'/ 19.10.2001) και ισχύει από 1.1.2002 (βλ. άρθρο 28 § 3 Ν. 2948/2001). Η φράση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής: δύο εκατομμύρια πεντακόσιες χιλιάδες (2.500.000) δραχμές.

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

(1) Η περίπτωση δ' της παραγράφου 3 του άρθρου 16, καταργήθηκε από 1.1.1998 με την παράγραφο 13 του άρθρου 4 του Ν. 2579/1998 γιατί το θέμα αυτό ρυθμίζεται διαφορετικά με την περίπτωση ε' του άρθρου 18 του Ν. 2238/1994, η οποία προστέθηκε με την παράγραφο 12 του άρθρου 4 του Ν.2579/1998, καθώς και με την παράγραφο 3 του άρθρου 4 του ίδιου νόμου.

(2) Τα δύο τελευταία εδάφια της παραγράφου 3 του άρθρου 16 προστέθηκαν με την παράγραφο 2 του άρθρου 5 του Ν. 2873/2000 και ισχύουν για τα εισοδήματα που αποκτούν ή τις δαπάνες που πραγματοποιούν οι υπόχρεοι από 1.1.2001 και μετά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΤΡΙΤΟ

**ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ
ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ**

ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΒΕΒΑΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

ΔΗΛΩΣΗ-ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ

ΠΡΟΣΩΠΩΝ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΒΕΒΑΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΔΗΛΩΣΗ-ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ

ΑΡΘΡΟ 61

ΥΠΟΧΡΕΟΙ ΣΕ ΥΠΟΒΟΛΗ ΔΗΛΩΣΗΣ

1. Κάθε φυσικό πρόσωπο, για το οποίο συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 2, έχει υποχρέωση να υποβάλλει δήλωση, εφόσον το ετήσιο φορολογούμενο εισόδημά του υπερβαίνει το ποσό των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ.

Υποχρέωση για υποβολή δήλωσης υπάρχει επίσης και όταν το συνολικό εισόδημα του φορολογουμένου είναι μικρότερο από τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ, αλλά στο εισόδημα αυτό περιλαμβάνεται και ζημία από εμπορική επιχείρηση ή γεωργική εκμετάλλευση, την οποία δικαιούται κατά τις διατάξεις του άρθρου 4 να συμψηφίσει με εισοδήματα του ίδιου και των επόμενων ετών. Παράλειψη του υπόχρεου να επιδώσει μέχρι το τέλος του οικείου οικονομικού έτους δήλωση, η οποία αναγράφει τη ζημιά που προέκυψε στο ίδιο ή τα προηγούμενα αυτού οικονομικά έτη, του στερεί το δικαίωμα να τη συμψηφίσει.

Κατ' εξαίρεση, τα φυσικά πρόσωπα τα οποία αποκτούν εισόδημα αποκλειστικά από μισθωτές υπηρεσίες και για τα οποία δεν συντρέχει μία από τις πιο κάτω περιπτώσεις α', β', στ', ζ' ή, ια' αυτής της

παραγράφου, **δεν υποχρεούνται να υποβάλλουν δήλωση, εφόσον:**

α) κατοικούν στην Ελλάδα και το ετήσιο φορολογούμενο εισόδημά τους είναι μέχρι έξι (6.000) χιλιάδες ευρώ ή

β) το ετήσιο φορολογούμενο εισόδημά τους ανεξαρτήτως ποσού προέρχεται από ένα μόνο φορέα, ο οποίος έχει διενεργήσει τελική εκκαθάριση φόρου σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 59. Τα πρόσωπα της περίπτωσης β' του προηγούμενου εδαφίου, εφόσον το ετήσιο φορολογούμενο εισόδημά τους είναι πάνω από έξι χιλιάδες (6.000) ευρώ, αντί δήλωσης φορολογίας εισοδήματος υποβάλλουν απλουστευμένη δήλωση εισοδηματικής κατάστασης. Φυσικά πρόσωπα, κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, που έχουν την κατοικία τους στην Ελλάδα, υποχρεούνται να υποβάλλουν δήλωση, εφόσον το ετήσιο καθαρό γεωργικό τους εισόδημα υπερβαίνει το ποσό των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ⁽²⁾ και δεν συντρέχει για τα πρόσωπα αυτά μία από τις περιπτώσεις α' έως ια' αυτής της παραγράφου.

Φυσικά πρόσωπα, τα οποία αποκτούν και γεωργικό εισόδημα, χωρίς να είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, υποχρεούνται να υποβάλλουν δήλωση, ανεξάρτητα από το ύψος του καθαρού γεωργικού εισοδήματος που αποκτούν ή το ύψος των επιδοτήσεων που λαμβάνουν ή το ύψος του επιστρεφόμενου φόρου προστιθέμενης αξίας που εισπράττουν.

Αν ο φορολογούμενος κατοικεί στην αλλοδαπή, υπόχρεοι σε υποβολή δήλωσης είναι αλληλεγγύως με αυτόν, οι αντιπρόσωποι ή οι πράκτορές του στην Ελλάδα. Υπόχρεοι σε υποβολή δήλωσης για τα εισοδήματά τους, ανεξάρτητα από το αν υπόκεινται ή όχι σε φόρο κατά τις διατάξεις του παρόντος είναι και:

α) Οι κύριοι ή κάτοχοι επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης ή ημιφορτηγού, εκτός από αγροτικό ημιφορτηγό, ή αυτοκινήτου μικτής χρήσης ή αυτοκινήτου τύπου JEEP ή αεροσκάφους, κότερου ή θαλαμηγού ή ακάτου ή σκαφών αναψυχής, εκτός από αυτοκίνητα ή σκάφη αναψυχής που δεν λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό της συνολικής ετήσιας δαπάνης διαβίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18, καθώς και όσοι έχουν στη διάθεσή τους για τις ατομικές ή οικογενειακές τους ανάγκες τέτοιου είδους μεταφορικά μέσα, τα οποία ανήκουν είτε στη σύζυγό τους είτε στα μέλη που τους βαρύνουν είτε σε εταιρίες στις οποίες αυτοί μετέχουν ως εταίροι, διαχειριστές εταίροι ή είναι πρόεδροι ή διοικητές.

β) Όσοι διατηρούν στην προσωπική τους υπηρεσία ένα ή και περισσότερα πρόσωπα ως μισθωτούς.

γ) Όσοι ασκούν ατομική επιχείρηση ή ελευθέριο επάγγελμα.

δ) Όσοι μετέχουν σε προσωπική ή περιορισμένης ευθύνης εταιρία ή κοινοπραξία ή κοινωνία ή αστική εταιρία που ασκεί επιχείρηση ή επάγγελμα.

ε) Όσοι έχουν εισόδημα από εκμίσθωση ακινήτων πάνω από εξακόσια (600) ευρώ το έτος.

στ) Όσοι αγοράζουν ακίνητα ή ανεγείρουν οικοδομή.

ζ) Όσοι διατηρούν μία ή περισσότερες δευτερεύουσες κατοικίες με συνολική επιφάνεια πάνω από εκατόν πενήντα (150) τετραγωνικά

μέτρα ή κατοικούν σε οικοδομή με επιφάνεια πάνω από διακόσια (200) τετραγωνικά μέτρα.

η) Όσοι είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, εφόσον λαμβάνουν επιδοτήσεις ποσού άνω των χιλίων πεντακοσίων (1.500) ευρώ, για προϊόντα φυτικής παραγωγής ή δύο χιλιάδων διακοσίων πενήντα (2.250) ευρώ, για προϊόντα ζωικής παραγωγής. Επίσης, όσοι λαμβάνουν καλλιεργητικά δάνεια πάνω από πέντε χιλιάδες εννιακόσια (5.900) ευρώ ή όταν το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού τους αυτής της κατηγορίας στην τράπεζα την 31 η Δεκεμβρίου κάθε έτους υπερβαίνει τα πέντε χιλιάδες εννιακόσια (5.900) ευρώ.

θ) Όσοι έχουν άδεια της αρμόδιας αρχής να πωλούν αγαθά πλανοδίως ή στις λαϊκές αγορές.

ι) Όσοι κατέχουν ή καλλιεργούν ορισμένη έκταση γεωργικής γης, καθώς και όσοι εισπράττουν επιστρεφόμενο φόρο προστιθέμενης αξίας. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται η ελάχιστη έκταση, σε σχέση με το είδος της καλλιέργειας, το ύψος του επιστρεφόμενου φόρου προστιθέμενης αξίας και κάθε άλλη λεπτομέρεια που είναι αναγκαία για την εφαρμογή αυτής της περίπτωσης.

ια) Οποιοσδήποτε, εφόσον προσκληθεί γι' αυτό εγγράφως από τον αρμόδιο προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας. Στην περίπτωση αυτήν ο καλούμενος υποχρεούται να υποβάλλει τις οικείες δηλώσεις μέσα στην προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία της επίδοσης σε αυτόν της οικείας πρόσκλησης.

ιβ) Όποιος έχει υπερβεί το εικοστό πέμπτο (250) έτος της ηλικίας του, εκτός αν αποκτά εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες μέχρι το ποσό των οκτακοσίων χιλιάδων (800.000) δραχμών ή και από ιδιοκατοίκηση κύριας κατοικίας με επιφάνεια μέχρι εξήντα (60) τετραγωνικά μέτρα ή είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότης.

Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορούν να αναπροσαρμόζονται τα ποσά που αναφέρονται στο πέμπτο εδάφιο και στο πρώτο εδάφιο της περίπτωσης η' αυτής της παραγράφου, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων αυτών.

2. Για τους εγγάμους, για τους οποίους συντρέχουν οι προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 5, υπόχρεος σε επίδοση δήλωσης είναι ο σύζυγος και για τα εισοδήματα της συζύγου του. Ειδικά, υποχρεούνται να επιδώσουν φορολογική δήλωση ο καθένας χωριστά για το συνολικό εισόδημά του οι σύζυγοι όταν:

α) Έχει διακοπεί η έγγαμη συμβίωση κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης.

Το βάρος της απόδειξης για τη διακοπή φέρει ο φορολογούμενος.

β) Ο ένας από τους δύο σύζυγους είναι σε κατάσταση πτώχευσης.

γ) Ο ένας από τους δύο συζύγους έχει υποβληθεί σε δικαστική συμπάρσταση.

Στην περίπτωση της παραγράφου 4 του άρθρου 5, για τα εισοδήματα των ανήλικων τέκνων, υπόχρεος για την υποβολή της δήλωσης είναι ο

πατέρας ή, αν αυτός δεν υπάρχει ή δεν έχει τη γονική μέριμνα, η μητέρα.

3. Υπόχρεος σε υποβολή δήλωσης, στις πιο κάτω περιπτώσεις, είναι:

α) Σε περιπτώσεις σχολάζουσας κληρονομιάς ή επιδικίας ή μεσεγγύηση κατά περίπτωση, ο κηδεμόνας ή ο προσωρινός διαχειριστής ή ο μεσεγγυούχος.

β) Για τους ανήλικους ή αυτούς που έχουν υποβληθεί σε δικαστική συμπαράσταση, κατά περίπτωση, ο επίτροπος ή ο κηδεμόνας ή ο δικαστικός συμπαραστάτης.

γ) Σε περίπτωση θανάτου του φορολογουμένου, οι κληρονόμοι του για το σύνολο του εισοδήματος που απέκτησε μέχρι τη χρονολογία του θανάτου του. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής των διατάξεων αυτής της παραγράφου.

4. Η δήλωση αποτελεί δεσμευτικό τίτλο για το φορολογούμενο. Μπορεί όμως, για λόγους συγγνωστής πλάνης, να την ανακαλέσει εν όλων ή εν μέρει φέροντας και το βάρος της απόδειξης των πραγματικών περιστατικών που τη συνιστούν. Η ανάκληση γίνεται με την υποβολή δήλωσης μέσα στο οικείο οικονομικό έτος στον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας, με την οποία ανακαλείται φορολογητέα ύλη ή τεκμαρτή και πραγματική δαπάνη η οποιοδήποτε προσδιοριστικό της δαπάνης στοιχείο, προκειμένου να προσδιοριστεί το εισόδημα με βάση τα τεκμήρια. Στην περίπτωση απόρριψης της ανάκλησης επιδίδεται, από τον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής

υπηρεσίας, με απόδειξη, γνωστοποίηση αυτής στο φορολογούμενο, ο οποίος μπορεί να την προσβάλει προσφεύγοντας, μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στο άρθρο 66 του ν. 2717/1999 (ΦΕΚ 97 Α'), ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου. Αν η ανακλητική δήλωση υποβληθεί σε χρόνο μεταγενέστερο του οικείου οικονομικού έτους, ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας υποχρεούται να γνωστοποιήσει στο φορολογούμενο, επί αποδείξει, ότι η ανάκληση δεν γίνεται δεκτή λόγω παρόδου του οικείου οικονομικού έτους και ο φορολογούμενος μπορεί να προσύγει μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στο άρθρο 66 του ν. 2717/1999 κατά της γνωστοποίησης αυτής ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου, το οποίο αποφαινεται στην ουσία. Η συζήτηση της προσφυγής προσδιορίζεται κατά προτίμηση μέσα σε τρεις (3) μήνες το αργότερο από την κατάθεση της προσφυγής. Ανάκληση δήλωσης με σκοπό την ανατροπή οριστικής και αμετάκλητης φορολογικής εγγραφής είναι ανεπίτρεπτη. Αν ο φορολογούμενος λάβει το εκκαθαριστικό σημείωμα μετά την 31η Δεκεμβρίου του οικείου οικονομικού έτους, η ανάκληση γίνεται μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στο άρθρο 66 του ν. 2717/1999.

5. Όταν ο φορολογούμενος έχει αμφιβολίες αναφορικά με την υποχρέωση επίδοσης δήλωσης για ορισμένα στοιχεία φορολογητέας ύλης, έχει το δικαίωμα να υποβάλλει δήλωση στην οποία γίνεται ρητή γι' αυτό επιφύλαξη, η οποία πρέπει να είναι ειδική και αιτιολογημένη. Κάθε γενική και αόριστη επιφύλαξη θεωρείται ανύπαρκτη και δεν επιφέρει κανένα αποτέλεσμα. **Ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας υποχρεούται να απαντήσει στην επιφύλαξη μέσα σε τρεις (3) μήνες από την ημερομηνία υποβολής της δήλωσης ως εξής:**

α) Είτε να δεχθεί την επιφύλαξη και να διαγράψει το ποσό της φορολογητέας ύλης για το οποίο έγινε η επιφύλαξη.

β) Είτε να απορρίψει την επιφύλαξη και να γνωστοποιήσει αυτό στο φορολογούμενο με ιδιαίτερη ανακοίνωση, την οποία θα του επιδώσει με απόδειξη ή με το κοινοποιούμενο για άλλες ανακρίβειες της δήλωσης φύλλο ελέγχου ή με το φύλλο ελέγχου που εκδόθηκε μετά από τη διενέργεια ελέγχου. Στην περίπτωση αυτή, αν δεν επέλθει διοικητική επίλυση της διαφοράς, ο φορολογούμενος δικαιούται να ζητήσει από το διοικητικό πρωτοδικείο, είτε με την προσφυγή που ασκεί για τυχόν άλλες διαφορές που προέκυψαν από τον έλεγχο, είτε με αυτοτελή αίτηση που υποβάλλεται μέσα στην προθεσμία για την υποβολή της προσφυγής, τη διαγραφή του ποσού της φορολογητέας ύλης για την οποία έγινε η επιφύλαξη. Η συζήτηση για την προσφυγή ή την αίτηση αυτή ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου προσδιορίζεται, κατά προτίμηση, μέσα σε τρεις (3) μήνες το αργότερο από την κατάθεση της προσφυγής ή της αίτησης.

Κατά τον ίδιο τρόπο μπορεί να γίνει επιφύλαξη αναφορικά με το χαρακτηρισμό της φορολογητέας ύλης και την υπαγωγή της σε άλλη φορολογία ή σε άλλη κατηγορία ή σε μειωμένο φορολογικό συντελεστή ή στις εκπτώσεις από το φορολογούμενο εισόδημα κ.λπ. Ειδικώς, όταν πρόκειται για υπαγωγή σε άλλη φορολογία ή κατηγορία εισοδήματος και γίνει δεκτή η επιφύλαξη, η δήλωση λογίζεται ότι υποβλήθηκε για τη φορολογία ή την κατηγορία αυτή. Η επιφύλαξη δεν συνεπάγεται αναστολή της βεβαίωσης και είσπραξης του αμφισβητούμενου φόρου. Όταν η επιφύλαξη γίνει δεκτή από τον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας ή το διοικητικό δικαστήριο, ενεργείται νέα εκκαθάριση του φόρου της δήλωσης και το επιπλέον ποσό αυτού που βεβαιώθηκε ή καταβλήθηκε εκπίπτει ή συμψηφίζεται με το φόρο που

προκύπτει με βάση τα οριστικά στοιχεία, όταν αυτός είναι μεγαλύτερος από το φόρο που προέκυψε με βάση τα στοιχεία της δήλωσης. Σε κάθε άλλη περίπτωση ο επιπλέον φόρος επιστρέφεται.

6. Οι διατάξεις της παραγράφου 4 αυτού του άρθρου εφαρμόζονται ανάλογα και όταν η δήλωση του υπόχρεου έχει υποβληθεί ηλεκτρονικά μέσω του διαδικτύου, η υποβολή όμως της δήλωσης με επιφύλαξη ή της όμοιας ανακλητικής γίνεται χειρόγραφα.

ΑΡΘΡΟ 62

ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ

1. Η δήλωση υποβάλλεται, είτε σε δύο (2) αντίτυπα, αυτοπροσώπως από τον υπόχρεο ή από πρόσωπο που έχει εξουσιοδοτηθεί από αυτόν ή ταχυδρομείται επί αποδείξει, είτε υποβάλλεται ηλεκτρονικά μέσω διαδικτύου, στον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας, που είναι αρμόδιος, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 63, μέχρι την 1 η Μαρτίου του οικείου οικονομικού έτους(2).

Κατ' εξαίρεση η δήλωση υποβάλλεται:

α) Μέχρι την 1η Απριλίου του οικείου οικονομικού έτους, όταν μεταξύ των εισοδημάτων του φορολογουμένου περιλαμβάνεται και γεωργικό εισόδημα ή εισόδημα από εκμίσθωση ή δωρεάν παραχώρηση γεωργικής γης.

β) Μέχρι τις 16 Απριλίου του οικείου οικονομικού έτους, όταν μεταξύ των εισοδημάτων του φορολογουμένου περιλαμβάνονται και κέρδη από ατομικές εμπορικές γενικά επιχειρήσεις, ή από την ατομική άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος, όταν τηρούνται βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων και εφόσον η διαχειριστική τους περίοδος λήγει μέσα στους μήνες Νοέμβριο ή Δεκέμβριο.

γ) Μέχρι τις 2 Μαΐου του οικείου οικονομικού έτους όταν μεταξύ των εισοδημάτων του φορολογούμενου περιλαμβάνεται:

αα) Εισόδημα από συμμετοχή σε εταιρία ή κοινοπραξία ή κοινωνία που δεν τηρούν βιβλία, ή τηρούν βιβλία πρώτης ή δεύτερης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, καθώς και εισόδημα από συμμετοχή σε εταιρία ή κοινοπραξία ή κοινωνία που τηρούν βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων ή αν αυτές έχουν ως αντικείμενο εργασιών την αντιπροσώπευση ή πρακτόρευση ασφαλιστικών εταιριών ή τη μεσιτεία ασφαλειών, καθώς και την πρακτόρευση ή αντιπροσώπευση τραπεζών ή αν αυτές συμμετέχουν σε εταιρία ή κοινοπραξία που τηρεί βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων και εφόσον η διαχειριστική περίοδος λήγει μέσα στους μήνες Νοέμβριο ή Δεκέμβριο του προηγούμενου ημερολογιακού έτους. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, οι οποίες δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να επεκτείνεται η εφαρμογή της διάταξης της υποπερίπτωσης αυτής και σε ορισμένες κατηγορίες υπόχρεων, των οποίων ο προσδιορισμός του εισοδήματος εξαρτάται, κατά κύριο λόγο, από την εκκαθάριση δοσοληπτικών λογαριασμών μεταξύ αυτών και επιχειρήσεων που τηρούν βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, στα οποία εμφανίζονται αυτοί οι λογαριασμοί.

ββ) Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες.

γγ) Εισόδημα που προέκυψε στο εξωτερικό.

δδ) Εισόδημα από αμοιβές ως αξιωματικού ή κατώτερου πληρώματος εμπορικών πλοίων.

εε) Εισόδημα που προέκυψε στην ημεδαπή, εφόσον ο φορολογούμενος δεν κατοικεί ούτε διαμένει σε αυτήν.

στστ) Εισόδημα που καταβάλλεται από ανώνυμη εταιρία στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της, για τις υπηρεσίες που παρέχουν με βάση ειδική σύμβαση μίσθωσης εργασίας ή εντολής.

ζζ) Η δήλωση υποβάλλεται σε εφαρμογή των διατάξεων της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 61, εφόσον ο φορολογούμενος δεν κατοικεί ούτε διαμένει στην ημεδαπή.

δ) Μέχρι την ημερομηνία που ορίζεται από την παράγραφο αυτήν για τα από κάθε πηγή εισοδήματα του δικαιούχου, του έτους είσπραξης ή απόκτησης των εισοδημάτων:

αα) από μισθώματα ακινήτων γενικά που καταβάλλονται αναδρομικώς με βάση νόμο ή δικαστική απόφαση.

ββ) από κάθε είδους αποδοχές και συντάξεις που καταβάλλονται αναδρομικώς με βάση νόμο, δικαστική απόφαση ή συλλογική σύμβαση, καθώς και από πρόσθετες αμοιβές και αποζημιώσεις του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 46.

γγ) από διατροφή που καταβάλλεται αναδρομικώς με βάση δικαστική απόφαση και

δδ) από υπηρεσίες ελευθέρου επαγγέλματος που αντιπροσωπεύουν εργασίες δύο ή περισσότερων ετών και καταβάλλονται μεταγενέστερα.

ε) Όταν, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της περίπτωσης β' της παραγράφου 5 του άρθρου 28 και του τρίτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 29, η διαχειριστική περίοδος είναι υπερδωδεκάμηνη, υποβάλλονται δύο δηλώσεις, μία για τη δωδεκάμηνη περίοδο και μία για τη μικρότερη περίοδο, μέσα στην προθεσμία που ορίζεται για την υποβολή της δήλωσης της δωδεκάμηνης περιόδου. Η υποβολή της δήλωσης πραγματοποιείται ανάλογα με το τελευταίο ψηφίο του αριθμού φορολογικού μητρώου (Α.Φ.Μ) του φορολογουμένου, με αρχή, για το ψηφίο 1, τις ημερομηνίες που αναφέρονται στις παραπάνω περιπτώσεις και ολοκληρώνεται μέσα σε έντεκα (11) εργάσιμες ημέρες, εκτός των υποπεριπτώσεων ββ', γγ', δδ' και εε' της περίπτωσης γ' που ολοκληρώνεται σε είκοσι δύο (22) εργάσιμες ημέρες.

Ειδικά οι δηλώσεις που υποβάλλονται ηλεκτρονικά μέσω διαδικτύου μπορούν να υποβάλλονται μέχρι την έναρξη του ωραρίου λειτουργίας των δημόσιων υπηρεσιών της επόμενης ημέρας από την ημέρα λήξης της προθεσμίας τους(2).

στ) Στην περίπτωση γ' της παραγράφου 3 του προηγούμενου άρθρου, η προθεσμία υποβολής της δήλωσης παρατείνεται για περίοδο δύο (2) μηνών μετά τη λήξη της προθεσμίας για την αποποίηση της κληρονομιάς, εφόσον η λήξη αυτής της προθεσμίας συμπίπτει με ημερομηνία πριν από την παρέλευση έξι (6) μηνών από το θάνατο του υπόχρεου φορολογουμένου. Η προθεσμία αυτή υπολογίζεται ανάλογα και για τους εκ διαθήκης κληρονόμους του αποβιώσαντος, εφόσον αυτοί δεν καλούνται στην κληρονομιά κατά την τάξη της εξ αδιαθέτου διαδοχής.

Αν δημοσιευθεί διαθήκη με την οποία ο αποβιώσας διαθέτει την περιουσία του διαφορετικά από ότι προβλέπεται κατά την τάξη της εξ

αδιαθέτου διαδοχής, για τους μη τετιμημένους, οι οποίοι είχαν, κατ' αρχή, υποχρέωση υποβολής δήλωσης ως εξ αδιαθέτου κληρονόμοι του αποβιώσαντος, δεν επιβάλλονται κυρώσεις για τη μη υποβολή δήλωσης. Κατά την εφαρμογή των διατάξεων του προηγούμενου εδαφίου, τυχόν κυρώσεις που επιβλήθηκαν στους μη τετιμημένους, αλλ' εξ αδιαθέτου κληρονόμους του αποβιώσαντος, αίρονται οίκοθεν από τη φορολογική αρχή, μετά τη δημοσίευση της διαθήκης αυτού, ανεξάρτητα από την υποβολή δήλωσης από τους κληρονόμους με βάση την οικεία διαθήκη.

Αν δημοσιευθεί διαθήκη με την οποία η κληρονομιά περιουσία διατίθεται διαφορετικά από ότι προβλέπεται στην εξ αδιαθέτου διαδοχή, για τους τετιμημένους, οι οποίοι δεν καλούνται άμεσα κατά την τάξη αυτής της διαδοχής, η προθεσμία υποβολής της δήλωσης παρατείνεται για περίοδο δύο (2) μηνών μετά την πάροδο της προθεσμίας αποποίησης της κληρονομιάς, εφόσον η λήξη της προθεσμίας αυτής συμπίπτει με ημερομηνία πριν από την παρέλευση έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση της διαθήκης του υπόχρεου. Οι διατάξεις αυτής της παραγράφου εφαρμόζονται αναλόγως και σε περιπτώσεις διαδοχικών αποποιήσεων κληρονομιάς ή δημοσίευσης πλειόνων διαθηκών.

Μετά την παρέλευση της προθεσμίας που ορίζεται στην παράγραφο αυτήν και σε κάθε περίπτωση πριν από την καταχώριση στο οικείο βιβλίο του φύλλου ελέγχου, που εκδίδεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 68, επιτρέπεται η επίδοση αρχικής ή συμπληρωματικής δήλωσης, για την οποία επιβάλλεται και ο οριζόμενος από τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 2523/1997 πρόσθετος φόρος. Αρχική ή συμπληρωματική δήλωση για τα εισοδήματα τα οποία έχουν περιληφθεί στο φύλλο ελέγχου, η οποία επιδίδεται μετά την καταχώρισή της στα τηρούμενα από τον προϊστάμενο της δημόσιας

οικονομικής υπηρεσίας βιβλία, είναι απαράδεκτη και δεν παράγει έννομο αποτέλεσμα.

2. Αν πριν από την έναρξη της προθεσμίας υποβολής της δήλωσης, ο φορολογούμενος πρόκειται να εγκατασταθεί οριστικά στο εξωτερικό ή να μεταναστεύσει στο εξωτερικό για χρονικό διάστημα πάνω από έτος ή να μεταφέρει στην αλλοδαπή την περιουσία του που βρίσκεται στην Ελλάδα, θεωρείται ότι λήγει η διαχειριστική περίοδος στην ημερομηνία αυτή και υποχρεούται να υποβάλει δήλωση και να καταβάλει το φόρο που αναλογεί στο συνολικό εισόδημά του, το οποίο απέκτησε μέχρι τη χρονολογία της αναχώρησής του ή της μεταφοράς της περιουσίας του στο εξωτερικό. Σε αυτή την περίπτωση, ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας μπορεί να ζητήσει κάθε αναγκαία εγγύηση, κατά την κρίση του, για να διασφαλίσει τα συμφέροντα του Δημοσίου και ο φορολογούμενος δικαιούται, εφόσον συναινεί και ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας, να διορίσει πρόσωπο φερέγγυο ως αντιπρόσωπο του στην Ελλάδα, για την εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεών του.

3. Οι αλλοδαποί οι οποίοι απέκτησαν εισόδημα που φορολογείται στην Ελλάδα, έχουν υποχρέωση, προτού αναχωρήσουν στο εξωτερικό, να υποβάλλουν δήλωση γι' αυτό το εισόδημά τους και να καταβάλουν το φόρο που αναλογεί σε αυτό. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται ανάλογα η διάταξη του τελευταίου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου.

4. Η δήλωση συντάσσεται σε δύο αντίτυπα σε έντυπα που παρέχονται δωρεάν από το Δημόσιο, υπογράφονται και τα δύο αντίτυπα από τον υπόχρεο και, εφόσον δηλώνονται και εισοδήματα της συζύγου,

υπογράφονται και από αυτή ή από τον πληρεξούσιό τους που έχει ειδικά εξουσιοδοτηθεί γι' αυτό. Αν ο υπόχρεος για την υπογραφή της δήλωσης είναι αγράμματος, αυτή υπογράφεται από δύο μάρτυρες. Μαζί με την ετήσια δήλωσή του ο υπόχρεος υποβάλλει δήλωση με τα στοιχεία των ακινήτων που του ανήκουν κατά πλήρες δικαίωμα ιδιοκτησίας ή κατ' επικαρπία ή ψιλή κυριότητα ή έχει δικαίωμα χρήσης ή οίκησης σε αυτά.

Δήλωση φορολογίας εισοδήματος που υποβάλλεται ηλεκτρονικά μέσω του διαδικτύου παράγει τα ίδια έννομα αποτελέσματα με τη δήλωση που υποβάλλεται αυτοπροσώπως ή ταχυδρομικά.

Ειδικά για τις δηλώσεις που υποβάλλονται ηλεκτρονικά μέσω διαδικτύου δεν υποβάλλονται τα δικαιολογητικά που προβλέπονται από τις οικείες διατάξεις. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, οι οποίες δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται η διαδικασία και ο τρόπος ελέγχου αυτών των δικαιολογητικών, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια που είναι αναγκαία.

5. Ο υπόχρεος για την επίδοση της δήλωσης βεβαιώνει υπεύθυνα, έχοντας γνώση των συνεπειών των άρθρων 86, 87, 88 και 90, την ειλικρίνεια και το περιεχόμενο της δήλωσης και των λοιπών συνυποβαλλόμενων με αυτήν εντύπων.

6. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζεται κάθε φορά ο τύπος και το περιεχόμενο της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος, τα δικαιολογητικά ή άλλα στοιχεία τα οποία συνυποβάλλονται με τη δήλωση, καθώς και ο τύπος και το περιεχόμενο της απλουστευμένης δήλωσης εισοδηματικής κατάστασης, ο τρόπος και ο χρόνος υποβολής της. Πάντως σε κάθε περίπτωση στη δήλωση αυτή αναγράφονται όλα τα φορολογούμενα εισοδήματα,

ανεξάρτητα από τον τρόπο φορολόγησής τους, καθώς και τα απαλλασσόμενα από το φόρο εισοδήματα. Ειδικότερα τα αυτοτελώς ή με ειδικό τρόπο φορολογούμενα εισοδήματα αναγράφονται μετά την αφαίρεση του οικείου φόρου, εφόσον ο φόρος αυτός δεν λαμβάνεται υπόψη για την εκκαθάριση του φόρου με βάση τη δήλωση αυτή.

ΑΡΘΡΟ 63

ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

1. Αρμόδιος για την παραλαβή των δηλώσεων και τον έλεγχο τους, την εξακρίβωση αυτών που δεν έχουν επιδώσει δηλώσεις και γενικά για την επιβολή του φόρου είναι ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας της κατοικίας του φορολογούμενου. **Κατ' εξαίρεση Προκειμένου:**

α) Για τα πρόσωπα που ασκούν ατομικώς εμπορική επιχείρηση γενικά ή ελευθέριο επάγγελμα, αρμόδιος είναι, κατά περίπτωση, ο κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης, προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας της έδρας της κύριας επιχείρησής τους ή του κύριου επαγγέλματός τους.

β) Για τα πρόσωπα που είναι κάτοικοι αλλοδαπής και έχουν υποχρέωση να υποβάλλουν δήλωση στην Ελλάδα, εφόσον δεν υπάγονται στην περίπτωση α', αρμόδιος είναι ο προϊστάμενος της Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας Κατοίκων Εξωτερικού ή ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας που ορίζεται κάθε φορά με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

γ) Για σχολάζουσα κληρονομιά ή σε περίπτωση θανάτου του υπόχρεου πριν από την επίδοση της δήλωσης, αρμόδιος είναι ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας της περιφέρειας στην οποία κατοικούσε ο κληρονομούμενος ή βρισκόταν η έδρα της ατομικής επαγγελματικής του εγκατάστασης πριν από το θάνατό του.

2. Για την παραλαβή και τον έλεγχο εκπρόθεσμης δήλωσης, αρμόδιος είναι ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας στην περιφέρεια της οποίας ο φορολογούμενος έχει την κατοικία του ή την έδρα της επιχείρησής του σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου κατά το χρόνο της υποβολής αυτής της δήλωσης. Πριν από την υποβολή της εκπρόθεσμης δήλωσης νομίμως επιλαμβάνεται ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας που ήταν αρμόδιος για το αμέσως προηγούμενο της υποβολής της εκπρόθεσμης δήλωσης χρονικό διάστημα.

3. Οι δηλώσεις των προσώπων που αναφέρονται στην περίπτωση β' της παραγράφου 1 αυτού του άρθρου, στην παράγραφο 3 του άρθρου 47, καθώς και των προξενικών υπαλλήλων του Κράτους, που υπηρετούν στο εξωτερικό, μπορεί να επιδίδονται και στην προξενική αρχή του τόπου που διαμένει ο υπόχρεος, η οποία οφείλει να τις διαβιβάζει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στον προϊστάμενο της αρμόδιας δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας.

ΑΡΘΡΟ 64

ΔΗΛΩΣΗ ΕΤΑΙΡΙΩΝ, ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΠΟΥ ΑΣΚΟΥΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

1. Οι υπόχρεοι, που υπόκεινται σε φορολογία σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10, υποβάλλουν δήλωση φόρου εισοδήματος στον προϊστάμενο της αρμόδιας δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας, ως εξής:

α) Μέχρι την 1η Απριλίου του οικείου οικονομικού έτους, αν η εταιρία ή η κοινοπραξία ή η κοινωνία δεν τηρεί βιβλία ή τηρεί βιβλία πρώτης ή δεύτερης Κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων Και Στοιχείων. Η υποβολή της δήλωσης πραγματοποιείται ανάλογα με το τελευταίο ψηφίο του αριθμού φορολογικού μητρώου (Α.Φ.Μ) του φορολογουμένου με αρχή το ψηφίο 1 και ολοκληρώνεται μέσα σε έντεκα (11) εργάσιμες ημέρες.

β) Μέχρι τις 15 Απριλίου του οικείου οικονομικού έτους, αν η εταιρία έχει ως αντικείμενο εργασιών την αντιπροσώπευση ή πρακτόρευση ασφαλιστικών εταιριών ή τη μεσιτεία ασφαλειών, καθώς και την πρακτόρευση ή αντιπροσώπευση τραπεζών ή αν αυτή συμμετέχει σε εταιρία ή κοινοπραξία που τηρεί βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων Και Στοιχείων Και εφόσον η διαχειριστική περίοδος αυτής λήγει μέσα στους μήνες Νοέμβριο ή Δεκέμβριο του προηγούμενου ημερολογιακού έτους.

γ) Αν, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της περίπτωσης β' της παραγράφου 5 του άρθρου 28 και του τρίτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 29, η διαχειριστική περίοδος είναι υπερδωδεκάμηνη,

υποβάλλονται δύο δηλώσεις, μία για τη δωδεκάμηνη περίοδο και μία για τη μικρότερη περίοδο, μέσα στην προθεσμία που ορίζεται για την δήλωση της δωδεκάμηνης περιόδου.

Στην περίπτωση αυτή η κατανομή των αποτελεσμάτων γίνεται με βάση τα ακαθάριστα έσοδα καθεμιάς περιόδου.

δ) Μέσα σε τρεισήμισι (3,5) μήνες από την ημερομηνία λήξης της διαχειριστικής περιόδου, αν η εταιρία ή η κοινοπραξία ή η κοινωνία τηρεί βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων.

ε) Μέσα σε τρεις (3) μήνες από την ημερομηνία λύσης, μετατροπής ή συγχώνευσης της εταιρίας ή κοινοπραξίας, κατά περίπτωση, και εφόσον η εταιρία ή η κοινοπραξία τηρεί βιβλία πρώτης ή δεύτερης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων και η διαχειριστική περιόδός της λήγει μέχρι τις 30 Νοεμβρίου του οικείου οικονομικού έτους.

στ) Για τους υπόχρεους της παραγράφου 4 του άρθρου 2 που έχουν τεθεί υπό εκκαθάριση εφαρμόζεται ανάλογα η περίπτωση γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 107. Η δήλωση επιδίδεται από το νόμιμο εκπρόσωπο ή το πρόσωπο που έχει ορισθεί γι' αυτό, στον προϊστάμενο της αρμόδιας δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας.

2. Αρμόδιος για την παραλαβή των δηλώσεων και τον έλεγχό τους, την εξεύρεση του εισοδήματος αυτών που δεν έχουν επιδώσει δηλώσεις και γενικά για την επιβολή του φόρου είναι ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας της περιφέρειας στην οποία βρίσκεται η έδρα των υπόχρεων, που αναφέρονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 2 κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης.

3. Τα ποσά του φόρου, της προκαταβολής και των τυχόν τελών ή εισφορών, που οφείλονται με βάση τη δήλωση αυτού του άρθρου, καταβάλλονται σε πέντε (5) ίσες μηνιαίες δόσεις, από τις οποίες η πρώτη με την υποβολή της εμπρόθεσμης δήλωσης, η δεύτερη μέχρι την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του επόμενου μήνα από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της δήλωσης και καθεμία από τις επόμενες την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα των αντίστοιχων μηνών. Σε περίπτωση υποβολής εκπρόθεσμης δήλωσης καταβάλλονται μαζί με αυτήν οι ληξιπρόθεσμες δόσεις και οι πρόσθετοι φόροι που ορίζονται στο άρθρο 86.

Δήλωση, που υποβάλλεται χωρίς την ταυτόχρονη καταβολή των αναφερόμενων στα προηγούμενα εδάφια ποσών, θεωρείται απαράδεκτη και δεν παράγει κανένα έννομο αποτέλεσμα. Στην περίπτωση που ο οφειλόμενος φόρος με βάση την εμπρόθεσμη δήλωση καταβάλλεται εφάπαξ μέσα στην προθεσμία υποβολής της δήλωσης παρέχεται έκπτωση δύομισι τοις εκατό (2,5%) στο συνολικό ποσό αυτού και των λοιπών συμβεβαιούμενων με αυτόν οφειλών.

4. Ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας της έδρας των πιο πάνω υπόχρεων, ύστερα από σχετικό έλεγχο, εκδίδει και κοινοποιεί σε αυτές, κατά τις διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Δικονομίας, πράξη προσδιορισμού των οικονομικών αποτελεσμάτων και επιβολής φόρου, μαζί με τη σχετική έκθεση ελέγχου. Η πράξη προσδιορισμού αποτελεσμάτων και επιβολής φόρου της κοινοπραξίας ή κοινωνίας κοινοποιείται στον εκπρόσωπό της, ο οποίος αναγράφεται στη δήλωση ή, σε περίπτωση μη ορισμού του, σ' οποιοδήποτε μέλος της κοινοπραξίας ή κοινωνίας. Σε περίπτωση λύσης της εταιρίας ή κοινοπραξίας ή κοινωνίας η πράξη εκδίδεται στο όνομα αυτών και

κοινοποιείται σε όλα τα μέλη τους και όταν πρόκειται για πτώχευση η πράξη εκδίδεται στο όνομα της πτωχεύσασας και κοινοποιείται στα μέλη και στο σύνδικο.

5. Τα οικονομικά αποτελέσματα που προσδιορίζονται με βάση την οριστική απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου ή το πρακτικό διοικητικής επίλυσης της διαφοράς, καθώς και αυτά που οριστικοποιούνται λόγω μη άσκησης προσυγής, δεν μπορεί να αμφισβητηθούν από τους εταίρους ή τα μέλη της κοινωνίας ή κοινοπραξίας.

6. Οι διατάξεις του άρθρου 52, εκτός από τα δύο τελευταία εδάφια της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου, του άρθρου 53, των δεύτερου και τρίτου εδαφίων και της περίπτωσης ια' της παραγράφου 1, καθώς και των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 61, των άρθρων 65 έως και 90, εφαρμόζονται ανάλογα. Ειδικώς, οι διατάξεις του άρθρου 52 δεν εφαρμόζονται για εταιρίες του άρθρου 13 του Ν. 718/1977 (ΦΕΚ 304 Α') για το οικονομικό έτος 1993.

7. Οι διατάξεις του άρθρου 10 δεν εφαρμόζονται για:

α) Κοινωνίες αστικού δικαίου που εκμεταλλεύονται φορτηγά ή επιβατικά αυτοκίνητα δημόσιας χρήσης, για τα καθαρά κέρδη που προέρχονται από τη συνεκμετάλλευση με τη μορφή κοινωνίας μέχρι ... και δύο αυτοκινήτων. Τα καθαρά κέρδη που προέρχονται από την εκμετάλλευση των πάνω από δύο αυτοκινήτων φορολογούνται με τις διατάξεις του άρθρου αυτού.

β) Τους λοιπούς υπόχρεους, που αναφέρονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 2, οι οποίοι εκμεταλλεύονται ένα μόνο αυτοκίνητο δημόσιας χρήσης.

γ) Εταιρίες συστεγαζόμενων φαρμακείων στις οποίες συμμετέχουν αποκλειστικώς φαρμακοποιοί.

8. Την πρόταση για διοικητική επίλυση της διαφοράς υποβάλλει ο νόμιμος εκπρόσωπος της εταιρίας και αν πρόκειται για κοινοπραξία ή κοινωνία εκείνος που ορίζεται για το σκοπό αυτόν, ο οποίος και υπογράφει την πράξη της διοικητικής επίλυσης της διαφοράς. Ειδικά, αν πρόκειται για εταιρία ή κοινοπραξία ή κοινωνία που έχει λυθεί, η πρόταση για τη διοικητική επίλυση της διαφοράς υποβάλλεται και η πράξη υπογράφεται από κάθε μέλος χωρίς αυτό να δεσμεύει τα λοιπά μέλη.

9. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται ο τύπος και το περιεχόμενο της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος και της πράξης προσδιορισμού αποτελεσμάτων, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια που είναι αναγκαία για την εφαρμογή των διατάξεων αυτού του άρθρου.

ΑΡΘΡΟ 65

ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ ΔΗΛΩΣΕΩΝ

1. Οι δηλώσεις, που επιδίδονται στον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, καταχωρίζονται από αυτόν σε βιβλία μεταγραφής δηλώσεων.

2. Η καταχώριση των δηλώσεων που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο ενεργείται στα βιβλία μεταγραφής δηλώσεων, με βάση τη χρονολογική σειρά επίδοσής τους.

ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΤΟΣ 2001

(1) Τα πρώτο και δεύτερο εδάφια της παραγράφου 1 του άρθρου 61 τέθηκαν όπως αντικαταστάθηκαν με την παράγραφο 1 του άρθρου 6 του Ν.2873/2000 και ισχύουν για τα εισοδήματα που αποκτώνται από 1.1.2001 και μετά. **Τα εδάφια που αντικαταστάθηκαν είχαν ως εξής:**

Κάθε φυσικό πρόσωπο, για το οποίο συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 2, έχει υποχρέωση να υποβάλλει δήλωση, εφόσον το ετήσιο φορολογούμενο εισόδημά του υπερβαίνει το ποσό των χιλίων διακοσίων (1.200) ευρώ. Υποχρέωση για υποβολή δήλωσης υπάρχει επίσης και όταν το συνολικό εισόδημα του φορολογουμένου είναι μικρότερο από τα χίλια διακόσια (1.200) ευρώ, αλλά το εισόδημα αυτό περιλαμβάνεται και ζημιά από εμπορική επιχείρηση ή γεωργική εκμετάλλευση, την οποία δικαιούται κατά τις διατάξεις του άρθρου 4 να συμψηφίσει με εισοδήματα του ίδιου και των επόμενων ετών.

(2) Τα τέταρτο και πέμπτο εδάφια της παραγράφου 1 του άρθρου 61 τέθηκαν σε αντικατάσταση του τέταρτου εδαφίου με την παράγραφο 2 του άρθρου 61 του Ν. 2753/1999 (ισχύς για εισοδήματα που αποκτώνται από 1.1.2000 και μετά. **Το εδάφιο που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:**

Ειδικώς, προκειμένου για τα φυσικά πρόσωπα, τα οποία αποκτούν αποκλειστικώς εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες, αυτά υποχρεούνται να υποβάλλουν δήλωση, αν το ετήσιο φορολογούμενο εισόδημά τους υπερβαίνει το ποσό των δύο χιλιάδων τετρακοσίων (2.400) ευρώ, εφόσον έχουν την κατοικία τους στην Ελλάδα και δεν συντρέχει για αυτά τα πρόσωπα μία από τις πιο κάτω περιπτώσεις α', β', στ', ζ' ή ια' αυτής της παραγράφου.

(3) Στο πέμπτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 61 η φράση «των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ, τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 83 του άρθρου 9 Του Ν. 2948/2001 (ΦΕΚ 242Α/ 19.10.2001) και ισχύει από 1.1.2002 (βλ. άρθρο 28 παράγραφος 3 Ν. 2948/2001). **Η φράση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:** του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών.

(4) Η περίπτωση ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 61 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 3 του άρθρου 8 του Ν. 2873/2000 και ισχύει για τα εισοδήματα που αποκτούν οι υπόχρεοι από 1.1.2000 και μετά. **Η περίπτωση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:**

ε) Όσοι έχουν εισόδημα από εκμίσθωση ακινήτων πάνω από πενήντα χιλιάδες (50.000) δραχμές το έτος.

(5) Η φράση εξακόσια (600) ευρώ, τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 84 Του άρθρου 9 του Ν. 2948/2001 (ΦΕΚ 242Α'/19.10.2001) και ισχύει από 1.1.2002 (βλ. άρθρο 28 παράγραφος 3 Ν. 2948/2001). Η φράση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής: διακόσιες χιλιάδες (200.000) δραχμές.

(6) Στο πρώτο εδάφιο της περίπτωσης η' της παραγράφου 1 του άρθρου 61 οι φράσεις χιλίων πεντακοσίων (1.500) ευρώ) και δύο χιλιάδων διακοσίων πενήντα (2.250) ευρώ τέθηκαν όπως αντικαταστάθηκαν με την παράγραφο 85 του άρθρου 9 του Ν. 2948/2001 (ΦΕΚ 242Α'/19.10.2001) και ισχύουν από 1.1.2002 (βλ. άρθρο 28 § 3 Ν. 2948/2001). **Οι φράσεις που αντικαταστάθηκαν είχαν ως εξής:** πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) δραχμών και επτακοσίων πενήντα χιλιάδων (750.000) δραχμών) αντίστοιχα.

(7) Στο δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης η' της παραγράφου 1 του άρθρου 61 η φράση πέντε χιλιάδες εννιακόσια (5.900) ευρώ, τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 86 του άρθρου 9 του Ν. 2948/2001 (ΦΕΚ 242Α'/19.10.2001) και ισχύει από 1.1.2002 (βλ. άρθρο 28 παράγραφος 3 Ν. 2948/2001). **Η φράση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:** δύο εκατομμύρια (2.000.000) δραχμές.

(8) Η περίπτωση ιβ' της παραγράφου 1 του άρθρου 61, καταργήθηκε για τα εισοδήματα που αποκτώνται ή τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από την 1.1.1999 και μετά, με την παράγραφο 3 του άρθρου 5 του Ν. 2753/1999.

(9) Η περίπτωση γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 61 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 20 του άρθρου 1 του Ν.

2954/2001 (ΦΕΚ255Α'/2.11.2001) και ισχύει από την δημοσίευση του νόμου στο ΦΕΚ, δηλαδή από 2.11.2001. **Η περίπτωση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:**

γ) Ο ένας από τους δύο συζύγους έχει τεθεί σε δικαστική ή νόμιμη απαγόρευση ή τελεί υπό δικαστική αντίληψη.

(10) Η περίπτωση β' της παραγράφου 3 του άρθρου 61 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 21 του άρθρου 1 του Ν.

2954/2001 (ΦΕΚ255Α'/2.11.2001) και ισχύει από την δημοσίευση του νόμου στο ΦΕΚ, δηλ. από 2.11.2001. **Η περίπτωση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:**

β) Για τους ανήλικους ή τους δικαστικώς ή νομίμως απαγορευμένους ή αυτούς που βρίσκονται υπό δικαστική αντίληψη, κατά περίπτωση, ο επίτροπος ή ο κηδεμόνας ή ο αντιλήπτορας.

(11) Το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 62 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 5 του Ν. 2892/2001 και εφαρμόζεται σύμφωνα με την παράγραφο 13 του ίδιου άρθρου και νόμου, για τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων του οικονομικού έτους 2001, για τα εισοδήματα ή τις δαπάνες της χρήσης 2000 και μετά. **Το εδάφιο που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:**

Η δήλωση υποβάλλεται, σε δύο (2) αντίτυπα, αυτοπροσώπως από τον υπόχρεο ή από πρόσωπο που έχει εξουσιοδοτηθεί από αυτόν ή ταχυδρομείται επί αποδείξει στον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας, που είναι αρμόδιος σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 63, μέχρι την 1 η Μαρτίου του οικείου οικονομικού έτους.

(12) Οι υποπεριπτώσεις στ' και ζζ' της περίπτωσης γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 62 προστέθηκαν με την παράγραφο 22 του άρθρου 1 του Ν. 2954/2001 (ΦΕΚ 255Α'/2.11.2001) και ισχύουν για τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος οικον. έτους 2001 και μετά (βλ. άρθρο 1 παράγραφος 23 Ν. 2954/2001).

(13) Το εδάφιο αυτό προστέθηκε με την παράγραφο 10 του άρθρου 5 του Ν. 2892/2001 και εφαρμόζεται σύμφωνα με την παράγραφο 13 του ίδιου άρθρου και νόμου, για τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων του οικονομικού έτους 2001, για τα εισοδήματα ή δαπάνες της χρήσης 2000 και μετά.

(14) Η περίπτωση στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 62 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 8 του Ν. 2873/2000 και ισχύει από 28.12.2000. Η περίπτωση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:

στ) Στην περίπτωση γ' της παραγράφου 3 του προηγούμενου άρθρου, η προθεσμία υποβολής της δήλωσης παρατείνεται για έξι (6) μήνες από την ημερομηνία του θανάτου του υπόχρεου, εφόσον η λήξη της προθεσμίας αυτής συμπίπτει με ημερομηνία πριν από την παρέλευση έξι (6) μηνών από το θάνατο του υπόχρεου φορολογούμενου.

(15) Το τέταρτο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 62 προστέθηκε με την παρ. 11 του άρθρου 5 του Ν. 2892/2001 και εφαρμόζεται, σύμφωνα με την παρ. 13 του ίδιου άρθρου και νόμου, για τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων του οικον. έτους 2001, για τα εισοδήματα ή τις δαπάνες της χρήσης 2000 και μετά.

(16) Τα δύο τελευταία εδάφια (δεύτερο και τρίτο) της παραγράφου 6 του άρθρου 62 που προστέθηκαν με την 5 του άρθρου 1 του Ν. 2579/1998, καταργήθηκαν από 16.11.98 με την παράγραφο 5 του άρθρου 32 του Ν. 2682/1999. Κατ' ουσία τα εδάφια αυτά ουδέποτε εφαρμόσθηκαν υποχρεωτικά, εφαρμόζονται όμως προαιρετικά για κάλυψη τεκμηρίων ή λήψη δανείων.

(17) Το άρθρο 63 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 5 του άρθρου 22 του Ν. 2648/1998 (ίσχύς από 22/10/98). **Το άρθρο που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:**

1. Αρμόδιος για την παραλαβή των δηλώσεων και τον έλεγχο τους, την εξακρίβωση αυτών που δεν έχουν επιδώσει δηλώσεις και γενικά για την επιβολή του φόρου, είναι ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας της κατοικίας ή της κύριας διαμονής του φορολογουμένου.

Κατ' εξαίρεση προκειμένου:

α) Για τα πρόσωπα που ασκούν εμπορική επιχείρηση γενικά ή ελευθέριο επάγγελμα, καθώς και για τα πρόσωπα που συμμετέχουν σε ετερόρρυθμη ή περιορισμένης ευθύνης εταιρία ή κοινωνία ή αστική εταιρία κερδοσκοπικού χαρακτήρα, αρμόδιος είναι, κατά περίπτωση, ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας της έδρας της κύριας επιχείρησής τους ή του κύριου επαγγέλματός τους ή της έδρας της εταιρίας ή κοινωνίας στην οποία κατά κύριο λόγο συμμετέχουν.

β) Για τα πρόσωπα που δεν κατοικούν ούτε διαμένουν στην Ελλάδα, καθώς και για τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 3 του

άρθρου 47, αρμόδιος είναι ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας που ορίζεται κάθε φορά με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

γ) Για τα πρόσωπα, τα οποία δεν έχουν μόνιμη επαγγελματική εγκατάσταση ή εκμεταλλεύονται αυτοκίνητα δημόσιας χρήσης, αρμόδιος προϊστάμενος δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας είναι αυτός που καθορίζεται κάθε φορά με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

δ) Για σχολάζουσα κληρονομιά ή σε περίπτωση θανάτου του υπόχρεου πριν από την επίδοση της δήλωσης, αρμόδιος είναι ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας της περιφέρειας στην οποία κατοικούσε ο κληρονομούμενος ή βρισκόταν η έδρα της επαγγελματικής του εγκατάστασης πριν από το θάνατό του.

2. Αρμόδιος προϊστάμενος δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας για την παραλαβή και τον έλεγχο εκπρόθεσμης δήλωσης είναι αυτός στην περιφέρεια του οποίου ο φορολογούμενος έχει την κατοικία ή τη διαμονή του ή την έδρα της επιχείρησής του κατά το χρόνο της υποβολής της δήλωσης, εκτός αν έχει επιληφθεί της φορολογίας ο πριν από την υποβολή της αρμόδιος, κατά την προηγούμενη παράγραφο, προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας.

3. Οι δηλώσεις των προσώπων που αναφέρονται στην περίπτωση β' της παραγράφου 1, καθώς και των προξενικών υπαλλήλων του Κράτους που υπηρετούν στο εξωτερικό, μπορεί να επιδίδονται και στην προξενική αρχή του τόπου που διαμένει ο υπόχρεος, η οποία

οφείλει να τις διαβιβάζει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, στον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας που έχει οριστεί ως αρμόδιος.

(18) Η περίπτωση α' της παραγράφου 1 του άρθρου 63 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 5 του άρθρου 5 του Ν. 2753/1999 και ισχύει από 17.11.1999. **Η περίπτωση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:**

α) Για τα πρόσωπα που ασκούν ατομικώς εμπορική επιχείρηση γενικά ή ελευθέριο επάγγελμα, αρμόδιος είναι, κατά περίπτωση, ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας της έδρας της κύριας επιχείρησής τους ή του κύριου επαγγέλματός τους.

(19) Η περίπτωση β' της παρ. 1 του άρθρου 63 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 10 του άρθρου 26 του Ν. 2789/2000 (ισχύς από 11.2.2000). **Η περίπτωση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:**

β) Για τα πρόσωπα που είναι κάτοικοι αλλοδαπής και έχουν υποχρέωση να υποβάλλουν δήλωση στην Ελλάδα, εφόσον δεν υπάγονται στην περίπτωση α', αρμόδιος είναι ο προϊστάμενος της Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας Κατοίκων Εξωτερικού. Εάν αυτά τα πρόσωπα συμμετέχουν σε εταιρίες, κοινωνίες και κοινοπραξίες που αναφέρονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 2 ή σε λοιπά νομικά πρόσωπα που έχουν έδρα στην Ελλάδα, με εξαίρεση τις ανώνυμες εταιρίες, αρμόδιος είναι ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας, ο οποίος είναι αρμόδιος για τη φορολογία του εισοδήματος του εκπροσώπου στην Ελλάδα αυτών των φυσικών προσώπων.

(20) Η παράγραφος 1 του άρθρου 64 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 6 Του άρθρου 5 του Ν. 2753/1999 Και Ισχύει από 17.11.1999. Η παράγραφος που αντικαταστάθηκε, **όπως είχε διαμορφωθεί με το άρθρο 6 παράγραφος 21 του Ν. 2386/1996, είχε ως εξής:**

1. Οι υπόχρεοι, που υπόκεινται σε φορολογία σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10, **υποβάλλουν δήλωση φόρου εισοδήματος στον προϊστάμενο της αρμόδιας δημόσιας υπηρεσίας , ως εξής:**

α) Αν η εταιρία ή η κοινοπραξία ή η κοινωνία δεν τηρεί βιβλία η τηρεί βιβλία πρώτης η δεύτερης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και στοιχείων, μέσα στις προθεσμίες που αναφέρονται στην περίπτωση στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 62, ανάλογα με το γράμμα της ελληνικής αλφάβητου από το οποίο αρχίζει η επωνυμία τους. Ως γράμμα που αρχίζει η επωνυμία λαμβάνεται αυτό που αναγράφεται πρώτο στο συστατικό τους έγγραφο, όπως αυτό κάθε φορά ισχύει.

β) Μέχρι Τις 15 Απριλίου του Οικείου Οικονομικού έτους, αν:

αα) Η εταιρία έχει ως αντικείμενο εργασιών την αντιπροσώπευση η πρακτόρευση ασφαλιστικών εταιριών η τη μεσιτεία ασφαλειών, καθώς και την πρακτόρευση η αντιπροσώπευση τραπεζών η αν αυτή συμμετέχει σε εταιρία η κοινοπραξία που τηρεί βιβλία τρίτης κατηγορίας του κώδικα βιβλίων και στοιχείων και εφόσον η διαχειριστική περίοδος αυτής λήγει μέσα στους μήνες Νοέμβριο η Δεκέμβριο του προηγούμενου ημερολογιακού έτους.

ββ) Μεταξύ των εισοδημάτων των υποχρεων περιλαμβάνονται και γεωργικά εισοδήματα ή εισοδήματα από εκμίσθωση ή δωρεάν παραχώρηση γεωργικής γης.

γ) Μέσα σε τρεισήμισι (3,5) μήνες από την ημερομηνία λήξης της διαχειριστικής περιόδου, αν η εταιρία ή η κοινοπραξία ή η κοινωνία τηρεί βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων.

δ) Μέσα σε τρεις (3) μήνες από την ημερομηνία λύσης, μετατροπής ή συγχώνευσης της εταιρίας ή κοινοπραξίας, κατά περίπτωση και εφόσον η εταιρία ή η κοινοπραξία τηρεί βιβλία πρώτης ή δεύτερης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και στοιχείων και η διαχειριστική περίοδος της λήγει μέχρι τις 30 Νοεμβρίου Του Οικείου Οικονομικού έτους.

ε) Στην περίπτωση που κατ' εφαρμογή των διατάξεων της περίπτωσης β' της παραγράφου 5 Του άρθρου 28 Και του τρίτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 29, η διαχειριστική περίοδος είναι υπερδωδεκάμηνη, υποβάλλονται δύο δηλώσεις, μια για τη δωδεκάμηνη περίοδο και μια για τη μικρότερη περίοδο, μέσα στην προθεσμία που ορίζεται για τη δήλωση της δωδεκάμηνης περιόδου. Στην περίπτωση αυτήν, η κατανομή των αποτελεσμάτων γίνεται με βάση τα ακαθάριστα έσοδα καθεμιάς περιόδου.

Η δήλωση επιδίδεται από το νόμιμο εκπρόσωπο ή το πρόσωπο που έχει ορισθεί γι' αυτό, στον προϊστάμενο της αρμόδιας δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας.

(21) Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 64 προστέθηκε με την παράγραφο 7 του άρθρου 5 του Ν. 2753/1999 ισχύει από 17.11.1999 και έχει ως εξής:

Πριν από Την υποβολή εκπρόθεσμης δήλωσης νομίμως επιλαμβάνεται ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας, που ήταν αρμόδιος για το αμέσως προηγούμενο της υποβολής της εκπρόθεσμης δήλωσης χρονικό διάστημα.

(22) Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 64 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 4 του άρθρου 3 του Ν. 2579/1998 και ισχύει για τα εισοδήματα που αποκτώνται ή τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.1997 και μετά. **Το εδάφιο που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:**

Στην περίπτωση που ο οφειλόμενος φόρος, με βάση την εμπρόθεσμη δήλωση, καταβάλλεται εφάπαξ μέσα στην προθεσμία υποβολής της δήλωσης, παρέχεται έκπτωση πέντε τοις εκατό (5%) στο συνολικό ποσό αυτού και των λοιπών συμβεβαιωμένων με αυτόν οφειλών.

(23) Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 6 του άρθρου 64 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 16 του άρθρου 5 του Ν. 2753/1999 και ισχύει για τα εισοδήματα ή τις δαπάνες που αποκτώνται ή πραγματοποιούνται, κατά περίπτωση, από την 1.1.1999 και μετά. **Το εδάφιο που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:**

Οι διατάξεις του άρθρου 52, εκτός από τα δύο τελευταία εδάφια της παραγράφου 1 αυτού, των δεύτερου και τρίτου εδαφίων και της περίπτωσης ια' της παραγράφου 1, καθώς και των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 61, των άρθρων 65 έως και 90, εφαρμόζονται ανάλογα.

(24) Η περίπτωση δ' της παραγράφου 7 του άρθρου 64 προστέθηκε με την παράγραφο 17 του άρθρου 3 του Ν. 2753/1999 και ισχύει για τα εισοδήματα ή τις δαπάνες που αποκτώνται ή πραγματοποιούνται, κατά περίπτωση, από την 1.1.1999 και μετά και έχει ως εξής :

δ) Συνιδιοκτησίες που συνεκμεταλλεύονται αλιευτικά σκάφη μέχρι και δέκα (10) κόρους ολικής χωρητικότητας στις οποίες συμμετέχουν αποκλειστικά επαγγελματίες αλιείς.

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Νόμος 2873/2000, άρθρο 8 παράγραφος 8

Τίτλοι εισπραξης που δημιουργούνται μετά την εκκαθάριση δηλώσεων από τη Γενική Γραμματεία Πληροφορικών Συστημάτων (Γ.Γ.Π.Σ), καταχωρούνται σε βιβλίο Παραλαβής και Βεβαίωσης Εισπρακτέων Εσόδων που τηρείται ηλεκτρονικά από την Γ.Γ.Π.Σ με ενιαία αρίθμηση για λογαριασμό κάθε Δ.Ο.Υ. της χώρας.

Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι διαδικασίες τήρησης του βιβλίου αυτού, οι αριθμοί καταχώρισης ανά Δ.Ο.Υ η μεταφορά των καταχωρημένων Εσόδων από το βιβλίο αυτό στο αντίστοιχο βιβλίο που τηρεί η κάθε Δ.Ο.Υ., καθώς και οι λοιπές λεπτομέρειες εφαρμογής των ανωτέρω.

Με όμοιες αποφάσεις ως άνω είναι δυνατόν να αντιμετωπίζονται με την ίδια διαδικασία και άλλες κατηγορίες τίτλων εισπραξης που προβλέπονται από το π.δ. 16/1989 (ΦΕΚ6Α').

9. Τα ατομικά ή συγκεντρωτικά φύλλα έκπτωσης που εκδίδονται από την Γ.Γ.Π.Σ καταχωρούνται στο Βιβλίο Επιστροφών και Διαγραφών που τηρείται ηλεκτρονικά από τη Γ.Γ.Π.Σ με ενιαία αρίθμηση για κάθε ΔΟΥ της χώρας που λειτουργεί μηχανογραφικά.

Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, που δημοσιεύονται στην εφημερίδα της κυβερνήσεως, καθορίζονται και οι διαδικασίες τήρησης του βιβλίου αυτού, οι αριθμοί καταχώρισης ανά Δ.Ο.Υ και η μεταφορά των καταχωρημένων εκπτώσεων από το βιβλίο αυτό στο αντίστοιχο βιβλίο που τηρεί η κάθε Δ.Ο.Υ καθώς και οι λοιπές λεπτομέρειες εφαρμογής των ανωτέρω.

10. Όλα τα προβλεπόμενα Βιβλία, τίτλοι είσπραξης και λοιπά στοιχεία που ορίζονται στις διατάξεις του π.δ. 16/1989, όπως αυτό ισχύει σήμερα, δύναται να τηρούνται ηλεκτρονικά από τις Δ.Ο.Υ. που λειτουργούν μηχανογραφικά.

Όσα από τα παραπάνω είναι απαραίτητα για τη διενέργεια οποιουδήποτε ελέγχου εκτυπώνονται υποχρεωτικά εφόσον ζητηθούν.

11. Οι διατάξεις των παραγράφων 8, 9 και 10 του άρθρου αυτού ισχύουν από 1ης . Μαΐου 2000.

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Νόμος 2753/1999, άρθρο 18 παράγραφος 5

Με αποφάσεις του υπουργού Οικονομικών, που δημοσιεύονται στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως, δύναται να καθορίζονται οι διαδικασίες, οι λεπτομέρειες και ό,τι άλλο απαιτείται, ώστε οι δηλώσεις οποιουδήποτε φορολογικού αντικειμένου, καθώς και τα τελωνειακά παραστατικά να μπορούν να υποβάλλονται και με τη χρήση σύγχρονων ηλεκτρονικών μεθόδων και δικτυακών υποδομών.

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Νόμος 2992/2002, άρθρο 13 παράγραφος 11

Οι διατάξεις της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 61 και της παραγράφου 10 του άρθρου 81 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, καθώς και εκείνες των περιπτώσεων β', γ', ε', στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 16 και της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 17 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος δεν εφαρμόζονται για τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 12 της Συμφωνίας Έδρας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας Εμπορίου και Ανάπτυξης του Ευξείνου Πόντου, που κυρώθηκε με το ν. 2707/1999 (ΦΕΚ 78 Α').

12. Η ισχύς των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου αρχίζει από την έναρξη ισχύος του ν. 2707/1999.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΑΛΛΑΓΩΝ ΣΤΟ
ΦΟΡΟ Η ΣΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΑΛΛΑΓΩΝ ΣΤΟ ΦΟΡΟ Η ΣΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Σε αυτό το κεφαλαίο θα εξετάσουμε τις μειώσεις, απαλλαγές και εκπτώσεις που προέρχονται στους φορολογούμενους από τον νόμο, οδηγίες για την συμπλήρωση της φορολογικής δήλωσης, ποιοι υποχρεούνται να την υποβάλουν και που υποβάλλεται. Επίσης θα δούμε προτάσεις για τη φορολογική μεταρρύθμιση για τις μειώσεις της φοροδιαφυγής καθώς και για Φ.Π.Α όσο αφορά τη μείωση των συντελεστών στα είδη πρώτης ανάγκης .

ΟΔΗΓΙΕΣ

Για τη συμπλήρωση της φορολογικής δήλωσης του οικονομικού έτους 2001.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ώρα της Εφορίας πλησιάζει. Οι φάκελοι με τα έντυπα των φορολογικών δηλώσεων άρχισαν να ταχυδρομούνται και μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου θα έχουν ταχυδρομηθεί σε όλους.

Οι προθεσμίες θα αρχίσουν σε λίγο να τρέχουν. Οι μισθωτοί και συνταξιούχοι ανάλογα με το τελευταίο ψηφίο του ΑΦΜ, θα υποβάλουν τις δηλώσεις τους από 3 μέχρι 31 Μαΐου.

Για τις ατομικές εμπορικές επιχειρήσεις και τους ελεύθερους επαγγελματίες που δεν τηρούν βιβλία ή τηρούν βιβλία Α' και Β' κατηγορίας οι σχετικές προθεσμίες είναι από 1 μέχρι 15 Μαρτίου. Από φέτος δεν χρειάζεται να συνυποβάλλετε με τη δήλωσή σας τις αποδείξεις οικογενειακών δαπανών (αποδείξεις για αγορά ρούχων, παπουτσιών, κλπ μέχρι 1.000.000δρχ). Προσέξτε όμως γιατί πρέπει να φυλάξετε τις αποδείξεις μέχρι το τέλος του έτους 2006, για να τις δείξετε στον φορολογικό έλεγχο, όταν θα σας τις ζητήσει.

Ακόμη από φέτος δίνεται η δυνατότητα στους φορολογούμενους να υποβάλλουν ηλεκτρονικά τη δήλωσή τους μέσω του Διαδικτύου.

ΠΟΙΟΙ ΕΧΟΥΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΝΑ ΥΠΟΒΑΛΛΟΥΝ ΔΗΛΩΣΗ.

ΥΠΟΧΡΕΟΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΥΠΟΧΡΕΟΙ ΣΕ ΚΑΘΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ

Κάθε φυσικό πρόσωπο. Όταν το εισόδημα πραγματικό ή τεκμαρτό είναι μεγαλύτερο από 400.000δρχ.

Όταν το εισόδημα είναι μικρότερο από 400.000δρχ και περιλαμβάνει ζημία από εμπορική ή γεωργική επιχείρηση.

Μισθωτοί ή συνταξιούχοι

Όταν το εισόδημα μεγαλύτερο από 800.000δρχ.

Όταν έχουν αυτοκίνητο, μοτοσικλέτα 500 κ.ε. και πάνω, σκάφος αναψυχής, κότερο, Jeep, αεροσκάφος κ.τ.λ, έχουν για προσωπικές τους ανάγκες έμμισθο πρόσωπο, αγοράζουν ακίνητα ή κτίζουν οικοδομή, διατηρούν δευτερεύουσα κατοικία ή κατοικούν σε οικοδομή

μεγαλύτερη από 150 τ.μ.. Εξαιρούνται οι κάτοικοι αλλοδαπής εφόσον διατηρούν στην Ελλάδα δευτερεύουσα κατοικία μέχρι 150 τ.μ.

Αγρότες

Όταν το εισόδημα είναι μεγαλύτερο από 1.000.000δρχ.
Όταν λαμβάνουν επιδοτήσεις μεγαλύτερες τον 500.000δρχ ή 750.000δρχ. ή παίρνουν καλλιεργητικά δάνεια μεγαλύτερα τον 2.000.000 δρχ, όταν έχουν θερμοκήπια παραπάνω από 2 στρέμματα ή πήραν επιστροφή ΦΠΑ μεγαλύτερο από 300.000δρχ, όταν πουλάνε πλανοδίως ή στις λαϊκές αγορές, όταν έχουν αυτοκίνητο ΕΙΧ, μοτοσικλέτα μεγαλύτερη τον 500 κ.ε. σκάφος αναψυχής, κότερο, Jeep, αεροσκάφος κ.τ.λ έχουν για προσωπικές τους ανάγκες έμμισθο πρόσωπο, έχουν ατομική επιχείρηση ή ασκούν ελεύθερο επάγγελμα, όσοι μετέχουν σε εταιρία, έχουν ετήσιο εισόδημα από εκμίσθωση ακινήτων μεγαλύτερο από 200.000δρχ, όσοι αγοράζουν ακίνητα ή κτίζουν οικοδομή, διατηρούν δευτερεύουσα κατοικία ή κατοικούν σε οικοδομή μεγαλύτερη από 150 τ.μ.

Ανεξάρτητα εάν έχουν εισόδημα.

Όσοι έχουν ΕΙΧ, μοτοσικλέτα μεγαλύτερη τον 500 κ.ε. σκάφος αναψυχής, κότερο, θαλαμηγό, Jeep, αεροσκάφος, και όσοι χρησιμοποιούν μεταφορικά μέσα εταιριών και είναι εταίροι – πρόεδροι Δ.Σ. έχουν για προσωπικές τους ανάγκες έμμισθο προσωπικό, έχουν ατομική επιχείρηση ή ασκούν ελεύθερο επάγγελμα, όσοι μετέχουν σε εταιρία, όσοι έχουν ετήσιο εισόδημα από εκμίσθωση ακινήτων μεγαλύτερο τον 200.000δρχ, αγοράζουν ακίνητα ή κτίζουν οικοδομή, διατηρούν δευτερεύουσα κατοικία ή κατοικούν σε οικοδομή μεγαλύτερη από 150 τ.μ. αγρότες που λαμβάνουν επιδοτήσεις μεγαλύτερες τον 500.000δρχ ή 750.000 δρχ ή παίρνουν καλλιεργητικά δάνεια

μεγαλύτερα τον 2.000.000 δρχ, έχουν θερμοκήπια περισσότερο από 2 στρέμματα ή πήραν επιστροφή ΦΠΑ πάνω από 300.000δρχ, και τέλος όσοι πουλάνε πλανοδίως ή στις λαϊκές αγορές.

ΠΟΥ ΥΠΟΒΑΛΛΕΤΑΙ Η ΔΗΛΩΣΗ

Η δήλωση πρέπει να υποβληθεί στον προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. της περιφέρειας που βρίσκεται η κατοικία του φορολογουμένου. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος ασκεί, ατομικά, εμπορική επιχείρηση ή ελεύθερο επάγγελμα θα υποβληθεί στον προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. της περιφέρειας που βρίσκεται η έδρα της κύριας επιχείρησης ή του κύριου επαγγέλματός του κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Εάν στη δήλωση που λάβατε είναι γραμμένη η παλιά σας διεύθυνση γράψτε τη νέα διεύθυνση διορθώνοντας τα προεκτυπωμένα στοιχεία του πίνακα 1, αφού προηγουμένως δηλώσετε την αλλαγή στο τμήμα μητρώου της Δ.Ο.Υ.

ΠΟΤΕ ΥΠΟΒΑΛΛΟΥΝ ΤΗ ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥΣ, ΟΙ ΜΙΣΘΩΤΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ

Μισθωτοί και συνταξιούχοι, καθώς και όσοι έχουν και εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες.

3 Μαΐου όσοι έχουν ΑΦΜ που λήγει στο 1
5 Μαΐου όσοι έχουν ΑΦΜ που λήγει στο 2
9 Μαΐου όσοι έχουν ΑΦΜ που λήγει στο 3
11 Μαΐου όσοι έχουν ΑΦΜ που λήγει στο 4
15 Μαΐου όσοι έχουν ΑΦΜ που λήγει στο 5
17 Μαΐου όσοι έχουν ΑΦΜ που λήγει στο 6
21 Μαΐου όσοι έχουν ΑΦΜ που λήγει στο 7
23 Μαΐου όσοι έχουν ΑΦΜ που λήγει στο 8
25 Μαΐου όσοι έχουν ΑΦΜ που λήγει στο 9
29 Μαΐου όσοι έχουν ΑΦΜ που λήγει σε 10, 20, 30, 40, και 50.
31 Μαΐου όσοι έχουν ΑΦΜ που λήγει σε 60, 70, 80, 90, και 00 και όσοι
δεν έχουν ΑΦΜ.

ΠΡΩΤΗ ΚΙΝΗΣΗ

Συγκεντρώστε τις αποδείξεις, συγκεντρώστε τα δικαιολογητικά πριν από τη συμπλήρωση της δήλωσης.

Μαζέψτε όλες τις αποδείξεις που έχετε πάρει το 2000 για αγορές καταναλωτικών ή μη αγαθών, αλλά και για παροχή υπηρεσιών, όπως π.χ. αποδείξεις από γιατρούς, υδραυλικούς, ηλεκτρολόγους, νοσοκομεία, φροντιστήρια, ενοίκια κ.λ.π.

Σημειώστε σε ένα χαρτί όλα τα περιουσιακά σας στοιχεία, όπως ακίνητα, αυτοκίνητα, μοτοσικλέτες κ.λ.π. Όσα όμως περιουσιακά στοιχεία αγοράσατε ή πουλήσατε το 2000, θα πρέπει να τα κατατάξετε ξεχωριστά σε ένα άλλο σημείωμα.

Γράψτε τα ενοίκια που εισπράξατε κατά το 2000 και τις δαπάνες που πραγματοποιήσατε για τη συντήρηση των ακινήτων αυτών.

Γράψτε το βοηθητικό προσωπικό που απασχολείται, όπως οικιακούς βοηθούς, οδηγούς, και τα χρήματα που πληρώσατε για τους μισθούς τους.

ΠΡΟΣΟΧΗ

1. Για όσους συναδέλφους έχουν ποσοστό αναπηρίας άνω του 80%, όλα τα εισοδήματά τους που προέρχονται από μισθούς και συντάξεις απαλλάσσονται φόρου. Τα απαλλασσόμενα αυτά εισοδήματα των ατόμων με βαριές κινητικές αναπηρίες με ποσοστό αναπηρίας που υπερβαίνει το 80% θα πρέπει να αναγραφούν στους κωδικούς 657 – 658 του πίνακα 5 της δήλωσης, ενώ ο τυχόν φόρος που έχει παρακρατηθεί για τα υπόψη ποσά θα αναγραφεί στους κωδικούς 313 – 316 του πίνακα 9 της δήλωσής σας.

2. Το εξωϊδρυματικό επίδομα παραπληγίας ΔΕΝ φορολογείται.

ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΟ

1. Απαλλάσσονται από το φόρο προσωπικά και με τον όρο της αμοιβαιότητας:

α) Οι αλλοδαποί πρεσβευτές και οι λοιποί διπλωματικοί αντιπρόσωποι και πράκτορες για το εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και για τα από κάθε πηγή εισοδήματά τους που αποκτώνται στην αλλοδαπή.

β) Οι πρόξενοι και προξενικοί πράκτορες, ως και το κατώτερο προσωπικό των ξένων πρεσβειών και προξενείων, εφόσον έχουν την ιθαγένεια του κράτους που αντιπροσωπεύεται και αποκτούν στην Ελλάδα εισόδημα μόνο από μισθωτές υπηρεσίες.

2. Από το εισόδημα από ακίνητα απαλλάσσεται:

α) Το τεκμαρτό εισόδημα που προκύπτει από την παραχώρηση της χρήσης ακινήτων από τον κύριο, νομέα ή επικαρπωτή αυτών, στο Ελληνικό Δημόσιο ή σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, χωρίς αντάλλαγμα.

β) Το ακαθάριστο τεκμαρτό εισόδημα από ιδιοκατοίκηση γενικά.

γ) Το τεκμαρτό εισόδημα που προκύπτει από τη δωρεάν παραχώρηση της χρήσης κατοικίας από το γονέα που έχει την κυριότητα ή την επικαρπία αυτής προς τα τέκνα του ή από τα τέκνα που έχουν την κυριότητα ή την επικαρπία αυτής προς τους γονείς τους, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως κατοικία.

3. Από το εισόδημα από κινητές αξίες απαλλάσσονται:

α) Οι τόκοι οποιασδήποτε μορφής κατάθεσης σε τράπεζες που λειτουργούν στην Ελλάδα ή το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, εφόσον η κατάθεση δεν είναι σε ευρώ και ο δικαιούχος είναι μόνιμος κάτοικος εξωτερικού.

β) Οι τόκοι εκούσιων καταθέσεων όψεως ή ταμιευτηρίου στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, εφόσον οι καταθέσεις αυτές δεν είναι σε ευρώ και ο δικαιούχος είναι μόνιμος κάτοικος εξωτερικού.

γ) Οι τόκοι από υποχρεωτικές καταθέσεις τραπεζών και πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν με τη μορφή αμιγούς πιστωτικού συνεταιρισμού του ν. 1667/1986 στην Τράπεζα της Ελλάδος, καθώς και οι τόκοι που προέρχονται από καταθέσεις του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου και του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων στην Τράπεζα της Ελλάδος.

δ) Οι τόκοι εθνικών δανείων που εκδίδονται με έντοκα γραμμάτια ή ομολογίες, εφόσον προβλέπεται η απαλλαγή από τον οικείο νόμο.

ε) Οι τόκοι ενυπόθηκων δανείων αλλοδαπής, τα οποία παρέχονται από αλλοδαπούς με εγγραφή υποθήκης σε πλοία ελληνικής ιθαγένειας.

στ) Οι τόκοι των ομολογιακών δανείων της Δημοσίας Επιχειρήσεως Ηλεκτρισμού και του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος, εφόσον προβλέπεται η απαλλαγή από τον οικείο νόμο.

ζ) Οι τόκοι των ομολογιακών δανείων που εκδίδει η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων σε ευρώ ή συνάλλαγμα στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 8 του άρθρου 12.

η) Οι τόκοι των εκδιδόμενων ομολογιακών δανείων και η υπεραξία που τυχόν προκύπτει κατά την εξόφληση των ομολόγων με ρήτρα εξωτερικού συναλλάγματος ή ευρωπαϊκής νομισματικής μονάδας (ECU).

θ) Τα μερίσματα από ιδρυτικούς τίτλους και μετοχές ημεδαπών ανώνυμων εταιριών που ασχολούνται με την εκμετάλλευση πλοίων

των οποίων τα κέρδη υπόκεινται στον ειδικό φόρο πλοίων, όπως αυτός ισχύει κάθε φορά. Αν η ανώνυμη εταιρία παράλληλα με την εκμετάλλευση των πλοίων ασκεί και άλλες επιχειρήσεις τότε απαλλάσσεται από το φόρο ποσό μερίσματος ίσο με τη σχέση μεταξύ των ακαθάριστων εσόδων από την εκμετάλλευση των πλοίων και του συνόλου των ακαθάριστων εσόδων της εταιρίας.

ι) Τα κέρδη αμοιβαίων κεφαλαίων του ν. 1969/1991 (ΦΕΚ 167 Α') και του ν. 2778/1999 (ΦΕΚ 295 Α'), καθώς και η πρόσθετη αξία που αποκτούν οι μεριδιούχοι αυτών των αμοιβαίων κεφαλαίων από την εξαγορά των μεριδίων τους σε τιμή ανώτερη της τιμής κτήσης, επιφυλασσομένων των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 48 του ν. 1969/1991 και της παραγράφου 2 του άρθρου 20 του ν. 2778/1999. Η πιο πάνω απαλλαγή ισχύει και για τα αμοιβαία κεφάλαια που έχουν συσταθεί σε άλλο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4. Από το εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις απαλλάσσονται:

α) Τα κέρδη από την εκμετάλλευση πλοίων, τα οποία υπόκεινται στον ειδικό φόρο για τα πλοία, όπως αυτός ισχύει κάθε φορά.

β) Τα κέρδη από τη λιανική πώληση καπνού ή από την άσκηση του επαγγέλματος του μικροπωλητή ή από την εκμετάλλευση περιπτέρου ή από την εκμετάλλευση καφενείου, κυλικείου, κουρείου κ.λπ. μέσα στα κτίρια και καταστήματα στα οποία στεγάζονται δημόσιες γενικά υπηρεσίες ή δημοτικές ή κοινοτικές και εκκλησιαστικές υπηρεσίες ή υπηρεσίες νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, τα οποία πραγματοποιούνται από ανάπηρους και θύματα πολέμου στους οποίους χορηγήθηκε σχετική άδεια, εφόσον η εκμετάλλευση αυτών

ενεργείται από τους ίδιους. Επίσης, απαλλάσσεται το δικαίωμα που παίρνουν τα πρόσωπα αυτά από την παραχώρηση της εκμετάλλευσης του περιπτέρου, καφενείου κ.λπ. σε τρίτους.

5. Από το εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες απαλλάσσονται:

α) Οι συντάξεις και κάθε είδους περιθάλψεις, οι οποίες παρέχονται σε ανάπηρους πολέμου και θύματα ή οικογένειες θυμάτων πολέμου ως και σε ανάπηρους και θύματα ειρηνικής περιόδου στρατιωτικούς γενικά που έπαθαν κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας τους προδήλως, αναμφισβήτητα και εξαιτίας αυτής.

β) ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ

γ) ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ

δ) Η σύνταξη που καταβάλλεται σε ανάπηρους πολέμου με βάση τα έτη υπηρεσίας τους στο Δημόσιο, κατά το ποσό της αναπηρικής σύνταξης την οποία θα ελάμβανε ο δικαιούχος αν δεν είχε παραιτηθεί από το δικαίωμα λήψης της. Η διάταξη αυτής της περίπτωσης εφαρμόζεται ανάλογα και στις συντάξεις που καταβάλλονται από το Δημόσιο σε θύματα ή οικογένειες θυμάτων πολέμου.

ε) Το εξωϊδρυματικό επίδομα, καθώς και το ποσό με το οποίο προσαυξάνεται η σύνταξη, που καταβάλλεται σε τυφλούς και γενικά σε πρόσωπα, που ευρίσκονται διαρκώς σε κατάσταση που απαιτεί συνεχή επίβλεψη, περιποίηση και συμπάρσταση άλλων προσώπων

(απόλυτος αναπηρία), τα οποία καταβάλλονται στους δικαιούχους από το Δημόσιο ή άλλους ασφαλιστικούς φορείς.

στ) ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ

ζ) Η σύνταξη, που καταβάλλεται σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 63 του Ν. 1892/1990 (ΦΕΚ 101 Α').

η) ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ

θ) Οι μισθοί, συντάξεις και η πάγια αντιμισθία που χορηγούνται σε πρόσωπα που είναι ολικώς τυφλοί, καθώς και σε πρόσωπα που παρουσιάζουν βαριές κινητικές αναπηρίες, που υπερβαίνει σε ποσοστό το ογδόντα τοις εκατό 80%

ι) Οι αποδοχές των αλλοδαπών κατωτέρων πληρωμάτων των εμπορικών πλοίων.

ια) ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ

6. Επίσης απαλλάσσονται από το φόρο:

α) Οι αμοιβές που καταβάλλει η Παγκόσμια Ένωση Αναπήρων Καλλιτεχνών (V.D.M.F.K.), στα μέλη της ζωγράφους με το πόδι και το στόμα, που είναι μόνιμοι κάτοικοι Ελλάδας, για την εργασία της ζωγραφικής που κάνουν, αμειβόμενοι αποκλειστικά από την Ένωση αυτή σε συνάλλαγμα.

β) Τα χρηματικά βραβεία που καταβάλλονται από το Δημόσιο ή την Ακαδημία Αθηνών ή τον Οργανισμό Μεγάρου Μουσικής Αθηνών, για τη βράβευση επιστημονικών, καλλιτεχνικών και πνευματικών γενικά επιδόσεων, καθώς και αυτά που απονέμονται από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου αφού προκηρυχθεί νόμιμα σχετικός δημόσιος διαγωνισμός.

γ) Τα ποσά των υποτροφιών που καταβάλλονται σε όσους νόμιμα έλαβαν την υποτροφία από το Δημόσιο ή από τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή από τα ιδρύματα και από περιουσίες του α. ν. 2039/1939 (Φ ΕΚ 455 Α'), εφόσον από αυτά αποδεδειγμένα επιδιώκονται σκοποί εθνωφελείς ή θρησκευτικοί ή φιλανθρωπικοί ή εκπαιδευτικοί ή καλλιτεχνικοί ή κοινωφελείς, ως και τα ποσά των υποτροφιών που παρέχονται σε Έλληνες υποτρόφους από ξένα κράτη ή αλλοδαπά ιδρύματα και οργανισμούς.

δ) Τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται στους αναγνωρισμένους πολιτικούς πρόσφυγες, σ' αυτούς που διαμένουν προσωρινά στην Ελλάδα για ανθρωπιστικούς λόγους και σε όσους έχουν υποβάλει αίτηση για αναγνώριση προσφυγικής ιδιότητας, η οποία βρίσκεται στο στάδιο εξέτασης από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, από φορείς που υλοποιούν προγράμματα παροχής οικονομικής ενίσχυσης προσφύγων, τα οποία χρηματοδοτούνται από την Ύπατη Αρμοστεία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.), την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ελληνικό Δημόσιο.

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Νόμος 2533/1997 (ΦΕΚ 228/97), άρθρο 32

Απαλλάσσονται παντός φόρου συμπεριλαμβανομένου και του Φ.Π.Α., τέλους, τέλους χαρτοσήμου και δικαιώματος υπέρ του Δημοσίου ή τρίτων η κτήση παραγώγων χρηματιστηριακών αξιών, τα κεφαλαιακά κέρδη από συναλλαγές επί παραγώγων στο Φ.Π.Α, η παροχή ασφαλειών στην ΕΤ.Ε.Σ.Ε.Π. και στα μέλη του Χ.Π.Α. και της ΕΤ.Ε.Σ.Ε.Π, η μεταβίβαση των έννομων σχέσεων επί παραγώγων και των ασφαλειών μεταξύ των μελών του Χ.Π.Α. και της ΕΤ.Ε.Σ.Ε.Π. και κάθε πράξη και συμφωνία παρεπόμενη αυτών.

Νόμος 2753/1999 άρθρο 5 παράγραφος 21

Απαλλάσσεται από το φόρο εισοδήματος, τέλη και λοιπές επιβαρύνσεις το ποσό της επιδότησης ενοικίου ή συγκατοίκησης, για την εξασφάλιση στέγης μέχρι την οριστική επισκευή ή ανακατασκευή των κατοικιών τους, που καταβάλλεται με βάση τα προβλεπόμενα από την αριθμ. οικ/3876/14.9.1999 απόφαση υφυπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε στους ιδιοκτήτες ή ενοικιαστές κατοικιών, οι οποίες χαρακτηρίστηκαν ή θα χαρακτηριστούν από τον επανέλεγχο κατεδαφιστέες ή προσωρινά μη κατοικήσιμες στη σεισμόπληκτη ζώνη του Νομού Αττικής, που πλήγηκε από το σεισμό της 7ης Σεπτεμβρίου 1999 για την κάλυψη των στεγαστικών αναγκών τους.

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται για τα ποσά της επιδότησης που καταβάλλονται, από την ημερομηνία έκδοσης της ως άνω απόφασης.

Νόμος 1969/1991, άρθρο 48 παραγράφου 4.

Η πρόσθετη αξία που προκύπτει επ' ωφελεία των μεριδιούχων από την εξαγορά μεριδίων σε τιμή ανώτερη της τιμής κτήσης απαλλάσσεται από κάθε φόρο, τέλος, τέλος χαρτοσήμου, εισφορά, δικαίωμα ή οποιαδήποτε άλλη επιβάρυνση υπέρ του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και γενικώς τρίτων.

Νόμος 2642/1998, άρθρο 10 παράγραφος 2 τελευταία εδάφια

Οι τόκοι που αποφέρουν οι μετοχοποιησιμοι τίτλοι μέχρι το χρόνο ανταλλαγής τους με μετοχές απαλλάσσονται οποιουδήποτε φόρου, τέλους χαρτοσήμου και λοιπών επιβαρύνσεων υπέρ του Δημοσίου ή τρίτων.

Νόμος 2768/1999, άρθρο 18 παραγράφου 5

Απαλλάσσεται από το φόρο εισοδήματος, τέλη και λοιπές επιβαρύνσεις το εισόδημα από εκμίσθωση ή παραχώρηση κατοικιών που εκμισθώνονται ή παραχωρούνται στους πληγέντες από το σεισμό στο Νομό Αττικής της 7ης Σεπτεμβρίου 1999 και μέχρι το ποσό της επιδότησης που τους καταβάλλεται για την κάλυψη των στεγαστικών τους αναγκών με βάση τις με αριθμούς οικ. 3876/14.9.1999 και οικ. 4947/12.10.1999 αποφάσεις του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. Η απαλλαγή αυτή ισχύει για τα εισοδήματα που προκύπτουν από την έναρξη ισχύος των πιο πάνω αποφάσεων και μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2000. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και

Δημόσιων Έργων καθορίζονται τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.

ΑΡΘΡΟ 8 ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ ΔΑΠΑΝΩΝ

ΑΡΘΡΟ 8 ΝΟΜΟΣ 2238/1994

ΕΚΠΤΩΣΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

1. Από το συνολικό εισόδημα του φορολογούμενου αφαιρούνται, κατά περίπτωση, τα ποσά των πιο κάτω δαπανών:

α) Το ποσό της ετήσιας δαπάνης που καταβάλλει ο φορολογούμενος για ασφάλιστρα ασφαλίσεων ζωής ή θανάτου, ασφαλίσεων προσωπικών ατυχημάτων και για ασφαλιστήρια ασθένειας, για την ασφάλιση του ίδιου, του άλλου συζύγου και των τέκνων που τους βαρύνουν κατά τις διατάξεις του παρόντος. Το ποσό που αφαιρείται δεν μπορεί να υπερβεί ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) του αφορολόγητου ποσού του πρώτου κλιμακίου της κλίμακας (α) της παραγράφου 1 του άρθρου 9 που ισχύει για μισθωτό χωρίς τέκνα. Το ποσό της δαπάνης υπολογίζεται αθροιστικά και για τους δύο συζύγους, εκπίπτει μόνο εφόσον έχει περιληφθεί στην αρχική δήλωση και μερίζεται μεταξύ των συζύγων ανάλογα με το ύψος του εισοδήματος του καθενός που φορολογείται με τις γενικές διατάξεις όπως αυτό δηλώθηκε με την αρχική δήλωση.

β) Το συνολικό ποσό των εισφορών που καταβάλλονται από το φορολογούμενο σε ταμεία ασφάλισής του, εφόσον η καταβολή τους είναι υποχρεωτική από το νόμο, καθώς και το ποσό των

καταβαλλόμενων εισφορών στις περιπτώσεις προαιρετικής ασφάλισής του σε ταμεία που έχουν συσταθεί με νόμο.

γ) ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ

δ) Τα ποσά που καταβάλλονται από το φορολογούμενο λόγω δωρεάς στο Δημόσιο, τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τους Ιερούς Ναούς, τις Ιερές Μονές του Αγίου Όρους, το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, τα Πατριαρχεία Αλεξανδρείας και Ιεροσολύμων, την Ιερά Μονή Σινά, τα ημεδαπά Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, τα Κρατικά και Δημοτικά Νοσηλευτικά Ιδρύματα και τα νοσοκομεία που είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και επιχορηγούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, καθώς και το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων(2).

Η αξία των ιατρικών μηχανημάτων και των ασθενοφόρων αυτοκινήτων, που μεταβιβάζονται λόγω δωρεάς στα κρατικά και δημοτικά νοσηλευτικά ιδρύματα και τα νοσοκομεία που αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και επιχορηγούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται από το φορολογούμενο λόγω δωρεάς προς τα κοινωφελή ιδρύματα, τα σωματεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που παρέχουν υπηρεσίες εκπαίδευσης και χορηγούν υποτροφίες, τα ημεδαπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που νόμιμα έχουν συσταθεί ή συνιστώνται και τα οποία επιδιώκουν κοινωφελείς σκοπούς, τους ερευνητικούς και τεχνολογικούς φορείς που διέπονται από το ν. 1514/1985 (ΦΕΚ 13 Α'), τα ερευνητικά κέντρα που αποτελούν ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, καθώς και οποιοδήποτε αθλητικό

σωματείο που έχει συσταθεί νόμιμα και είναι αναγνωρισμένο από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, εφόσον οι δωρεές αυτές προορίζονται για την καλλιέργεια και ανάπτυξη των ερασιτεχνικών τους τμημάτων. Επίσης, τα χρηματικά ποσά, που καταβάλλονται από το φορολογούμενο μέχρι το ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού φορολογούμενου εισοδήματός του λόγω χορηγίας προς τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που νόμιμα υφίστανται ή συνιστώνται, εφόσον επιδιώκουν σκοπούς πολιτιστικούς. Πολιτιστικοί σκοποί είναι, ιδίως, η καλλιέργεια, προαγωγή και διάδοση των γραμμάτων, της μουσικής, του χορού, του θεάτρου, του κινηματογράφου, της ζωγραφικής, της γλυπτικής και των τεχνών γενικότερα, καθώς και η ίδρυση, επέκταση και συντήρηση των αναγνωρισμένων ιδιωτικών μουσείων, όπως τέχνης, φυσικής ιστορίας, εθνολογικών και λαογραφικών.

Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζονται, μετά από έλεγχο του Υπουργείου Πολιτισμού, τα νομικά πρόσωπα που η επιδιώκουν πολιτιστικούς σκοπούς, για την εφαρμογή αυτών των διατάξεων.

Όταν τα ποσά των δωρεών και των χορηγιών αυτής της περίπτωσης, με εξαίρεση τις δωρεές που καταβάλλονται στους δωρεοδόχους οι οποίοι αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο, υπερβαίνουν τα τριακόσια (300) ευρώ(1) ετησίως, λαμβάνονται υπόψη μόνο εφόσον έχουν κατατεθεί σε ειδικό λογαριασμό Του νομικού προσώπου, που πρέπει να ανοιχθεί για το σκοπό αυτόν στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή σε τράπεζα που νόμιμα λειτουργεί στην Ελλάδα.

Ειδικώς, τα χρηματικά ποσά, που καταβάλλονται λόγω δωρεάς σε αθλητικά σωματεία, λαμβάνονται υπόψη μόνον εφόσον κατατίθενται σε λογαριασμό τους στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή σε τράπεζα που νόμιμα λειτουργεί στην Ελλάδα.

Τα ποσά αυτών των δωρεών αφαιρούνται από το συνολικό εισόδημα, εφόσον ο δωρητής υποβάλλει με την αρχική εμπρόθεσμη φορολογική του δήλωση τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

αα) Το πρωτότυπο του παραστατικού κατάθεσης του ποσού της δωρεάς.

ββ) Αντίγραφο πρακτικού του διοικητικού συμβουλίου περί αποδοχής της δωρεάς θεωρημένο από τον προϊστάμενο του γραφείου φυσικής αγωγής του νομού της έδρας του σωματείου.

γγ) Αντίγραφο της σελίδας του βιβλίου ταμείου του σωματείου, όπου έχει καταχωρηθεί το ποσό της δωρεάς θεωρημένο από τον παραπάνω προϊστάμενο του γραφείου φυσικής αγωγής.

Το οικείο γραμμάτιο είσπραξης της τράπεζας που θα εκδίδεται πρέπει να αναφέρει τα στοιχεία του δωρητή ή χορηγού Και δωρεοδόχου, το ποσό της δωρεάς ή χορηγίας αριθμητικώς και ολογράφως, την ημερομηνία κατάθεσής του και την υπογραφή του δωρητή ή χορηγού, κατά περίπτωση.

Τα χρηματικά ποσά αυτών των δωρεών και χορηγιών δεν πρέπει να έχουν εκπέσει με βάση άλλη διάταξη του παρόντος.

Το αφορολόγητο ποσό αυτής της περίπτωσης, που προέρχεται από δωρεές ή χορηγίες χρηματικών ποσών, δεν μπορεί να υπερβεί ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) του εισοδήματος που προκύπτει σε περίπτωση εφαρμογής της παραγράφου 1 του άρθρου 19.

Αν τα χρηματικά ποσά των δωρεών και χορηγιών που εκπίπτουν, υπερβαίνουν αθροιστικά, για κάθε δωρεοδόχο ή αποδέκτη της χορηγίας, το ποσό των δύο χιλιάδων εννιακοσίων πενήντα (2.950)

ευρώ) ετησίως, για να αφαιρεθούν αυτά από το συνολικό εισόδημα του δωρητή ή χορηγού οφείλεται φόρος με συντελεστή δέκα τοις εκατό (10%) στο πάνω από δύο χιλιάδες εννιακόσια πενήντα (2.950) ευρώ ποσό της δωρεάς ή της χορηγίας. Το ποσό του φόρου παρακρατείται από το δωρητή ή το χορηγό, κατά περίπτωση και αποδίδεται από αυτόν σε οποιαδήποτε Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία μέχρι τη λήξη της προθεσμίας για την επίδοση της ετήσιας δήλωσης φορολογίας του εισοδήματός του. Το πρωτότυπο του παραστατικού καταβολής του φόρου υποβάλλεται με την ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος του υπόχρεου. Για τις δωρεές χρηματικών ποσών προς το Δημόσιο και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου δεν απαιτείται παρακράτηση και καταβολή φόρου.

Ο φόρος αυτός δεν συμψηφίζεται με φόρο που προκύπτει από τυχόν φορολογική υποχρέωση του δωρεοδόχου ούτε επιστρέφεται.

Τα ποσά των δωρεών και χορηγιών αφαιρούνται, εφόσον υπερβαίνουν συνολικά τα εκατό (100) ευρώ.

ε) Το ποσό των δεδουλευμένων τόκων που καταβάλλονται από το φορολογούμενο για:

αα) Στεγαστικά δάνεια για απόκτηση πρώτης κατοικίας που χορηγούνται στο φορολογούμενο με υποθήκη ή προσημείωση από τράπεζες, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, τα ταχυδρομικά ταμιευτήρια και λοιπούς πιστωτικούς οργανισμούς, εφόσον οφείλονται από αυτόν και η υποθήκη ή προσημείωση έχει εγγραφεί σε ακίνητό του ή του άλλου συζύγου ή των τέκνων τους που τους βαρύνουν.

Σε περίπτωση σύναψης νέου δανείου από έναν από τους ανωτέρω φορείς,

ανεξάρτητα αν είναι ο ίδιος με αυτόν που χορήγησε το αρχικό δάνειο ή όχι, με σκοπό την εξόφληση από τον υπόχρεο του παλαιού δανείου, οι δεδουλευμένοι τόκοι του νέου δανείου που αντιστοιχούν στο τμήμα αυτού που διατέθηκε για την εξόφληση του ανεξόφλητου υπολοίπου του παλαιού στεγαστικού δανείου εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο, εκπίπτουν από το εισόδημά του, για το χρονικό διάστημα που υπολείπεται από τη χορήγηση του νέου δανείου μέχρι τη λήξη του παλαιού δανείου. Για τη αναγνώριση της έκπτωσης πρέπει στο δανειστικό συμβόλαιο του φορέα που χορήγησε το νέο δάνειο, να αναγράφονται απαραίτητως, ο σκοπός του δανείου, το ανεξόφλητο ποσό του παλαιού δανείου, ο χρόνος λήξης του παλαιού δανείου και ότι έχει εγγραφεί υποθήκη ή προσημείωση, με τις ίδιες προϋποθέσεις που ίσχυαν και για το παλαιό δάνειο.

ββ) Στεγαστικά δάνεια για απόκτηση πρώτης κατοικίας που χορηγούνται από ασφαλιστικές επιχειρήσεις στους υπαλλήλους αυτών, εφόσον οφείλονται από αυτούς και η υποθήκη ή προσημείωση έχει εγγραφεί σε ακίνητό τους ή το άλλου συζύγου ή των τέκνων τους που τους βαρύνουν.

γγ) Προκαταβολές που χορηγούνται από τα Ταμεία Αλληλοβοηθείας Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας, κατά τις διατάξεις του άρθρου 18 του Ν.Δ 398/1974 (ΦΕΚ 116 Α') για απόκτηση πρώτης κατοικίας από τους βοηθηματούχους αυτών.

Κατά την εφαρμογή των προηγούμενων υποπεριπτώσεων δεν θεωρείται ότι αποκτάται πρώτη κατοικία, αν ο υπόχρεος, ο άλλος σύζυγος και τα τέκνα που τους βαρύνουν, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7, έχουν δικαίωμα πλήρους κυριότητας ή ισόβιας

επικαρπίας ή οίκησης, εξ ολοκλήρου ή επί ιδανικού μεριδίου, σε άλλη οικία ή οικίες, εφόσον το άθροισμα της συνολικής επιφάνειας που τους αντιστοιχεί υπερβαίνει τα τριάντα πέντε (35) τ.μ. προκειμένου για άγαμο, διαζευγμένο ή χήρο και τα εβδομήντα (70) τ.μ. προκειμένου για έγαμο.

Η επιφάνεια αυτή προσαυξάνεται κατά είκοσι (20) τ.μ. για καθένα τέκνο που βαρύνει τον υπόχρεο ή τον άλλο σύζυγο.

Αν η επιφάνεια της πρώτης κατοικίας υπερβαίνει τα εκατόν είκοσι (120) τ.μ το ποσό της δαπάνης που εκπίπτει περιορίζεται στο μέρος που αυτό αναλογεί επιμεριστικά στη μέχρι των εκατόν είκοσι (120) τ.μ. επιφάνεια της κατοικίας.

δδ) Δάνεια που χορηγούνται στο φορολογούμενο από τράπεζες, το ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, τα ταχυδρομικά ταμειυτήρια και λοιπούς πιστωτικούς οργανισμούς, εφόσον οφείλονται από αυτόν, για αναστήλωση, επισκευή, συντήρηση ή εξωραϊσμό διατηρητέων κτισμάτων, καθώς και κτισμάτων που βρίσκονται σε περιοχές χαρακτηριζόμενες ως παραδοσιακά τμήματα πόλεων ή ως παραδοσιακοί οικισμοί.

εε) ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ

Οι διατάξεις αυτής της περίπτωσης ισχύουν για τόκους από συμβάσεις δανείων που συνάπτονται καθώς και προκαταβολές που χορηγούνται μέχρι 31η Δεκεμβρίου 2001.

Το ποσό της δαπάνης της περίπτωσης αυτής δεν πρέπει να έχει εκπέσει με βάση άλλη διάταξη του παρόντος.

στ) ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ

ζ) ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ

η) ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ

2. Επίσης, εκπίπτει ως δαπάνη χωρίς δικαιολογητικά ποσό χιλίων εννιακοσίων (1.900) ευρώ για τον ίδιο το φορολογούμενο και για 'καθένα από τα πρόσωπα, που συνοικούν με αυτόν και τον βαρύνουν, εφόσον:

α) παρουσιάζουν αναπηρία εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και πάνω από νοητική καθυστέρηση, φυσική αναπηρία ή ψυχική πάθηση, με βάση τη γνωμάτευση της οικείας πρωτοβάθμιας υγειονομικής επιτροπής, που εδρεύει σε κάθε νομό. Δε λαμβάνεται υπόψη επαγγελματική ή ασφαλιστική αναπηρία,

β) είναι τυφλοί που είναι γραμμένοι στο γενικό μητρώο τυφλών, που τηρείται στην οικεία νομαρχία,

γ) είναι νεφροπαθείς που τελούν υπό αιμοκάθαρση ή περιτοναϊκή κάθαρση ή έχουν κάνει μεταμόσχευση νεφρού, καθώς και τα πρόσωπα που πάσχουν από μεσογειακή, δρεπανοκυτταρική και μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία και κάνουν μεταγγίσεις αίματος,

δ) είναι ανάπηροι αξιωματικοί ή οπλίτες, οι οποίοι με την ιδιότητα του αναπήρου παίρνουν σύνταξη από το δημόσιο ταμείο ή αξιωματικοί οι οποίοι έχουν τεθεί σε κατάσταση πολεμικής διαθεσιμότητας ή αξιωματικοί που εξαιτίας πολεμικού τραύματος ή νοσήματος που

επήλθε λόγω κακουχιών σε πολεμική περίοδο, βρίσκονται σε κατάσταση υπηρεσίας γραφείου ή πρόσωπα που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του Ν. 1579/1950 (ΦΕΚ 286 Α') και του Ν.Δ. 330/1947 (ΦΕΚ 84 Α'),

ε) είναι θύματα πολέμου. Θύματα πολέμου κατά την έννοια του παρόντος είναι τα πρόσωπα που λαμβάνουν σύνταξη από πολεμική αιτία. Με τα θύματα πολέμου εξομοιώνονται και τα πρόσωπα τα οποία ως μέλη οικογενειών αξιωματικών και οπλιτών, οι οποίοι απεβίωσαν κατά την εκτέλεση διατεταγμένης υπηρεσίας σε ειρηνική περίοδο, δικαιούνται σύνταξη από το δημόσιο ταμείο,

στ) παίρνουν σύνταξη από το δημόσιο ταμείο ως ανάπηροι ή θύματα εθνικής αντίστασης ή εμφυλίου πολέμου σύμφωνα με τις διατάξεις των νόμων 1543/1985 (ΦΕΚ 73 Α') και 1863/1985 (ΦΕΚ 204Α'), όπως τροποποιήθηκαν με το Ν. 1976/1991 (ΦΕΚ 184 Α').

3. Για τη σύζυγο η οποία έχει εισόδημα, οι δαπάνες των περιπτώσεων β', δ' και ε' της παραγράφου 1 και της παραγράφου 2 που αφορούν την ίδια, καθώς και της παραγράφου 2 που αφορούν τα τέκνα της από προηγούμενο γάμο, τα χωρίς γάμο τέκνα της, τους γονείς της και τους ανήλικους ορφανούς από πατέρα και μητέρα συγγενείς της μέχρι το δεύτερο βαθμό, αφαιρούνται από το δικό της εισόδημα.

4. Όταν οι σύζυγοι υποχρεούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5, να υποβάλλουν κοινή δήλωση και όταν λόγω θανάτου του ενός από τους συζύγους υποβάλλονται χωριστές δηλώσεις, αν ο ένας από τους συζύγους δεν έχει φορολογούμενο εισόδημα ή αυτό είναι κατώτερο από το άθροισμα των ποσών που αφορούν τις δαπάνες της

παραγράφου 1, το άθροισμα αυτών ή η διαφορά που προκύπτει δεν προστίθεται στις δαπάνες του άλλου συζύγου. Εξαιρετικώς, στις περιπτώσεις αυτές προστίθενται στις δαπάνες του άλλου συζύγου τα ποσά που αφορούν τα έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης του ενός συζύγου και των λοιπών προσώπων που συνοικούν μαζί του και τον βαρύνουν.

5) Όταν ο ένας από τους συζύγους δεν έχει εισόδημα φορολογούμενο ή αυτό που έχει είναι κατώτερο από το ποσό της δαπάνης της παραγράφου 2, που αφορά αυτόν προσωπικά και τα πρόσωπα που τον βαρύνουν, ολόκληρο το ποσό της δαπάνης ή η διαφορά προστίθεται στις δαπάνες του άλλου συζύγου. Όταν το σύνολο των δαπανών του ενός συζύγου είναι ανώτερο από το φορολογούμενο εισόδημά του, τότε η διαφορά που προκύπτει και μέχρι το ποσό της δαπάνης της παραγράφου 2 προστίθεται στις δαπάνες του άλλου συζύγου.

6. ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ

7. Όσοι κατοικούν στην αλλοδαπή και αποκτούν εισόδημα από πηγή που βρίσκεται στην Ελλάδα δεν δικαιούνται τις εκπτώσεις των παραγράφων 1 και 2. Αν προκύπτει εισόδημα, σε περιπτώσεις σχολάζουσας κληρονομιάς, επιδικίας ή μεσεγγύησης, δεν υπολογίζονται εκπτώσεις.

8. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζονται τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την αναγνώριση της συνδρομής των προϋποθέσεων για την αφαίρεση των ποσών των δαπανών που ορίζονται από το άρθρο αυτό. Επίσης, με κοινές

αποφάσεις των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, οι οποίες δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται τα δικαιολογητικά τα οποία απαιτούνται για την απόδειξη του ποσοστού της αναπηρίας. Με τις αποφάσεις των προηγούμενων εδαφίων ορίζεται επίσης και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια που είναι αναγκαία για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Ν. 2364/1995, άρθρο 7 παράγραφος 17 εδάφιο α'

Η δαπάνη για την αγορά και εγκατάσταση οικιακών συσκευών ή συστημάτων χρήσης φυσικού αερίου ή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας εκπίπτει κατά το 75% του συνόλου της από το φορολογητέο εισόδημα των φυσικών προσώπων.

Ν. 2598/1998, άρθρο 2, παράγραφος 13, περίπτωση γ'

Στην περίπτωση δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 8 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος υπάγονται και η αξία των ακινήτων που μεταβιβάζονται στην Εταιρεία, καθώς και τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται από φορολογούμενους, λόγω δωρεάς ή χορηγίας σε αυτήν. Τα παραπάνω ποσά δεν είναι απαραίτητο να κατατίθενται σε ειδικό λογαριασμό της Εταιρείας στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή σε τράπεζα που νόμιμα λειτουργεί στην Ελλάδα και δεν υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου εισοδήματος.

ΑΡΘΡΟ 43 ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΑΡΘΡΟ 43

ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

1. Από το καθαρό γεωργικό εισόδημα, που προσδιορίζεται με την αντικειμενική μέθοδο του άρθρου 42, εκπίπτουν:

α) Το ποσό του καταβαλλόμενου ενοικίου για εκμίσθωση της γεωργικής γης.

β) Ποσό ίσο με το είκοσι πέντε τοις εκατό (25%), της δαπάνης αγοράς καινούριου πάγιου εξοπλισμού, που χρησιμοποιείται αποκλειστικά για την κάλυψη αναγκών της γεωργικής εκμετάλλευσης, εφάπαξ κατά το χρόνο πραγματοποίησης της δαπάνης, χωρίς δυνατότητα έκπτωσης αυτής, ολικά ή μερικά, σε επόμενες χρήσεις. Ειδικά για εκείνους που στην αρχή της φορολογούμενης χρήσεως είναι νέοι αγρότες, το παραπάνω ποσό ανέρχεται σε ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%).

2. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται οι λεπτομέρειες και η διαδικασία εφαρμογής, καθώς και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την αναγνώριση της συνδρομής των προϋποθέσεων των εκπτώσεων αυτού του άρθρου.

ΑΡΘΡΟ 44

ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

1. Από το καθαρό γεωργικό εισόδημα των κατά κύριο επάγγελμα αγροτών, φυσικών προσώπων, απαλλάσσεται του φόρου ποσό χιλίων πεντακοσίων (1.500) ευρώ. Το ποσό αυτό ορίζεται σε τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ, εφόσον τα παραπάνω πρόσωπα λαμβάνουν εξισωτικές αποζημιώσεις.

Ειδικά για εκείνους που στην αρχή της φορολογούμενης χρήσεως είναι νέοι αγρότες, τα παραπάνω ποσά προσαυξάνονται κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) για τα πρώτα πέντε (5) χρόνια υποβολής φορολογικής δήλωσης και κατά ποσοστό είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) για τα επόμενα πέντε (5) χρόνια. Η απαλλαγή αυτή παρέχεται με την πρόσθετη προϋπόθεση ότι θα εξακολουθήσουν να είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες για μια ακόμη δεκαετία. Σε αντίθετη περίπτωση βεβαιώνεται ο φόρος που δεν καταβλήθηκε.

2. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται:

α) Οι λεπτομέρειες και η διαδικασία εφαρμογής των διατάξεων αυτού του άρθρου.

β) Οι υποχρεώσεις των προσώπων της παραγράφου 1-αυτού του άρθρου.

γ) Τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την αναγνώριση της συνδρομής των προϋποθέσεων των απαλλαγών αυτού του άρθρου.

ΑΛΛΑΓΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 2238/1994 ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ 2001

(1) Η περίπτωση γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 6 προστέθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 2 του νόμου Ν.2753/1999 και ισχύει για τα εισοδήματα που αποκτιούνται από 1.1.1999 και μετά η παράγραφος έχει ως εξής :

γ) Το τεκμαρτό εισόδημα που προκύπτει από τη δωρεάν παραχώρηση της χρήσης κατοικίας από το γονέα που έχει την κυριότητα ή την επικαρπία αυτής προς τα τέκνα του ή από τα τέκνα που έχουν την κυριότητα ή την επικαρπία αυτής προς τους γονείς τους, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως κατοικία.

(2) Η περίπτωση β' της παραγράφου 5 του άρθρου 6 καταργήθηκε με την περίπτωση 10 του άρθρου 1 του Ν. 2459/1997 για εισοδήματα που αποκτώνται ή δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.1997. Η **διάταξη που καταργήθηκε είχε ως εξής:**

β) Τα έξοδα παράστασης που παρέχονται στους νομάρχες μέχρι ποσό ίσο με τα δύο τρίτα (2/3) των ετήσιων κύριων αποδοχών (μισθών) τους, καθώς και τα έξοδα παράστασης στο σύνολό τους που παρέχονται στους δημάρχους, αντιδημάρχους και προέδρους κοινοτήτων του Κράτους.

(3) Η περίπτωση γ' της παραγράφου 5 του άρθρου 6 καταργήθηκε με την περίπτωση 11 του άρθρου 1 του Ν.2459/1997 για εισοδήματα που αποκτώνται ή δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.1997. Η **διάταξη που καταργήθηκε είχε ως εξής:**

γ) Οι αποδοχές των κατώτερων πληρωμάτων των εμπορικών πλοίων

(4) Η περίπτωση στ' της παραγράφου 5 του άρθρου 6 καταργήθηκε με την περίπτωση 12 του άρθρου 1 του Ν.2459/1997 για εισοδήματα που αποκτώνται ή δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.1997. Η **διάταξη που καταργήθηκε είχε ως εξής:**

στ) Τα ειδικά επιδόματα επικίνδυνης εργασίας: πτητικό, καταδυτικό, ναρκαλιείας, αλεξιπτωτιστών, δυτών και υποβρύχιων καταστροφών, που καταβάλλονται σε αξιωματικούς, υπαξιωματικούς και οπλίτες των ενόπλων δυνάμεων, των σωμάτων ασφαλείας, της πυροσβεστικής υπηρεσίας και του λιμενικού σώματος, καθώς και το επίδομα ναρκαλιείας που καταβάλλεται σε ιδιώτες οι οποίοι παρέχουν υπηρεσίες ναρκαλιείας με οποιαδήποτε σχέση στα Υπουργεία Εθνικής Άμυνας, Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας. επίσης, τα επιδόματα επικίνδυνης εργασίας που καταβάλλονται στους δικαιούχους με βάση την παράγραφο 5 του άρθρου 14 του Ν. 1505/1984 (ΦΕΚ 194 Α'), καθώς και την περίπτωση α' της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του Ν. 1711/1987 (ΦΕΚ 109 Α').

(5) Η περίπτωση η' της παραγράφου 5 του άρθρου 6 καταργήθηκε με την περίπτωση 13 του άρθρου 1 του Ν.2459/1997 για εισοδήματα που αποκτώνται ή δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.1997. Η **διάταξη που καταργήθηκε είχε ως εξής:**

η) Το στεγαστικό επίδομα που καταβάλλεται στους δικαιούχους με βάση τις διατάξεις της περιπτώσεως στ' του άρθρου 10 του Ν. 1284/1982 (ΦΕΚ 114 Α') και των παραγράφων 19 και 44 του άρθρου 11 του Ν.1881/1990 (ΦΕΚ 42 Α')".

(6) Η περίπτωση ι' της παραγράφου 5 του άρθρου 6 προστέθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 9 του Ν. 2515/1997 και ισχύει για τα εισοδήματα που αποκτώνται από 1.1.1997 και μετά, σύμφωνα με την § 2 του ίδιου άρθρου και νόμου.

(7) Η περίπτωση ια' της παραγράφου 5 του άρθρου 6 που προστέθηκε με την παράγραφο 13β του άρθρου 6 του Ν.2740/1999 και ίσχυσε για τα εισοδήματα που αποκτήθηκαν από 1.1.1999 μέχρι 31.12.2000 καταργήθηκε με το άρθρο 46 του Ν. 2873/2000. Η κατάργηση εφαρμόζεται για τα εισοδήματα που αποκτούνται από 1.1.2001 και μετά.

Η καταργηθείσα περίπτωση ια' είχε ως εξής:

ια) Το καθαρό ποσό της ειδικής αποζημίωσης που παίρνουν εκτός των αποδοχών της οργανικής τους θέσης οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχολικών μονάδων της Βαυαρίας της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας με φορέα Το Ελληνικό Γενικό Προξενείο στο Μόναχο.

(8) Η περίπτωση α' της παραγράφου 6 του άρθρου 6 προστέθηκε με την παράγραφο 3 του άρθρου 1 του Ν. 2579/1998 και ισχύει για τα εισοδήματα που αποκτώνται ή τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από την 1 η Ιανουαρίου 1997 και μετά.

(9) Η περίπτωση δ' (πρώην στ') της παραγράφου 1 του άρθρου 8 περιελάμβανε και τέταρτο εδάφιο το οποίο καταργήθηκε με την περίπτωση 2 του άρθρου 1 του Ν. 2459/1997 (ισχύει για εισοδήματα που αποκτήθηκαν ή δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν από 1.1.1996).

Το εδάφιο που καταργήθηκε είχε ως εξής:

Αν το ποσό των ανωτέρω δωρεών υπερβαίνει το συνολικό ετήσιο πραγματικό εισόδημα του φορολογουμένου, το υπόλοιπο που απομένει μεταφέρεται διαδοχικά, κατά το ποσό που απομένει κάθε φορά, στα δύο (2) επόμενα οικονομικά έτη, αθροιζόμενο με τα χρηματικά ποσά, τυχόν, άλλων δωρεών των ίδιων περιπτώσεων σε αυτά τα έτη.

(10) Το πέμπτο εδάφιο της περίπτωσης δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 8 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 6 του άρθρου 3 του Ν. 2873/2000 και ισχύει για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.2001 και μετά. **Το εδάφιο που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:**

Επίσης, τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται από το φορολογούμενο μέχρι το ποσοστό δεκαπέντε τοις εκατό (15%) του συνολικού φορολογούμενου εισοδήματός του λόγω χορηγίας προς τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που νόμιμα υπάρχουν ή συνιστώνται, εφόσον επιδιώκουν σκοπούς πολιτιστικούς.

(11) Το όγδοο εδάφιο της περίπτωσης δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 8 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 7 του άρθρου 3 του Ν. 2873/2000 και ισχύει για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.2001 και μετά. **Το εδάφιο που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:**

Όταν τα ποσά των δωρεών και των χορηγιών αυτής της περίπτωσης, με εξαίρεση τις δωρεές που καταβάλλονται στους δωρεοδόχους του πρώτου εδαφίου, υπερβαίνουν τις ογδόντα χιλιάδες (80.000) δραχμές ετησίως, λαμβάνονται υπόψη μόνο εφόσον έχουν κατατεθεί σε ειδικό λογαριασμό του νομικού προσώπου, που πρέπει να ανοιχθεί για το

σκοπό αυτό στο ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή σε τράπεζα που νόμιμα λειτουργεί στην Ελλάδα.

(12) Οι φράσεις που αναγράφονται με πλάγια στοιχεία τέθηκαν όπως αντικαταστάθηκαν με την παρ. 7 του άρθρου 9 του Ν. 2948/2001 (ΦΕΚ242Α) και ισχύουν από 1.1.2002 (βλ. άρθρο 28 § 3 Ν. 2948/2001).

Οι αντικατασταθείσες φράσεις είχαν ως εξής:

Του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών ένα εκατομμύριο (1.000.000) δραχμές.

(13) Το δέκατο τέταρτο εδάφιο της περίπτωσης δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 8 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 8 του άρθρου 3 του Ν. 2873/2000 και ισχύει για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.2001 και μετά. **Το εδάφιο που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:**

Στην περίπτωση που τα χρηματικά ποσά των δωρεών και χορηγιών που εκπίπτουν, υπερβαίνουν αθροιστικά για κάθε δωρεοδόχο τις εκατό χιλιάδες (100.000) δραχμές ετησίως, προκειμένου αυτά να αφαιρεθούν από το συνολικό εισόδημα του φορολογουμένου, ο δωρητής οφείλει να παρακρατήσει φόρο με συντελεστή είκοσι τοις εκατό (20%) στο πάνω από εκατό χιλιάδες (100.000) δραχμές ποσό της δωρεάς ή χορηγίας, να τον αποδώσει σε οποιαδήποτε δημόσια οικονομική υπηρεσία μέχρι τη λήξη της προθεσμίας για την επίδοση της οικείας δήλωσης φορολογίας εισοδήματος και να υποβάλει το πρωτότυπο του παραστατικού καταβολής του φόρου με τη δήλωση φορολογίας του εισοδήματός του.

(14) Τα δύο τελευταία εδάφια της υποπερίπτωσης αα' της περίπτωσης ε' (πρώην ζ') της παραγράφου 1 του άρθρου 8 προστέθηκαν με το άρθρο 4 παράγραφος 1 του Ν. 2390/1996 (ισχύς επί εισοδημάτων που αποκτώνται από 1.1.1995 και μετά).

(15) Το τρίτο εδάφιο της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 8 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 9 του άρθρου 3 του Ν. 2873/2000 και ισχύει για τα εισοδήματα που αποκτούν ή τις δαπάνες που πραγματοποιούν οι υπόχρεοι από 1.1.2001 και μετά. **Το εδάφιο που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:**

Η επιφάνεια αυτή προσαυξάνεται κατά δεκαπέντε (15) τ.μ. για κάθε τέκνο που βαρύνει τον υπόχρεο ή τον άλλο σύζυγο.

(16) Τα τρία τελευταία εδάφια της υποπερίπτωσης γγ' της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 8 προστέθηκαν με την παράγραφο 3 του άρθρου 1 του Ν. 2753/1999 και ισχύουν για τα εισοδήματα που αποκτώνται ή τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από την 1.1.1999 και μετά, εκτός από το τελευταίο εδάφιο που ισχύει, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 1 του ίδιου νόμου, για συμβάσεις δανείων που συνάπτονται από 1ης Ιανουαρίου 2000 και εφεξής.

(17) Η υποπερίπτωση εε' της περιπτώσεως ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 8, όπως αναριθμήθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 1 του Ν. 2753/1999, καταργήθηκε με την ίδια διάταξη.

Η υποπερίπτωση που καταργήθηκε είχε ως εξής:

εε) Χρέη προς το Δημόσιο από φόρο κληρονομιάς, δωρεάς και γονικής παροχής που οφείλονται από αυτόν. Το αφαιρούμενο συνολικό ποσό τόκων της υποπερίπτωσης αυτής δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να είναι ανώτερο από το είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του συνολικού

οικογενειακού εισοδήματος, που δηλώνεται με την αρχική εμπρόθεσμη δήλωση του υπόχρεου.

(18) Η περίπτωση η' της παραγράφου 1 του άρθρου 8 καταργήθηκε με την περίπτωση 3 του άρθρου 1 του Ν.2459/1997 για τις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν από 1.1.1996.

Η διάταξη που καταργήθηκε είχε ως εξής:

η) Ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%) της δαπάνης για την αμοιβή που καταβάλλεται σε δικηγόρο για τις νομικές υπηρεσίες αυτού από οποιαδήποτε αιτία, και μέχρι ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) του εισοδήματος που δηλώνεται με την εμπρόθεσμη αρχική δήλωση του υπόχρεου, το οποίο δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό των διακοσίων χιλιάδων (200.000) δραχμών, ετησίως.

(19) Η φράση χιλίων εννιακοσίων (1.900) ευρώ, τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 11 του άρθρου 9 του Ν. 2948/2001 (ΦΕΚ 242Ν19.10.2001) και ισχύει από 1.1.2001 (βλ. άρθρο 28 § 3 Ν. 2948/2001). Η φράση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής εξακοσίων πενήντα χιλιάδων (650.000) δραχμών

(20) Η περίπτωση γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 8 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 6 του άρθρου 1 του Ν. 2753/1999 και ισχύει για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.1999 και μετά. **Η περίπτωση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:**

γ) είναι νεφροπαθείς που τελούν υπό αιμοκάθαρση ή πρόσωπα που πάσχουν από μεσογειακή αναιμία και κάνουν μεταγγίσεις αίματος.

(21) Το δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 43 προστέθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 2 του Ν.

2520/1997 και ισχύει από 1.9.1997 για επτά (7) χρόνια, σύμφωνα με το άρθρο 30 του ίδιου νόμου.

(22) Στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 44 η φράση χιλίων πεντακοσίων (1.500) ευρώ τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 64 του άρθρου 9 του Ν. 2948/2001 (ΦΕΚ 242Α/19.10.2001) και ισχύει από 1.1.2002 (βλ. άρθρο 28 § 3 Ν.2948/2001). **Η φράση που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:** πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) δραχμών».

(23) Το τρίτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 44 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 2 του Ν. 2520/1997 και ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 30 του ίδιου νόμου, από 1.9.1997 για δέκα (10) χρόνια. **Το εδάφιο που αντικαταστάθηκε είχε ως εξής:** Ειδικά για νέους κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, που δεν έχουν υπερβεί το 350 έτος της ηλικίας τους, τα παραπάνω ποσά προσαυξάνονται κατά ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) για τα πρώτα πέντε (5) συνεχή χρόνια άσκησης του επαγγέλματός τους.

(24) Η παράγραφος 1 είχε και τέταρτο εδάφιο που καταργήθηκε από 1.9.1997 με την παράγραφο 3 του άρθρου 2 του Ν. 2520/1997. **Το καταργηθέν εδάφιο είχε ως εξής:**

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος, ως νέοι αγρότες θεωρούνται εκείνοι που για πρώτη φορά αναλαμβάνουν την οικονομική και νομική ευθύνη μίας γεωργικής εκμετάλλευσης.

Επίσης σύμφωνα με τον νόμο 2873/2000 γίνονται και οι παρακάτω αλλαγές :

(1) Με την παράγραφο 8 του άρθρου 3 του κοινοποιούμενου νόμου αντικαθίσταται το δέκατο τέταρτο εδάφιο της περίπτωσης δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 8 του ν.2238/1994 και έχει ως εξής :

Με τις νέες διατάξεις αυξάνεται από 100.000 δραχμές σε ένα εκατομμύριο (1.000.000) δραχμές το ποσό της δωρεάς και της χορηγίας, αθροιστικά για κάθε δωρεοδόχο ή αποδέκτη της χορηγίας, πάνω από το οποίο γίνεται παρακράτηση φόρου, προκειμένου το ποσό της δωρεάς ή χορηγίας να αφαιρεθεί από το συνολικό εισόδημα του φορολογουμένου.

Με τις ίδιες διατάξεις μειώνεται ο συντελεστής του φόρου που παρακρατείται από το δωρητή ή χορηγό για το πάνω από ένα εκατομμύριο (1.000.000) δραχμές ποσό της δωρεάς ή της χορηγίας από είκοσι τοις εκατό (20%) σε δέκα τοις εκατό (10%).

Συνεπώς, για να αφαιρεθεί από το συνολικό εισόδημα του δωρητή ή χορηγού, η δαπάνη της δωρεάς ή χορηγίας που υπερβαίνει το 1.000.000 δραχμές, πρέπει να παρακρατηθεί και να αποδοθεί ο παραπάνω φόρος.

Επιπλέον, με τις ίδιες διατάξεις ορίζεται ότι δεν απαιτείται παρακράτηση φόρου για τις δωρεές χρηματικών ποσών προς το Δημόσιο και τα νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου, προκειμένου οι δωρεές αυτές να αφαιρεθούν από το εισόδημα του φορολογουμένου.

Οι διατάξεις αυτής της παραγράφου, σύμφωνα με την περίπτωση δ' του άρθρου 50 του κοινοποιούμενου νόμου, ισχύουν για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1ης Ιανουαρίου 2001 και μετά.

(2) Με την παράγραφο 9 του άρθρου 3 του κοινοποιούμενου νόμου αντικαθίσταται το τρίτο εδάφιο της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 8 του ν.2238/1994.

Με τη νέα διάταξη αυξάνονται σε είκοσι (20) τα τετραγωνικά μέτρα, από 15 τ.μ. που ίσχυε, για κάθε τέκνο που βαρύνει το φορολογούμενο ή τον άλλο σύζυγο, με τα οποία προσαυξάνεται η επιφάνεια της κατοικίας την οποία διαθέτει ο υπόχρεος, η σύζυγος του ή τα τέκνα του, προκειμένου να κριθεί αν η κατοικία που αποκτά με τη λήψη στεγαστικού δανείου θεωρείται πρώτη, ώστε να δικαιούται την αφαίρεση από το συνολικό εισόδημα του, των τόκων του δανείου αυτού.

Οι διατάξεις αυτής της παραγράφου, σύμφωνα με την περίπτωση ε' του άρθρου 50 του κοινοποιούμενου νόμου, ισχύουν για τις δαπάνες που πραγματοποιούν οι υπόχρεοι από 1ης Ιανουαρίου 2001 και μετά.

(3) Με την παράγραφο 15 του άρθρου 3 του κοινοποιούμενου νόμου αντικαθίστανται τα τέσσερα τελευταία εδάφια της υποπερίπτωσης αα' της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 8 του ν. 2238/1994.

Με τις νέες διατάξεις ορίζεται ότι για να αναγνωριστεί η δαπάνη του ενοικίου που καταβάλλει ετησίως ο φορολογούμενος για κύρια κατοικία του ή για κατοικία των τέκνων του που φοιτούν σε αναγνωρισμένα σχολεία ή σχολές του εσωτερικού, πρέπει απαραίτητα στις οικείες ενδείξεις της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος να αναγράψει τον

αριθμό φορολογικού μητρώου του εκμισθωτή και όχι τον αριθμό ταυτότητας.

Διευκρινίζεται ότι, όπως έχει γίνει δεκτό με την 552/1995 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ο Α.Φ.Μ. δεν αποτελεί απόρρητο στοιχείο του φακέλου του φορολογουμένου γιατί είναι μεταξύ των στοιχείων του φορολογουμένου με ευρεία δημοσιότητα, που αναγράφεται στις αποδείξεις και στα τιμολόγια που εκδίδονται και του οποίου αυξάνει συνεχώς η χρήση στην καθημερινή συναλλαγή. Συνεπώς, ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας υποχρεούται να χορηγεί τον Α.Φ.Μ. του εκμισθωτή ή του μισθωτή κατά περίπτωση, ύστερα από αίτηση του προσώπου που είναι υπόχρεο για την αναγραφή του αριθμού στην ετήσια δήλωση φόρου εισοδήματος ή στα οικεία έντυπα που συνυποβάλλονται με αυτή.

Οι διατάξεις αυτής της παραγράφου, σύμφωνα με την περίπτωση ι' του άρθρου 50 του κοινοποιούμενου νόμου, ισχύουν από τη δημοσίευση αυτού του νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, δηλαδή από 28 Δεκεμβρίου 2000.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

Στην Ελλάδα τα έσοδα από την άμεση φορολογία, είναι χαμηλά σε σύγκριση με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για να αποτελέσει ο φόρος μέσο αναπτυξιακής πολιτικής, θα πρέπει τα έσοδα από την φορολόγηση φυσικών και νομικών προσώπων να αυξηθούν και να προσεγγίσουν τα επίπεδα των άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για την επίτευξη αυτού του στόχου απαιτείται η μείωση της φοροδιαφυγής και της παραοικονομίας, η διεύρυνση της φορολογικής βάσης και η αποκατάσταση της φορολογικής δικαιοσύνης.

Η υπερφορολόγηση λόγω πληθωρισμού πλήττει περισσότερο τους μισθωτούς και τους συνταξιούχους οι οποίοι δεν έχουν την ευχέρεια να κρύψουν τις ονομαστικές αυξήσεις των εισοδημάτων τους. Το γεγονός ότι τα φορολογικά κλιμάκια παραμένουν τα ίδια από το 1994 έχει ως αποτέλεσμα να δημιουργείται μετατόπιση του φορολογικού βάρους από τις κατηγορίες των φορολογούμενων που διαφεύγουν, προς τις κατηγορίες μισθωτών και συνταξιούχων, παρά το γεγονός ότι τα πραγματικά εισοδήματα των τελευταίων παραμένουν αμετάβλητα ή μειώνονται. Για να μην συμβεί αυτό απαιτείται πλήρης ετήσια αναπροσαρμογή του εύρους των κλιμακίων της φορολογικής κλίμακας καθώς και των άλλων παραμέτρων, (εκπτώσεων αφορολόγητων ποσών....), οι οποίες είναι εκφρασμένες σε απόλυτα ποσά και διατήρηση των φορολογικών συντελεστών στα ίδια επίπεδα.

Μείωση της φοροδιαφυγής

Η αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής αποτελεί το ακρογωνιαίο λίθο οποιασδήποτε προσπάθειας για ένα αποτελεσματικό και δίκαιο σύστημα, ενώ όπως δείχνει η διεθνής εμπειρία το μέγεθος της φοροδιαφυγής εξαρτάται κυρίως από την δυνατότητα και πιθανότητα αποκάλυψης της φοροδιαφυγής και το ύψος των ποινών που επιβάλλεται. Είναι επομένως αναγκαία:

1. Η ολοκλήρωση των διαδικασιών μηχανογράφησης όλων των ΔΥΟ και των τελωνιακών υπηρεσιών ώστε να καταστεί δυνατή η άμεση διασταύρωση στοιχείων. Επίσης, διασταύρωση στοιχείων που διαθέτει το ΚΕΠΥΟ με αυτά των Ασφαλιστικών Ταμείων, των Υποθηκοφυλακείων, των Τραπεζών κλπ.
2. Η επίσπευση των διαδικασιών κατάρτισης του Εθνικού Κτηματολογίου, για την αποτελεσματική εφαρμογή του "πόθεν έσχες" και στη φορολόγηση της ακίνητης περιουσίας..
3. Η καθιέρωση δειγματοληπτικών και σε βάθος ελέγχων στις κατηγορίες φορολογουμένων με τις μεγαλύτερες δυνατότητες φοροδιαφυγής.
4. Η κατάργηση της μεθόδου του "κλεισίματος" παλαιών υποθέσεων με κίνητρο ευεργετικές διατάξεις που αντίκεινται στις αρχές της φορολογικής δικαιοσύνης, επιβραβεύουν τους ασυνεπείς φορολογούμενους δημιουργώντας προσδοκίες που επιτείνουν τη φοροδιαφυγή.

Φ.Π.Α.

Μείωση των συντελεστών στα είδη πρώτης ανάγκης. Οι πωλήσεις και οι αγορές αγαθών της ίδιας δραστηριότητας να ανήκουν στον ίδιο συντελεστή ΦΠΑ.

1. Να απαλλάσσεται της φορολογίας το ποσό για κάθε μήνα αποζημίωσης απολυόμενων μισθωτών μέχρι του ανωτάτου μηνιαίου μισθού που προκύπτει από το γινόμενο του ημερησίου τεκμαρτού ημερομισθίου της ανώτατης ασφαλιστικής κλάσης του ΙΚΑ επί του αριθμού 25.
2. Να απαλλάσσεται του "πόθεν έσχες" η αγορά πρώτης κατοικίας και στην περίπτωση που ο αγοραστής υποβάλλει για **πρώτη φορά** δήλωση φορολογίας εισοδήματος.
3. Τα πρόσωπα που βαρύνουν το φορολογούμενο και συνοικούν με αυτόν, θεωρείται ότι τον βαρύνουν, εφόσον το ετήσιο εισόδημα εκάστου αυτών **δεν** υπερβαίνει, το ποσό των δρχ. **600.000** (από 300.000 που ισχύει) ή το ποσό των δρχ. **1.000.000** (από 600.000 που ισχύει) αν αυτά παρουσιάζουν αναπηρία **67%** και πάνω από διάνοητική καθυστέρηση ή φυσική αναπηρία.
4. Να συσταθεί διαρκής ειδική επιτροπή που θα ασχολείται με την τροποποίηση, προσθήκη, βελτίωση και απάλειψη διατάξεων που έχουν απαξιωθεί στη φορολογία εισοδήματος και κεφαλαίου.

5. Η εμπέδωση της φορολογικής συνείδησης επιτυγχάνεται με τους προληπτικούς ελέγχους και όχι με τον καταλογισμό προστίμων και την επιβολή κυρώσεων,

6. Να συσταθεί ειδική επιτροπή που θα ασχολείται με τις οφειλές των πολιτών, η οποία και διατυπώνει συγκεκριμένες προτάσεις χρήσιμες και απαραίτητες για την επανεξέταση των δημοσίων εσόδων του Γενικού Κρατικού Προϋπολογισμού.

7. Στις επιτροπές τουλάχιστον της διοικητικής επίλυσης της διαφοράς να συμμετέχουν: Δικαστής Δ.Δ, ως πρόεδρος, ο Γενικός Διευθυντής Φορολογίας Εισοδήματος Υπ. Οικ., ο φορολογούμενος με το σύμβουλό του, εκπρόσωπος της ΓΣΕΕ καθώς και ένας εκπρόσωπος της Ομοσπονδίας στην οποία ανήκει επαγγελματικά η επιχείρηση (ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΟΕΕ, ΠΟΦΕΕ, ΠΟΛ).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μετά την λεπτομερή εξέταση του θέματος, που αφορά την φορολογία φυσικών προσώπων, προκύπτουν οι αδυναμίες ή οι δυναμικές της όλης φορολογικής νομοθεσίας, οι προθέσεις και οι αντιθέσεις της φορολογικής αρχής που αφήνουν τον καθένα μας να πάρει θέση για τον σωστό ή όχι προσανατολισμό της.

Αυτό όμως που θα πρέπει να ανησυχεί όλους, ειδικούς και μη, και το οποίο είναι κύρια ελληνικό χαρακτηριστικό, είναι οι κατ' έτος αλλαγές που συνεχίζονται σε όλη την πενταετία που ερευνούμε, αλλά και προγενέστερα, μεγάλες ή μικρές και που τελικά δεν καταφέρνουν ποτέ να ολοκληρώσουν το φορολογικό σύστημα, να το καταστήσουν σαν πάγιο μέτρο και σαν βάση για επιμέρους αλλαγές που κάθε φορά θα διαμορφώνονται ανάλογα με τις γενικότερες οικονομικές συνθήκες και συγκυρίες.

Το φορολογικό σύστημα, λοιπόν, στην χώρα μας καταντά ένας μοχλός δύναμης πολιτικής προπαγάνδας χωρίς να έχει ποτέ εκείνες τις προοπτικές που θα το ολοκληρώσουν σαν κύριο μέσο δημοσιονομικής πολιτικής, παρά μόνο περιορισμό του σε κάποιες τροποποιήσεις, οι οποίες θα ικανοποιούν τη λαϊκή βούληση και αυτό για να αποφέρουν αντίστοιχα πολιτικά κέρδη στους κατά καιρούς ενδιαφερόμενους για αυτά πολιτικούς φορείς.

Αυτή όμως η εκμετάλλευση παρουσιάζει πολυποίκιλλα προβλήματα τα οποία δεν αντανakλούν μόνο στους φορολογούμενους πολίτες αλλά έχουν κακές επιπτώσεις και στην ευρύτερη οικονομική ζωή. Η φορολογία μπορεί να παίξει σοβαρό ρόλο στην ανακατανομή του εισοδήματος θεσπίζοντας φορολογικές απαλλαγές στα χαμηλά εισοδήματα και υψηλούς φορολογικούς συντελεστές στα μεγάλα εισοδήματα, για να μικραίνουν οι εισοδηματικές ανισότητες.

Τα μέσα για τον περιορισμό της ζήτησεως που αφορά κύρια τον πληθωρισμό είναι η αύξηση των άμεσων και έμμεσων φόρων με συνέπεια να προωθείται η απορρόφηση της αγοραστικής δύναμης από τους καταναλωτές και επομένως ο περιορισμός της συνολικής ζήτησεως ή αντίθετα η μείωση των δασμών για να αυξηθούν οι εισαγωγές κ.λ.π. με συνέπεια την αύξηση της προσφοράς.

Οι συνεχείς, επομένως, αλλαγές δεν μπορούν να διατηρήσουν κάποιο πνεύμα εμπιστοσύνης, αφού αφήνουν τους επιχειρηματίες εκτεθειμένους να δρουν σύμφωνα με το ένστικτο τους και όχι σύμφωνα

με τις οικονομικές συνθήκες. Ο κάθε επιχειρηματικός προγραμματισμός θα ήταν άτοπος αφού η επόμενη φορολογική αλλαγή θα άλλαζε επιμέρους ή και ριζικά τις προβλέψεις και πολλές φορές και τους στόχους κάποιας επιχείρησης για επενδύσεις.

Η πολυπλοκότητα, επομένως, αυτού του προβλήματος θα πάψει μόνο στην περίπτωση που οι φορολογικοί νόμοι θα έχουν χρονική διάρκεια τουλάχιστον πέντε έτη και ως εκ τούτου ν' αποφεύγονται οι κατ' έτος αλλαγές, πλην βέβαια των αναγκαίων περιπτώσεων που επιβάλλουν οι συνθήκες εξέλιξης της οικονομίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Φορολογικοί νόμοι βιβλίο (Αγαπητού Κράτση)
- Τεύχη σειράς <<ΛΟΓΙΣΤΗΣ>>
- Internet <http://www.logist.com>
- Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων (Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκουλα)
- Απόψεις από λογιστές σχετικά με την φορολογία

